

Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2023

RAPPORT 2024:4

ÅSUB rapportserie

I ÅSUBs rapportserie publiceras resultatet från ÅSUBs utredningsverksamhet och forskning. Det samhällsekonomiska området är centralt men verksamheten omfattar även många andra samhällsområden. ÅSUBs metodkompetens är särskilt inriktad mot ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är i huvudsak uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

De senaste rapporterna från ÅSUB

2021:2 Konjunkturläget våren 2021

2021:3 Utbildning och arbetsmarknad 2035 – Vägarna till välstånd efter pandemin

2021:4 Ålänningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2021

2021:5 Arbetsmarknadsbarometern 2021

2021:6 Ålänningarnas kultur och fritidsvanor 2020

2022:1 Ålands ekonomi under EU-medlemskapets första 25 år

2022:2 Barn, elever och studerande med neuropsykiatriska funktionsvariationer. En utvärdering för fortsatt utveckling av utbildningssystemet på Åland

2022:3 Konjunkturläget våren 2022

2022:4 Ålänningar och miljön – en enkätundersökning om miljömedvetenhet och -engagemang 2022

2022:5 Arbetsmarknadsbarometern 2022

2022:6 Tillitsstudie för Åland 2022 – Om förtroende, delaktighet och upplevelsen av att blomstra

2022:7 Kollektivtrafik på Åland 2022

2023:1 Konjunkturläget våren 2023

2023:2 Arbetsmarknadsbarometern 2023

2024:1 Medborgarundersökning Mariehamn – hösten 2023

2024:2 Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2021

2024:3 Konjunkturläget våren 2024

För upplysningar:

Johan Flink, +358 18 25580
fornamn.efternamn@asub.ax

<https://www.facebook.com/AASUB>

<https://twitter.com/StatsAland>

ISSN 1455-1977 (print)

ISSN 2737-0798 (online)

Förord

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har på uppdrag av Ålands landskapsregering och Visit Åland gjort en undersökning om turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland för år 2023. Undersökningen är en uppföljning av motsvarande studier från åren 2003, 2008, 2013 och 2018. Liksom i de tidigare undersökningarna har ÅSUB gått in med egna budgetmedel i utredningsarbetet för att utveckla nationalräkenskaperna och är därmed medfinansierad i projektet.

Syftet med undersökningen har varit att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländsk ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Dessutom fyller projektet ÅSUBs behov av aktuell information för beräkningen av turismposten i nationalräkenskaperna och därmed turismens bidrag till samhällsekonomin.

För att uppskatta Ålands turistinkomster har två olika huvudmetoder använts, utgifts- respektive inkomstmetoden. Den förstnämnda metoden går ut på att genom intervjuer fråga turisterna, främst vid avreseplatserna, om deras konsumtion på Åland och under resorna till och från Åland. Inkomstmetoden innebär att företagen ombeds uppskatta inkomsterna från turister. Arbetet med undersökningen har varit omfattande och inneburit en kombination av olika statistiska och ekonomiska analysmetoder. I den här rapporten har metoderna delvis utvecklats jämfört med de metoder som tillämpats tidigare. Dessutom har flera olika källor i form av registerdata, andra enkäter och statistik använts.

ÅSUB vill rikta ett stort tack till alla de företag och resenärer som bidragit med uppgifter om sina inkomster respektive utgifter. Dessutom vill vi tacka alla ålänningar som svarat på enkäten om bland annat besökare i hemmen och om egna resor utanför Åland. Utan allas medverkan hade det inte varit möjligt att genomföra studien.

Utredare Johan Flink har varit huvudansvarig för projektet och ansvarat för det omfattande analysarbetet. Statistiker Jakob Sällström har ansvarat för bedömningen av turismens andel enligt inkomstmetoden. Utredare Maria Viktorsson har ansvarat för hushållsundersökningen samt för internationella jämförelser.

Högskolepraktikant Felicia Blom, Nelly Baumgartner och Fanny Skogster gjorde intervjuerna med turisterna och medverkade även i preliminära analyser av svaren. Fanny Skogster medverkade även vid vidare analysarbete inom utgiftsmetoden.

Mariehamn i april 2024

Katarina Fellman
Direktör

Innehåll

Innehåll 4

Figurförteckning	6
Tabellförteckning	8
1. Sammanfattning	9
Sammanfattande resultat.....	9
Resultaten i detalj.....	10
Turisternas landkonsumtion på Åland	10
Turisternas landkonsumtion och konsumtion under resorna till och från Åland ..	12
Ålands turistinkomster enligt de åländska företagen	12
Turismens ekonomiska effekter på Åland.....	12
Turismens sysselsättningseffekter på Åland.....	13
Turismens indirekta inverkan effekter på Ålands ekonomi.....	13
2. Inledning 14	
2.1 Bakgrund och syfte.....	14
2.2 Metod.....	14
Utgiftsmetoden.....	14
Inkomstmetoden	15
Jämförelse av utgifts- och inkomstmetoden	15
Hushållsundersökningen	16
Turismens betydelse för den åländska ekonomin	16
2.3 Definitioner och begrepp.....	16
2.4 Rapportens upplägg.....	18
3. Utvecklingen av antalet inresande och övernattningar	19
3.1 Inresande till Åland.....	19
3.2 Övernattningar	20
3.3 Bokning via bokningsplattformar	24
4. Ålands turistinkomster enligt turisternas uppgifter.....	27
4.1 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt inkvarteringsform	27
Hotellgästerna och deras utgifter.....	29
Gästhembesökarna och deras utgifter	31
Stugturisternas utgifter	33
Campingturisternas utgifter	35
Fritidsbåtturisternas utgifter	37
Utgifterna för besökare som betalat en privatperson för logi	38
Utgifterna för besökare av släkt och vänner.....	38
Utgifterna för besökare av eget fritidshus.....	41
Dagsbesökarnas utgifter	42
4.2 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt inkvarteringsform	43

4.3	Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt syftet med resan	44
4.4	Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt resans huvudsakliga syfte	46
4.5	Den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn	47
4.6	Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland.....	50
	Konsumtion under resorna enligt inkvarteringsform.....	50
	Konsumtion under resorna enligt syftet med resan	51
	Konsumtion under resorna enligt turisternas hemland.....	53
4.7	Nöjdhet och feedback från turisterna.....	54
4.8	Bokning via bokningsplattform.....	54
4.9	Hushållsundersökningens resultat.....	55
	Ålänningarnas resor 2023.....	56
	Privata resor och tjänsteresor	58
	Besökare och uthyrning av rum, bostad eller fritidshus	59
4.10	Sammanfattning av utgiftsmetodens resultat.....	60
5.	Ålands turistinkomster enligt de åländska företagens uppgifter	64
	En tiondel av intäkterna inom detaljhandeln kommer i fråga landturismen.....	64
	Jämförelser med resultaten från 2018 års turistundersökning.....	65
6.	En jämförelse av utgifts- och Inkomstmetodens resultat.....	66
7.	Turismens betydelse för den åländska ekonomin	68
	7.1 Turismens direkta och indirekta effekter på Ålands ekonomi.....	68
	7.2 Turismens direkta och indirekta sysselsättningseffekt	70
8.	Turismatelliträkenskaper: turismen i nationalräkenskapernas ramverk	72
9.	Internationella jämförelser	73
	9.1 Internationella ankomster och övernattningar	73
	9.2 Den globala turismens betydelse för ekonomin	74
	9.3 Turistnäringen i Finland.....	74
	9.4 Turistnäringen i Sverige	75
	9.5 De åländska resultaten i internationell jämförelse	76
	Referenser	79
	Bilaga 1: Tabeller och figurer.....	81
	Bilaga 2: Intervjuformulär.....	87
	Bilaga 3: Hushållsenkät	89
	Bilaga 4: Företagsenkät, företag utan ombordverksamhet på fartyg	91
	Bilaga 5: Företagsenkät, företag med ombordverksamhet på fartyg.....	92

Figurförteckning

Figur 1. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform	11
Figur 2. Turisternas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) efter utgiftspost	11
Figur 3. Utvecklingen av antalet inresande till Åland 2000–2023	19
Figur 4. Andel inresande efter avreseland 2012–2023, procent	20
Figur 5. Antal övernattningsnätter på Åland 2023 efter inkvarteringsform och turisternas hemland ..	21
Figur 6. Utvecklingen av antalet övernattningsnätter på Åland 2008–2023 efter inkvarteringsform..	22
Figur 7. Antal övernattningsnätter på Åland 2018 och 2023 efter inkvarteringsform och säsong.....	23
Figur 8. Uppskattning av det totala antalet turistövernattningsnätter på Åland 2023 (1,6 miljoner) efter inkvarteringsform	24
Figur 9. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform 2003–2023 (2023 års priser)	27
Figur 10. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag och inkvarteringsform 2023	28
Figur 11. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt övernattningsregion 2023 ...	29
Figur 12. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023.....	30
Figur 13. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023.....	30
Figur 14. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023	31
Figur 15. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt övernattningsregion 2023.....	32
Figur 16. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023....	32
Figur 17. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023	33
Figur 18. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023	34
Figur 19. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023	34
Figur 20. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023	35
Figur 21. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftspost 2003–2023.....	36
Figur 22. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023	36
Figur 23. Fritidsbåtsturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023....	37
Figur 24. Fritidsbåtsturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023	38
Figur 25. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt säsong 2023	39
Figur 26. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner per utgiftsslag 2003–2023.....	39
Figur 27. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt övernattningsregion 2023	40
Figur 28. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt hemland 2023.....	40
Figur 29. Fritidshusägares genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023.....	41
Figur 30. Fritidshusägares genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023	41
Figur 31. Fritidshusägares genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023.....	42
Figur 32. Turisternas genomsnittliga konsumtion per person under ålandsbesöket enligt deras inkvarteringsform 2003–2023 (2023 års priser).....	43
Figur 33. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan till Åland 2003–2023 (i 2023 års priser).....	44
Figur 34. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt syftet med resan 2023.....	45
Figur 35. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt hemland 2023	45
Figur 36. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag enligt säsong 2023	46
Figur 37. Turisternas konsumtion per person under ålandsbesöket enligt syftet med resan 2003–2023 (2023 års priser)	47
Figur 38. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt region 2023	48
Figur 39. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023	48

Figur 40. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023 (2023 års priser)	49
Figur 41. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2003–2023 (i 2023 års priser)	50
Figur 42. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2023	51
Figur 43. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt turisternas syfte med resan 2003–2023 (i 2023 års priser)	52
Figur 44. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt turisternas syfte med resan 2023	52
Figur 45. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt hemland 2023	53
Figur 46. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt hemland 2003–2023 (i 2023 års priser)	54
Figur 47. Andelen som bokar sitt boende via bokningsplattform, efter inkvarteringsform ("vet ej" exkluderat)	55
Figur 48. De svarandes genomsnittliga antal resor under det senaste året efter kön, åldersgrupp och region (2023)	56
Figur 49. Ålänningars genomsnittliga antal resor utanför Åland 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023 efter kön	57
Figur 50. De svarandes genomsnittliga antal hemresor från Sverige, Finland och totalt under det senaste året, efter kön (2023)	58
Figur 51. De svarandes genomsnittliga antal privata resor och tjänsteresor under det senaste året, efter kön och åldersgrupp (2023)	58
Figur 52. Antal icke-åländska besökare som övernattat gratis under det senaste året, efter den svarandes kön, åldersgrupp och region (2023)	59
Figur 53. Genomsnittligt antal icke-åländska besökare som övernattat gratis och deras övernattningar 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023	60
Figur 54. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform	61
Figur 55. Turisternas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) efter utgiftspost	62
Figur 56. Volymutvecklingen för turismens förädlingsvärde 2008–2023 (Miljoner euro, fasta priser med referensår 2023)	69
Figur 57. Procentuell förändring i antal gästnätter för Åland, Finland och Sverige 2023 jämfört med 2019	76
Figur 58. Turismens andel av BNP 2019–2023	77
Figur 59. Utveckling av växelkursen mellan euro och svenska kronor januari 2000-januari 2024	85

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal anlända, övernattningar och medelvistelsetid 2023 efter inkvarteringsform och hemland	21
Tabell 2. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland (inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023 (2023 års priser, 1000 euro)....	62
Tabell 3. Turisternas landkonsumtion på Åland per utgiftspost (inklusive moms) 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023 (2023 års priser, 1000 euro)	63
Tabell 4. Den turistrelaterade omsättningen per turistbransch 2023 enligt företagens uppgifter (1000 euro)	65
Tabell 5. Jämförelse av inkomst- och utgiftmetodens resultat (landbaserad turistkonsumtion) efter utgifts-/intäktsområden.....	66
Tabell 6. Jämförelse av utgifts- och inkomstmetoden 1995–2023 (1 000 euro)	67
Tabell 7. Turismens andel av BNP 2008–2023 (Fasta priser, referensår 2023)	68
Tabell 8. Turismens sysselsättningseffekter per bransch inom den privata sektorn enligt sysselsättningssituationen 31.12.2023 och helåret 2023.....	71
Tabell 9. Antal intervjuade turister enligt intervjutidpunkt	81
Tabell 10. Antal intervjuade turister enligt intervjuplats.....	81
Tabell 11. Antal intervjuade turister enligt hemland	81
Tabell 12. Antal intervjuade finländska turister enligt hemort	82
Tabell 13. Antal intervjuade svenska turister enligt hemort	82
Tabell 14. Antal intervjuade turister enligt deras inkvarteringsform	83
Tabell 15. Antal intervjuade turister enligt deras övernattningskommun.....	83
Tabell 16. Antal intervjuade turister enligt huvudsakliga syftet med resan.....	84
Tabell 17. Genomsnittlig vistelsetid, efter inkvarteringsform, 2003–2023.....	84
Tabell 18. Genomsnittlig vistelsetid, efter syfte, 2003–2023.	84
Tabell 19. Turistgruppernas utgifter per person och dygn 2023 enligt deras hemland (euro).....	85
Tabell 20. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt deras inkvarteringsform (euro).	86
Tabell 21. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt huvudsakliga syftet med resan (euro).....	86

1. Sammanfattning

Syftet med undersökningen är att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländska ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Besöksgrupperna analyseras dels enligt de inkvarteringsformer de valt, dels enligt resans huvudsakliga syfte. Dessutom fyller projektet ÅSUBs behov av aktuell information för bland annat beräkningen av turismposten i nationalräkenskaperna.

Undersökningen består av tre delundersökningar; utgifts- respektive inkomstmetoden samt en enkät till de åländska hushållen. De tre insamlingarna har tillsammans med bland annat officiell inresande-, inkvarterings- och sysselsättningsstatistik samt registerdata använts för att besvara projektets huvudfrågeställningar.

Genom utgiftsmetoden uppskattar man turismens ekonomiska betydelse genom att fråga turisterna om deras penninganvändning under deras vistelse på Åland samt under resorna till och från Åland. Under perioden maj-oktober 2023 gjordes 1 577 avreseintervjuer med turister (dessa innefattade nästan 3 400 turister, eftersom de svarande ofta ingick i ett sällskap som delade reseutgifter). På basen av dessa svar samt med hjälp av ÅSUBs turiststatistik har de olika turistgruppernas turismkonsumtion under 2023 skattats. Svaren har även använts för att uppskatta konsumtionens fördelning mellan olika varor och tjänster.

Med hjälp av inkomstmetoden beräknas turismens ekonomiska betydelse genom att de åländska företagen uppskattar hur stor andel av deras försäljning som är ett resultat av försäljning direkt till turister. Av 250 företag svarade 158 på enkäten (svarsprocenten var därmed 63 procent) och på basen av dessa svar har turismens betydelse för olika branscher skattats.

Utöver utgifts- och inkomstmetoden har en enkät till de åländska hushållen om deras resande och inkvartering av gäster besvarats av 461 personer (svarsprocent 42 procent).

Turistinkomsten har beräknats på basen av två olika definitioner av turism, *landturism* och *total turism*; Landturism inkluderar turistinkomster som uppstår genom försäljning av varor och tjänster till turister i land på Åland. Utöver inkomster från landturism ingår i total turism också rese- och turistprodukter som åländska företag tillhandahåller utanför Åland, försäljning ombord på ålandsägda fartyg till turister som inte kommer till Åland samt ålänningars inköp av resetjänster av åländska företag.

Sammanfattande resultat

Utgiftsmetoden och inkomstmetoden pekar båda på att inkomsterna från landturismen var drygt 90 miljoner euro 2023 (exkl. moms). Den sammanlagda bilden är att inkomsterna låg nära den nivå¹ som uppmättes i den sista undersökningen före pandemin (utgiftsmetoden visar viss minskning, inkomstmetoden viss ökning, se detaljerade resultat för de olika metoderna nedan).

Utgiftsmetoden visar för första gången inte en ökning av intäkterna från landturismen. En jämförelse med tidigare resultat visar att den totala konsumtionen minskat med 16 miljoner euro. Metodförändringar i uppskattningen av antalet stugturister och fritidshusägare förklarar dock tolv miljoner av minskningen. Exkluderat metodförändringens påverkan är årets resultat fyra miljoner lägre än 2018. Den

¹ Inflationen beaktad.

största minskningen finns hos fritidshusägare, som återgått till en mer normal nivå jämfört med 2018.

Det allmänna ekonomiska läget för hushållen har varit ansträngt då årets undersökning genomförts, vilket troligtvis har påverkat hushållens konsumtionsnivå. Detta gäller särskilt de svenska turisterna som även led av en svag kronkurs vilket gjorde konsumtionen på Åland extra dyr. Utvecklingen för konsumtionen har varit svagare för svenska turister än för finländska, då vi jämför årets undersökning med 2018 års.

Enligt den bredare definitionen av åländsk turism (total turism) uppgick turistinkomsten till över 700 miljoner euro. Det är fortsatt så att den del av turismen som sker på havet är klart större än landturismen, och står för en betydande del av de totala turistintäkterna. Jämfört med 2018 års undersökning² har inkomsterna från den totala turismen minskat med cirka 18 procent, vilket till stor del har att göra med lägre turistrelaterade inkomsterna inom passagerarsjöfarten.

Enligt den officiella statistiken minskade antalet inresande med 39 procent mellan 2018 och 2023. Dessa siffror inkluderar bland annat kryssningsresenärer och personer som endast byter fartyg på Åland och påverkas av det minskade antalet avgångar. Minskningen i den officiella inresandestatistiken är därmed klart större än denna studies resultat för landturism och total turism.

Antal övernattningar på de åländska inkvarteringsanläggningar som ingår i den officiella turiststatistiken (hotell, gästhem/pensionat med fem eller flera rum, stugbyar med fem eller flera stugor, campingplatser och gästhamnar) uppgick till ca 517 000 övernattningar år 2023 och låg därmed på en högre nivå jämfört med innan pandemin samt jämfört med tidpunkten för föregående turismundersökning (2018). Under denna tidsperiod (2018–2023) har antalet övernattningar på hotell, gästhem och i gästhamnar ökat medan övernattningar i stugbyar och på campingplatser minskat. Förutom övernattningarna enligt den officiella inkvarteringsstatistiken finns även övernattningar i anläggningar med färre än fem stugor samt, logi hos privatperson mot betalning samt icke-kommersiella övernattningar till exempel hos släkt och vänner eller i eget fritidshus. Vi har grovt uppskattat denna del till 1,1 miljoner övernattningar 2023. Tillsammans med övernattningarna från den officiella statistiken uppgår det totala antalet turistövernattningar 2023 därmed till 1,6 miljoner.

Resultaten i detalj

Turisternas landkonsumtion på Åland

Totalt beräknas turisternas landkonsumtion på Åland 2023 ha uppgått till 107 miljoner euro (inkl. moms). De tre viktigaste turistgrupperna i detta avseende är hotellgäster, fritidshusägare och stugturister som stod för drygt 70 procent av den landbaserade konsumtionen.

Besökare av släkt och vänner stod för åtta procent av landkonsumtionen, och gästhamnsbesökare stod för ungefär lika stor andel, sju procent. Slutligen stod gästhemsbesökare för fem procent, turister boende hos privatperson mot betalning fyra procent, campingturister tre procent samt dagsbesökare en procent (*Figur 1*).

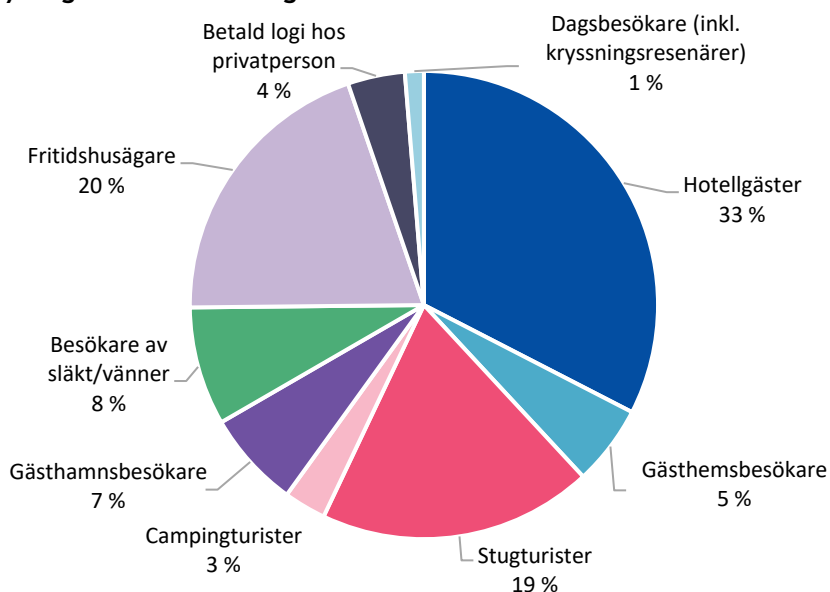
Om man jämför den genomsnittliga dygnskonsumtionen bland turister beroende på inkvarteringsform kan vi se att hotellgäster har den klart högsta dygnskonsumtionen, medan de som bott i eget fritidshus eller hos släkt och vänner har de lägsta

² Inflationen beaktad.

dygnsutgifterna. Trots den blygsamma dygnskonsumtionen för grupperna fritidshusägare och besökare av släkt och vänner (se *Figur 9*) innebär faktumet att deras uppskattade antal övernattningar är stort att grupperna står för en betydande del av de totala turistintäkterna. Man kan även se att deras konsumtion tillför intäkter bredare i näringslivet, eftersom deras konsumtion är betydligt mindre koncentrerad till logi och restaurangbesök än i övriga grupper (se *Figur 10*).

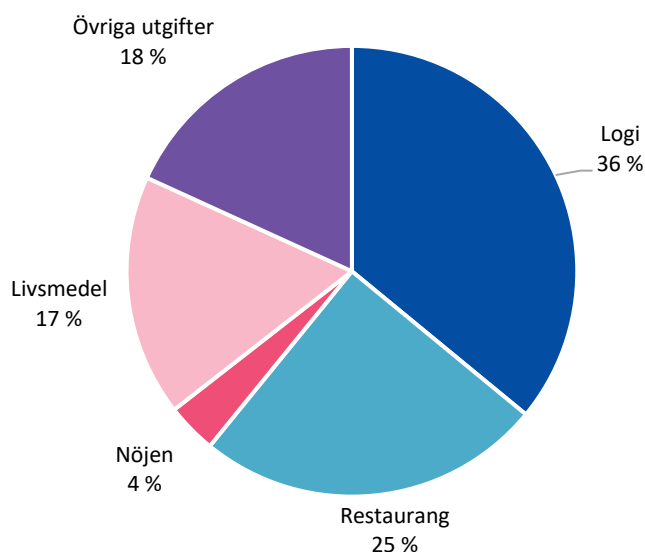
I *Figur 2* är turisternas totala landkonsumtion fördelad på olika utgiftsposter. Över en tredjedel, 36 procent, gick till logi. En fjärdedel, 25 procent, gick till restaurang- och kafébesök, 17 procent gick till livsmedel, fyra procent på nöjen och resterande 18 procent gick till övriga utgifter (*Figur 2*).

Figur 1. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform

Källa: ÅSUB, turiststatistik och beräkningar.

Figur 2. Turisternas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) efter utgiftspost

Källa: ÅSUB, turiststatistik och beräkningar.

Turisternas landkonsumtion och konsumtion under resorna till och från Åland

Under avreseintervjuerna uppskattade turisterna även utgifterna för själva transporttjänsten (resebiljetter och eventuella hytter) samt konsumtionen under resan till och från Åland (t.ex. tax-free inköp och restauranginköp). I årets undersökning ombads turisterna för första gången dessutom dela upp sin ombordkonsumtion i shopping respektive övrigt.

Besökare boende på hotell och hos släkt och vänner har de högsta kostnaderna, både totala kostnader och renodlade transportkostnader. Personer med eget fritidshus har klart lägre transportkostnader än övriga, medan shoppingen ombord i genomsnitt är högre än alla andra grupper även om någon statistisk signifikant skillnad inte kan uppmätas.

Det finns tydliga skillnader i resekostnader beroende på hemland. De totala kostnaderna är i genomsnitt 199 euro för finländska besökare, medan de är klart lägre för svenska (141 euro) och övriga (132 euro). Den största orsaken till skillnaderna är att finländska turister lägger betydligt mer på själva transportkostnaden, medan finländska och svenska turister sätter ungefär lika mycket på ombordshopping.

Ålands turistinkomster enligt de åländska företagen

Enligt inkomstmetoden uppskattas inkomsterna från landturismen under 2023 till 93,3 miljoner euro (exkl. moms). Den landbaserade turistinkomsten utgör över hälften av intäkterna inom branscherna hotell- och logiverksamhet, mat- och dryckesservering samt kulturbranschen. Andra noterbara resultat är att drygt en tiondel av intäkterna inom detaljhandeln på Åland kommer ifrån landturismen och genom att detaljhandeln omsätter en relativt hög summa är det också den bransch som bidrar mest (28 miljoner euro) till den totala summan för landturismen.

Enligt den bredare definitionen av åländsk turism (total turism) uppgick turistinkomsten till uppskattningsvis 717,9 miljoner euro. Enligt denna definition uppkommer större delen av turistinkomsterna inom branschen sjötransport av passagerare då definitionen av total turism kategoriserar rederinäringen som i huvudsak turistverksamhet. Under 2023 beräknades sjötransportens omsättning bestå av 86 procent turistinkomster. Enligt definitionen för total turism räknas även hela omsättningen för resebyråer och researrangörer som turistintäkter.

Turismens ekonomiska effekter på Åland

Turismens ekonomiska betydelse varierar beroende på hur man definierar turismen. Om man använder det samlade resultatet av den här turismundersökningen och tillämpar det på nationalräkenskaperna för Åland erhålls resultat i termer av andel av Ålands bruttonationalprodukt (BNP). Vid beräkning av betydelsen av turismen i form av andel av BNP har definitionsmässiga justeringar gjorts jämfört med övriga delar av rapporten. För det första inkluderas här endast verksamhet som ingår i Ålands BNP, vilket betyder att verksamhet som sker på utomåländska arbetsplatser är borträknade. Dessutom inkluderas ålänningars egna inköp av resetjänster inklusive konsumtion ombord på fartyg i landturismen.

Landturismens andel av Ålands BNP till baspris uppskattas 2023 till 3,2 procent, vilket motsvarar ett förädlingsvärde om 45,3 miljoner euro. Landturismens förädlingsvärde har legat på en relativt konstant nivå sedan 2008 (i 2023-års priser). Landturismens förädlingsvärde sjönk markant 2020, men var redan 2021 tillbaka kring normal nivå. År 2023 estimeras förädlingsvärdet ligga 5,6 procent högre än 2018.

Om man däremot använder den vidare definitionen av turismen och ser på resenärerna som helhet inklusive ålänningarnas egen konsumtion av turisttjänster, de åländska företagens turistinkomster utanför Åland samt de åländska passagerarrederiernas totala försäljning till turister, så uppskattas turismens andel av BNP till baspris till 16 procent 2023. Värdet för turismens bidrag till Ålands BNP kan sålunda grovt uppskattas till drygt 225 miljoner euro 2023.

Förädlingsvärdet för turismen totalt har sjunkit från 353 miljoner euro 2008 till 225 miljoner euro 2023 (i 2023-års priser), vilket till stora delar kan förklaras med en minskning av sjötransportbranschens förädlingsvärde på Åland. Förädlingsvärdet har delvis sjunkit på grund av flaggbyten under den första delen av tidsperioden. Det finns under tidsperioden förädlingsvärde både på svenskflaggade fartyg och på trafiken på finska viken som inte inkluderas i åländskt förädlingsvärde. Totalturismens förädlingsvärde sjönk markant 2020, och förblev mycket lågt under 2021. År 2023 estimeras förädlingsvärdet ligga 2,6 procent lägre än 2018. Flaggbyte och kraftigt förbättrat driftöverskott bidrog till tillväxten 2023.

Turismens sysselsättningseffekter på Åland

För att sysselsättningseffekten ska överensstämma med siffrorna för förädlingsvärde inkluderas även personer som inte bor på Åland, men som arbetar inom den åländska turistnäringen. På grund av det starka säsongsmönstret inom turistbranschen varierar den beräknade sysselsättningseffekter beroende på om man utgår ifrån sysselsättningssituationen vid årets slut eller utifrån hela året. Om man mäter enligt läget vid årets slut står den landbaserade turismen respektive total turism för drygt 6 procent respektive 20 procent av de sammanlagda arbetstillfällena inom den privata sektorn. För helåret är andelarna i stället något högre, 7 respektive 22 procent, vilket har att göra med att säsongarbetskraften bättre fångas av det senare måttet. Oavsett mått är andelen arbetstillfällen inom den landbaserade turismen ungefär i nivå med när denna studie gjordes senast (år 2018), medan andelen arbetstillfällen enligt definitionen för total turism var tre procentenheter lägre 2023. Precis som tidigare år återfinns den största delen av jobben inom landturismen i hotell- och restaurangsektorn följt av detaljhandeln.

Turismens indirekta inverkan effekter på Ålands ekonomi

Utöver de direkta intäkterna från turismen har många branscher indirekta intäkter från turismen. Varje euro som spenderas på en turisttjänst/-vara innebär kringeffekter genom de insatsvaror/-tjänster som företaget med de direkta turistintäkterna har. Branscher som inte har några direkta turistintäkter kan därför ha indirekta turistintäkter. Med hjälp av regionala input-output tabeller kan även den indirekta effekten som turismen har på förädlingsvärdet och sysselsättning estimeras.

Den så kallade förädlingsvärdemultiplikatorn kan tolkas som hur många euro förädlingsvärde som genereras indirekt för varje euro förädlingsvärde som skapas direkt av turismen. För landturismen estimeras varje euro i direkt förädlingsvärde innebära 40 cent i ytterligare förädlingsvärdesökning genom indirekta effekter. För den totala turismen estimeras motsvarande siffra vara 48 cent. Den så kallade sysselsättningsmultiplikatorn kan tolkas som hur många jobb som skapas indirekt för varje jobb som skapas direkt av turismen. För landturismen estimeras 25 jobb tillkomma till 100 jobb direkt kopplade till turismen. För den totala turismen estimeras 46 jobb tillkomma. Uppskattningarna ska dock tolkas med försiktighet, särskilt de för total turism. Detta eftersom vissa bransch kategorier är aggregerade i input-outputtabellerna, vilket till exempel innebär att sjöfartens inköpsmönster blandas med mönstren för övriga delar av transportsektor.

2. Inledning

2.1 Bakgrund och syfte

ÅSUB har för femte gången fått i uppdrag av Ålands landskapsregering och Visit Åland att kartlägga och beräkna turismens samhällsekonomiska effekter för Åland. Förutom Ålands landskapsregering och Visit Åland ingår även ÅSUB som en part i 2023 års undersökning och deltar sålunda i finansieringen av projektet. ÅSUB har nämligen för egen del ett behov av att uppdatera och utveckla informationen om turismen inom nationalräkenskaperna för Åland.

Sammanlagt är detta sjunde gången som turismens samhällsekonomiska effekter undersöks. Motsvarande undersökning har tidigare genomförts för åren 1994–95, 1998, 2003, 2008, 2013 och 2018. Undersökningen genomförs således med femårsintervall. De två första undersökningarna kartlade turistinkomsten med utgångspunkt i besökarnas inkvarteringsform, medan kartläggningarna åren 2003, 2008, 2013 och 2018 även beaktade besökarnas syfte med resan. Resultaten i den här undersökningen har främst jämförts med resultaten i 2018 års undersökning, men även med undersökningarna 2003, 2008 och 2013.

Syftet med den här undersökningen är att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländsk ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Besöksgrupperna analyseras dels enligt de inkvarteringsformer de valt, dels enligt resans huvudsakliga syfte. Ytterligare ett syfte med projektet är att fylla ÅSUBs behov av aktuell information för beräkningen av turismen i nationalräkenskaperna.

2.2 Metod

Undersökningen består av tre delundersökningar; utgifts- respektive inkomstmetoden samt en enkät till de åländska hushållen, dessa ska tillsammans ge svar på projektets huvudfrågeställningar. Angreppssättet bygger på den så kallade nordiska modellen för uppskattning av turismens inkomst- och sysselsättningseffekter.

Utgiftsmetoden

Utgiftsmetoden är en metod där man uppskattar turismens ekonomiska betydelse genom att fråga turisterna om deras penninganvändning under den tid de vistats på sitt resmål. Utgiftsmetodens resultat grundar sig på 1 577 avreseintervjuer³ med turister, vilka ombads uppskatta hur mycket de spenderade på olika utgiftsposter under sin vistelse på Åland. Dessa innefattade nästan 3 400 turister, eftersom de svarande ofta ingick i ett sällskap som delade reseutgifter. Utifrån beräkningarna av turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion på Åland per utgiftspost kan man med hjälp av statistik över antalet turister som besökt samt övernattat på Åland beräkna den totala direkta turistinkomsten. Resultatet visar turisternas direkta bidrag till de berörda branschernas omsättning.

Avreseintervjuerna med turisterna har skett på basen av ett frågeschema som i stort liknar det som använts i de tidigare undersökningarna. Frågeschemat fanns på svenska, finska och engelska och bestod av två sidor med 16 frågor. Först ställdes ett par frågor om den svarande såsom hemland, hemort och födelseår samt huvudsyfte med resan till

³ Vissa intervjuer gjordes även utanför avresehamnar/flygplatsen, för att få en bättre täckning av vissa grupper.

Åland. Sedan följde frågor om ålandsvistelsens längd och vilken inkvarteringsform som hade använts.

Den tredje gruppen av frågor skulle besvaras om den svarandes resa till Åland var en paketresa, för att på basen av dess uppgifter fördela paketets pris på olika utgiftsposter. Därefter ställdes frågor om antalet personer på resan, för vilkas utgifter den svarande står samt den svarandes utgifter under ålandsvistelsen på olika utgiftsposter såsom inkvartering, restauranger, nöjen samt shopping. Turisterna ombads också uppskatta utgifterna för resebiljetter (inklusive eventuella hytter) samt eventuell ombordkonsumtion. Frågeformuläret finns att tillgå i bilaga 2.

Inkomstmetoden

Med inkomstmetoden uppskattas turismens ekonomiska betydelse genom att ett urval av företag ombeds uppge hur stor andel av deras omsättning som utgör försäljning direkt till turister. Inkomstmetodens resultat grundar sig på en enkät som hösten 2023 skickades till cirka 250 åländska företag, av vilka 158 svarade på enkäten (svarsprocenten blev därför cirka 63 procent). Enkäten finns att tillgå i bilaga 4 och 5.

I syfte att fånga en stor del av de turistrelaterade intäkterna inom berörda branscher har tyngdpunkten legat på de större företagen i branschen. För att samtidigt få till ett representativt urval har åtgärder vidtagits för att säkerställa en stor spridning bland de mindre företagen inom respektive bransch. På så vis har den samlade turistrelaterade andelen av omsättningen per bransch inom den åländska ekonomin kunnat uppskattas.

Till skillnad från tidigare omgångar av denna studie, då man riktat sig till merparten av branscherna på Åland, har valet av branscher denna omgång, med några få undantag, utgått ifrån den av UNWTO:s (United Nations World Tourism Organization) vedertagna branschindelningen vid redovisning av turistintäkter⁴. Utöver dessa branscher inkluderades även tre branscher som identifierats som specifikt viktiga för Ålands turistnäring⁵. Fördelen med detta förfarande är att vi kunnat fokusera på de branscher som är relevanta för turistnäringen och därför haft möjlighet att fråga fler företag inom de branscher där större delen turistinkomsterna finns. Turistintäkterna inom övriga branscher har ansetts vara försumbara, både i förhållande till deras totala omsättning och den arbetsinsats som hade krävts för att samla in uppgifterna. Vidare har en del av de turistrelaterade inkomsterna inom dessa övriga branscher ändå kunnat inkluderas genom registerstudier varför bortfallet av turistintäkter inom branscherna uppskattades vara relativt lågt⁶.

Jämförelse av utgifts- och inkomstmetoden

Resultatet av uppskattningen av turismens ekonomiska betydelse via turisternas penninganvändning (utgiftsmetoden) och beräkningarna på basen av företagets försäljning och omsättning (inkostmetoden) borde komma så nära varandra att turismens samhällsekonomiska betydelse kan fastställas med relativt stor noggrannhet.

⁴ Branscherna *järnvägstransport av passagerare, lufttransport av passagerare* och *uthyrning av transportmedel* redovisas tillsammans med gruppen övriga branscher då dessa i princip inte hade några turistinkomster. UNWTO:s branschindelning, inklusive branschkoderna enligt NACE rev. 2, finns att tillgå i kvalitetsbilagan som publiceras på asub.ax.

⁵ Dessa branscher är *detaljhandel, parti- och provisionshandel* och branschen *andra konsumenttjänster*.

⁶ Bortfallet uppskattades till 2,9 miljoner euro.

Vid en jämförelse är det dock viktigt att beakta metodernas olika syften och vilka begränsningar det medför. Genom utgiftsmetoden framgår det tydligare från vilka utgiftsposter turistinkomsten genereras. Utgiftsmetoden möjliggör även jämförelser mellan olika turistgruppers penninganvändning, till exempel mellan de olika inkvarteringsformer som valts eller jämförelser i konsumtionsmönstret beroende på resans syfte. Fördelen med inkomstmetoden är i stället att den knyter närmare an till beräkningen av nationalräkenskaperna och sålunda blir mer jämförbar med beräkningen av omfattningen på andra branscher inom ekonomin.

I utgiftsmetodens resultat ingår mervärdesskatt, vilket inte inkomstmetodens resultat gör. Vid jämförelsen dras därför en andel baserad på gällande momssatser av från de rapporterade utgifterna, detta görs dock på en ganska grov nivå vilket kan medföra viss osäkerhet.

Hushållsundersökningen

Inom ramen för undersökningen skickades även en enkät till drygt 1 100 ålänningar, för att uppskatta hur många turister som bott hos släkt och vänner eller hyrt logi av en privatperson under sin ålandsvistelse. Därtill ställdes frågor om ålänningarnas resor utanför Åland, för att grovt uppskatta ålänningarnas andel av det totala antalet inresande till Åland. Svartsprocenten blev 42 och svarsmaterialet viktades så att de svarandes sammansättning för bakgrundsvariablerna kön, ålder och region sammanfaller med rampopulationen, den åländska befolkningen.

Turismens betydelse för den åländska ekonomin

Enkätinformationen användes för att beräkna turismens andel av BNP och sysselsättning, dvs turismens direkta bidrag till ekonomin. Med hjälp av regionala input-output tabeller⁷ kan även den indirekta effekten som turismen har på förädlingsvärdet estimeras. En input-output analys av turismens indirekta effekter har gjorts, genom att kombinera data om de direkta turisminkomsterna och input-outputtabellerna.

I beräkningar har vi även bland annat använt officiell inresande-, inkvarterings- och sysselsättningsstatistik samt registerdata om företagets omsättning.

I vissa fall har signifikanta skillnader mellan olika bakgrundsvariabler redovisats. Med signifikanta skillnader avses nivå 0,05 eller lägre, det vill säga att sannolikheten är minst 95 procent att det faktiskt finns en verklig skillnad mellan olika grupper (t.ex. mellan olika hemländer eller inkvarteringsformer). Då jämförelser gjorts med tidigare års uppgifter, har priserna räknats upp till 2023 års priser med hjälp av åländskt konsumentprisindex.

2.3 Definitioner och begrepp

FNs fackorgan för turism, UNWTO (United Nations World Tourism Organization), samlar in global turiststatistik som publiceras årligen. UNWTO upprättar även en internationell begreppsnyckel i frågor angående turismen och har gjort upp en modell för hur turiststatistik ska göras upp.

⁷ Honkatukia et al. (2019). ALTA – Alueellisen taloustiedon tietokanta.

Enligt FN innefattar *turism* aktiviteter då människor reser till platser utanför sin vanliga omgivning och vistas där oavbrutet i högst ett år på grund av fritid, affärer eller andra syften.

Med turist avses en övernattande turist, som tillbringar minst en natt på resmålet, antingen i avgiftsbelagd eller avgiftsfri inkvartering. En *internationell turist* är en turist som tillbringar minst en natt i det land som är målet för resan. Med *inhemsk turist* avses en turist som tillbringar minst en natt på den plats (inom personens bosättningsland, men utanför sin vanliga omgivning) som är målet för resan.

En turist som inte övernattar under resan eller på platsen för besöket är en *dagsbesökare*. Dagsbesökaren stannar alltså under en kortare tid än 24 timmar på resmålet, ankomst och avresa sker under samma dygn. Som dagsbesökare räknas också kryssningsresenär, som övernattar ombord och går iland på platsen för besöket. Fartyget är då startplats för dagsbesökaren. Dagsbesökarnas konsumtion är inkluderade i utgiftsmetodens resultat för Åland (ca en procent av landkonsumtionen).

Med *turistkonsumtion* avses de totala kostnaderna för resan, som turisten eller dagsbesökaren själv betalar eller någon annan betalar för honom/henne. Turistkonsumtion omfattar utgifter för varor och tjänster både under resan och på resmålet. Betalningar som erlagts före eller efter resan ingår i turistkonsumtionen. Också persontrafiktjänster (inhemska eller internationella) ingår.

Den *åländska turismen* har i denna undersökning definierats på två olika sätt.⁸ Definitionerna är olika i sin omfattning och knyter an till utgifts- respektive inkomstmetoden på olika sätt. Definitionerna tydliggör skillnaderna i den samhällsekonomiska betydelsen av turismen beroende på hur man definierar och avgränsar den.

Den snävare definition knyter direkt an till utgiftsmetoden - de turister som är bosatta utanför Åland men som reser till och konsumerar turisttjänster och varor på Åland. Enligt den här definitionen beräknar man sålunda betydelsen av den *landbaserade delen av den åländska besöksnäringen* exklusive ålänningarnas egna inköp av turisttjänster från t.ex. åländska resebyråer. Definitionen kan även tillämpas på inkomstmetoden, vilket möjliggör en jämförelse av resultatet mellan de två metoderna.

Den andra och vidare definitionen av turism hör mer samman med inkomstmetoden - de intäkter som företagen redovisar genom försäljning direkt till de turister som reser till Åland samt ålänningarnas egna inköp av resetjänster på Åland liksom de rese- och turistservicetjänster som åländska företag tillhandahåller utanför Åland. Den här definitionen inbegriper sålunda även de ålandsägda passagerarfartygens försäljning till turister som inte kommer till Åland. Här ingår både ombordförsäljningen och försäljningen av själva resetjänsten. Den här definitionen ger alltså *hela den inkomsten till åländska företag som resenäringen genererar - turismen totalt*.

I kapitel 7 tillämpas det samlade resultatet av den här turismundersökningen på nationalräkenskaperna för Åland. I detta kapitel har definitionsmässiga justeringar gjorts jämfört med tidigare delar av rapporten. För det första inkluderas här endast verksamhet som inkluderas i Ålands BNP, vilket betyder att verksamhet som sker på utomåländska arbetsplatser är borträknade. Dessutom inkluderas i detta kapitel

⁸ Detta innebär en förändring från tidigare undersökningar, då vi även haft en tredje definition med. Mer om förändringen finns att läsa i kvalitetsbilagan som finns publicerad på ÅSUBS webbplats.

ålänningars egna inköp av resetjänster inklusive konsumtion ombord på fartyg i landturismen.

Turismsatelliträkenskaper (ofta förkortat TSA, Tourism Satellite Accounts) är en metod för att beräkna och samla information om turismens ekonomiska effekter. Benämningen "satellit" kommer ifrån att räkenskaperna följer samma ramverk som nationalräkenskaperna, men upprättas vid sidan av dessa.⁹ I samband med föreliggande rapport publicerar ÅSUB delar av dessa standardiserade turismsatelliträkenskaper för Åland 2023. Arbetet beskrivs närmare i kapitel 8.

2.4 Rapportens upplägg

I kapitel 3 redogörs kort för utvecklingen av den åländska turismen på basen av ÅSUBs inresande- och inkvarteringsstatistik. Därefter redovisas i kapitel 4 den åländska turismens inkomster enligt utgiftsmetoden med fokus på den renodlade landturismens direkta inkomsteffekter. Redovisningen gäller olika turistgruppers genomsnittliga utgifter per dygn och utgiftspost på Åland samt den genomsnittliga ombordspenderingen (inklusive transporttjänster). Turistgrupperna indelas enligt inkvarteringsform, övernattningsregion (Mariehamn och landskommunerna), turisternas hemland (Finland, Sverige och övriga länder) samt enligt det huvudsakliga syftet med resan till Åland. Dessutom görs jämförelser med tidigare undersökningars resultat, främst med 2018 års undersökning.

I kapitel 5 redovisas resultaten av inkomstmetoden, som grundar sig på företagets uppskattning av hur stor andel av omsättningen som härrör från försäljning direkt till turister. I kapitel 6 sammanfattas utgifts- och inkomstmetodens resultat och de två metodernas resultat jämförs.

Turismens samlade direkta och indirekta effekter på den åländska ekonomin redovisas i kapitel 7. Här presenteras såväl BNP- som sysselsättningseffekterna, direkt samt med de indirekta kringeffekterna. I kapitel 8 presenteras turismsatelliträkenskaperna. I kapitel 9 återger vi på resultat i liknande internationella turismundersökningar.

⁹ Tillväxtverket (2024), Tillväxtverkets webbplatsinformation om turismräkenskaperna.

3. Utvecklingen av antalet inresande och övernattningar

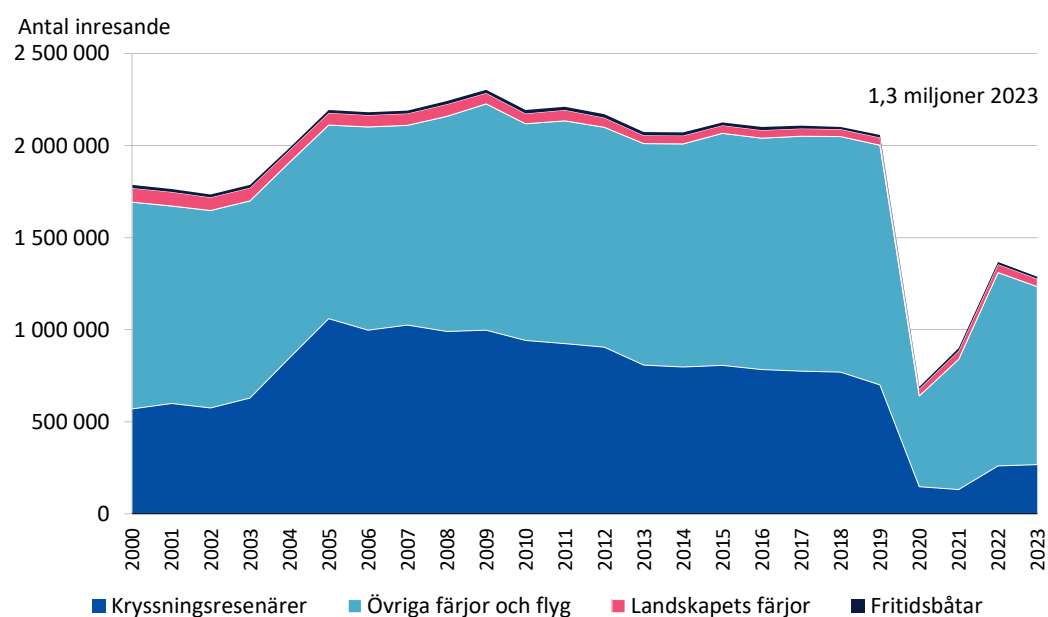
I det här kapitlet presenteras utvecklingen av antalet inresande till Åland samt antalet övernattningar på åländska inkvarteringsanläggningar. Uppgifterna hämtas från ÅSUBs officiella turiststatistik. Statistiken om de inresande omfattar de kryssningsresenärer, dagsresenärer, övernattande besökare och hemvändande ålänningar som anländer med färja eller flyg. Personer som kommer till Åland med egen båt ingår inte i den officiella statistiken men har i denna sammanställning inkluderats i det totala antalet inresande. Statistiken om övernattningar omfattar hotell, gästhem/pensionat med fem eller flera rum, stugbyar med fem eller fler stugor, campingplatser och gästhamnar.

3.1 Inresande till Åland

Den åländska besöksnäringen präglas starkt av passagerarsjöfarten vilket kan ses i figuren nedan. Den privata färjetrafiken är basen för den absolut övervägande delen av transportinfrastrukturen till och från Åland, och är därmed en grundförutsättning för turismnäringen på Åland. Detta blev särskilt tydligt under covid-19-pandemin då restriktioner relaterade till pandemin år 2020 orsakade en kraftig minskning av antal inresande till Åland, framför allt från Sverige. Inresandevolymen ökade sakta de två följande åren, men återhämtningen stannade av 2023 och det är fortsättningsvis ett stort gap mellan nuvarande nivåer och nivåerna innan pandemin.

Enligt den officiella statistiken uppgick antalet inresande till Åland år 2023 till 1 276 815 personer (exklusive personer som kommer med egen båt), vilket är en minskning med sex procent jämfört med året innan (2022) och en minskning med 39 procent jämfört med tidpunkten för föregående turismundersökning (2018). Framför allt är antalet kryssningsresenärer fortsatt lågt. Rederiernas minskade kapacitet (minskad flotta samt färre avgångar) är en betydande orsak till nedgången.

Figur 3. Utvecklingen av antalet inresande till Åland 2000–2023

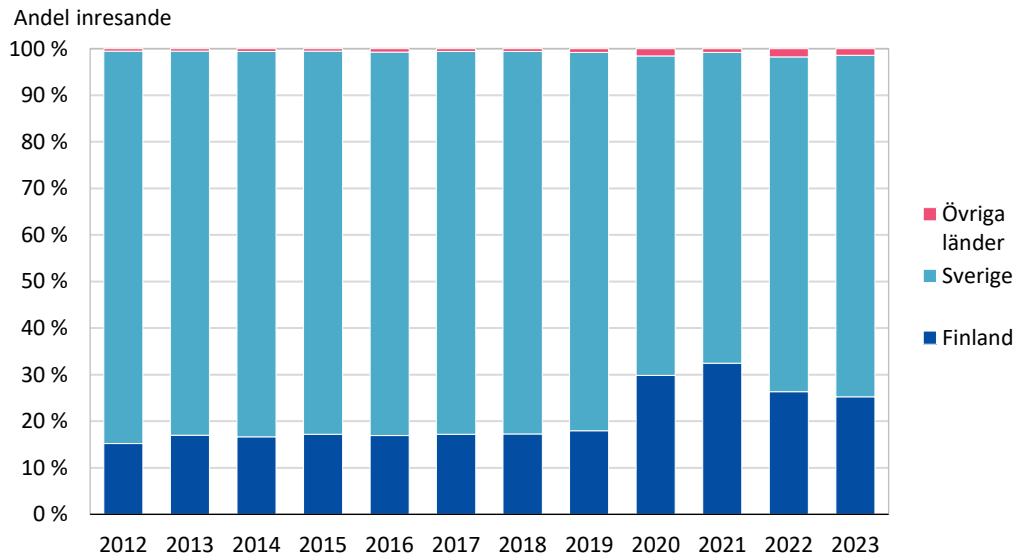

Källa: ÅSUB, turiststatistik

Det totala antalet inresande till Åland år 2023 bestod till 73 procent av resenärer från Sverige (närmare 1 miljon), till 25 procent av resenärer från Finland (drygt 0,3

miljoner) och till en procent av resenärer från övriga länder. Fördelningen av resenärer från Sverige och Finland har förändrats i och med covid-19-pandemin. Åren innan pandemin stod Sverige för runt 80 procent av inresandet till Åland, medan Finlands andel var under 20 procent. Under pandemiåren 2020–2021 sjönk dock Sveriges andel till mellan 67 och 69 procent medan Finlands andel ökade till mellan 30 och 32 procent.

Figur 4. Andel inresande efter avreseland 2012–2023, procent

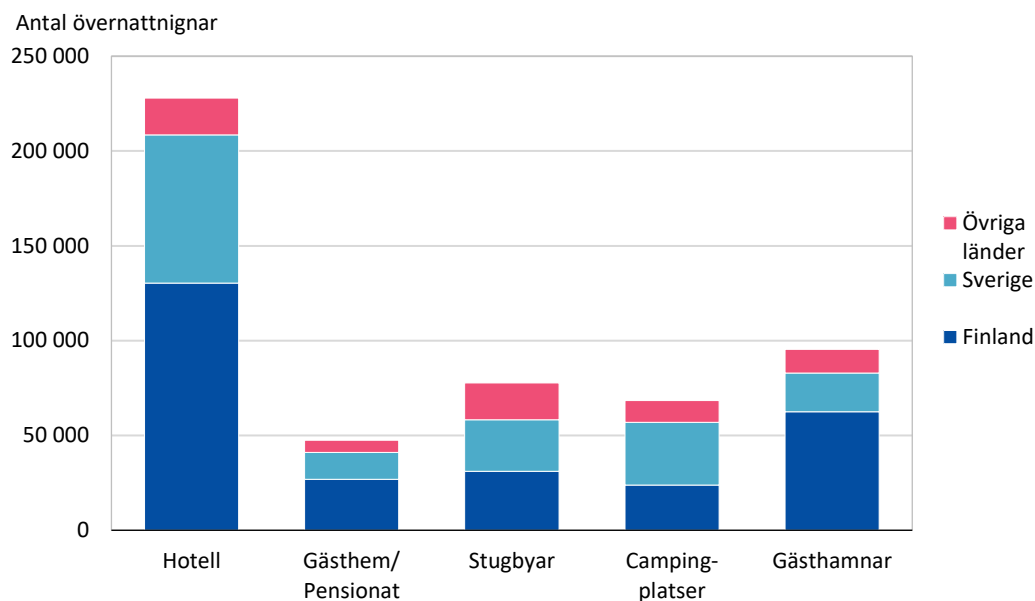
Källa: ÅSUB, turiststatistik

Av det totala antalet inresande till Åland 2023 bestod till 21 procent av kryssningsresenärer från Sverige och 53 procent av övriga inresande från Sverige. Tre procent bestod av inresande med skärgårdsfärjor från Finland och 22 procent bestod av övriga inresande från Finland.

3.2 Övernattningar

Antal övernattningar på de åländska inkvarteringsanläggningar som ingår i den officiella turiststatistiken (hotell, gästhem/pensionat med fem eller flera rum, stugbyar med fem eller flera stugor, campingplatser och gästhamnar) uppgick till ca 517 000 år 2023. Figuren nedan visar antalet övernattningar fördelat på inkvarteringsform och turisternas hemland. Finländarna stod för 53 procent av övernattningarna, svenskarna för 33 procent medan gästerna från andra länder stod för 13 procent av övernattningarna. Tyskarna stod fortsättningsvis för den största delen av de övriga gästernas övernattningar med drygt 12 000 nätter (exklusive övernattning i gästhamnar) trots en minskning med 26 procent jämfört med turismundersökningen 2018. Därefter var Åland, Lettland och Estland de vanligaste hemländerna bland de övernattande gästerna med 8 700, 5 500 respektive 4 200 övernattningar.

Figur 5. Antal övernattningar på Åland 2023 efter inkvarteringsform och turisternas hemland

Källa: ÅSUB, turiststatistik

Tabellen nedan visar uppgifter om antal övernattningar, antal anlända turister och medelvistelsetid 2023 fördelat på hemland enligt ÅSUBs inkvarteringsstatistik (exklusive gästhamnar). I tabellen kan vi bland annat utläsa att hotellgästerna i snitt övernattade 1,8 dygn och gästhemsgästerna 2,0 dygn. Det fanns inga stora variationer i vistelse längden beroende på gästernas hemland för dessa inkvarteringsformer. Campinggästerna övernattade i snitt 2,2 dygn och de svenska campinggästerna stannade i snitt längst, 2,6 dygn. Stuggästerna stannade i snitt 3,6 dygn och här kan vi se en större variation beroende på hemland. Stuggäster från Finland stannade i snitt 2,9 dygn, stuggäster från Sverige i snitt 3,8 dygn och stuggäster från övriga länder i snitt hela 5,3 dygn.

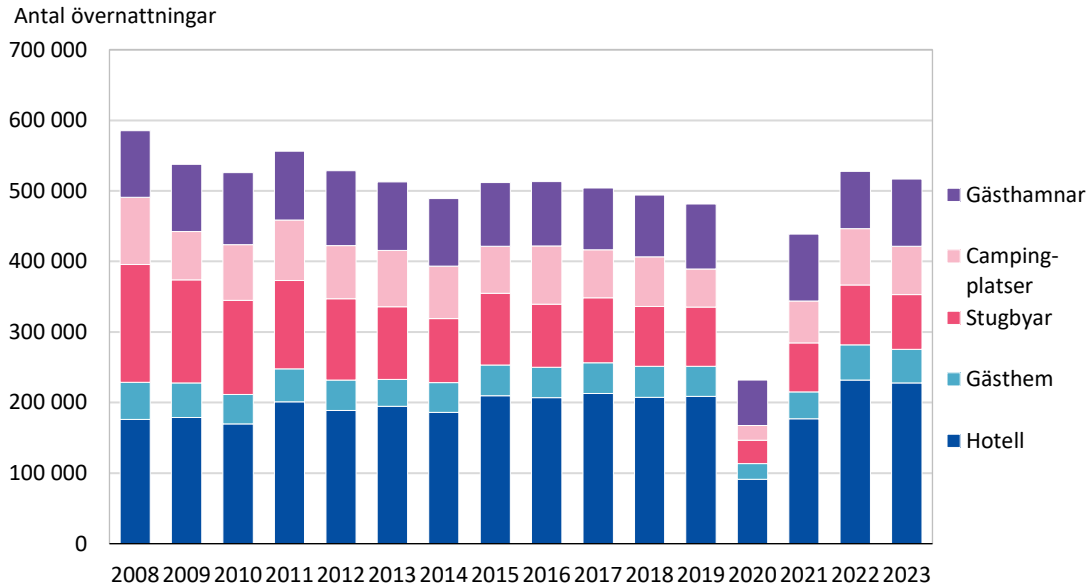
Tabell 1. Antal anlända, övernattningar och medelvistelsetid 2023 efter inkvarteringsform och hemland

	Hotell	Gästhem	Stugor	Camping	Totalt
Finland					
Personer	70 986	13 110	10 636	12 442	107 174
Övernattningar	130 302	26 964	31 176	23 821	212 263
Medelvistelse, dygn	1,8	2,1	2,9	1,9	2,0
Sverige					
Personer	42 464	7 542	7 212	12 848	70 066
Övernattningar	78 187	14 023	27 088	33 122	152 420
Medelvistelse, dygn	1,8	1,9	3,8	2,6	2,2
Övriga länder					
Personer	10 163	3 485	3 695	5 314	22 657
Övernattningar	19 382	6 435	19 451	11 530	56 798
Medelvistelse, dygn	1,9	1,8	5,3	2,2	2,5
Totalt					
Personer	123 613	24 137	21 543	30 604	199 897
Övernattningar	227 871	47 422	77 715	68 473	421 481
Medelvistelse, dygn	1,8	2,0	3,6	2,2	2,1

Källa: ÅSUB, turiststatistik

Figuren nedan visar utvecklingen av antalet övernattningar i de åländska inkvarteringsanläggningarna 2008–2023. Det totala antalet övernattningar har under 2000-talet haft en nedåtgående trend fram till pandemiåret 2020 då antalet övernattningar på grund av restriktioner var exceptionellt lågt. Därefter har antalet övernattningar återhämtat sig och ligger nu på en högre nivå jämfört med innan pandemin samt jämfört med tidpunkten för föregående turismundersökning (2018).

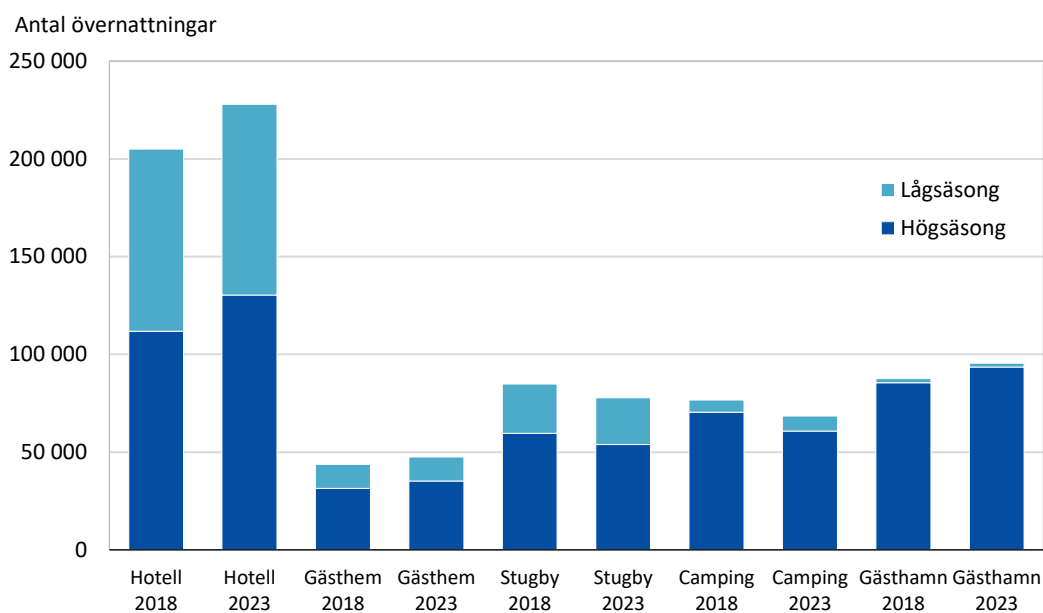
Figur 6. Utvecklingen av antalet övernattningar på Åland 2008–2023 efter inkvarteringsform

Källa: ÅSUB, turiststatistik

Under denna tidsperiod (2018–2023) har antalet övernattningar på hotell, gästhem och i gästhamnar ökat medan övernattningar i stugbyar och på campingplatser minskat (se figur nedan).

Figuren nedan visar antalet övernattningar fördelat på hög- och lågsäsong 2018 och 2023. *Högsäsong* definieras i denna rapport som månaderna juni, juli och augusti, medan övriga månader utgör *lågsäsong*. Fördelningen av det totala antalet övernattningar per säsong är oförändrat mellan åren och högsäsongen står fortsättningsvis för 72 procent av övernattningarna. En viss ökning av högsäsongens andel av övernattningarna kan ses för hotell och gästhem, samtidigt som högsäsongens andel för campingplatser har minskat något. År 2023 uppgick högsäsongens andel av övernattningarna till 57 procent av det totala antalet övernattningar på hotell, till 69 procent av det totala antalet övernattningar i stugbyar, till 74 procent av det totala antalet övernattningar på gästhem, till 89 procent av det totala antalet övernattningar i stugbyar och till hela 98 procent av övernattningarna i gästhamnar.

Figur 7. Antal övernattnings på Åland 2018 och 2023 efter inkvarteringsform och säsong¹⁰

Källa: ÅSUB, turiststatistik

Av det totala antalet övernattnings 2023 ägde ungefär lika många övernattnings rum i Mariehamn som i landskommunerna¹¹. Av det totala antalet hotellövernattnings skedde dock närmare 80 procent i Mariehamn.

Förutom övernattningsarna enligt den officiella inkvarteringsstatistiken finns även övernattnings i anläggningar med färre än fem stugor samt, logi hos privatperson mot betalning samt icke-kommersiella övernattnings till exempel hos släkt och vänner eller i eget fritidshus. Vi har på basen av en enkätundersökning till de åländska hushållen (se Kapitel 4.8) samt tillgänglig statistik grovt uppskattat denna del till 1,1 miljoner övernattnings 2023. Tillsammans med övernattningsarna från den officiella statistiken (517 000 övernattnings) uppgår det totala antalet turistövernattnings 2023 därmed till 1,6 miljoner. Motsvarande uppskattning av det totala antalet övernattnings i undersökningen 2018 var cirka 1,8 miljoner.¹²

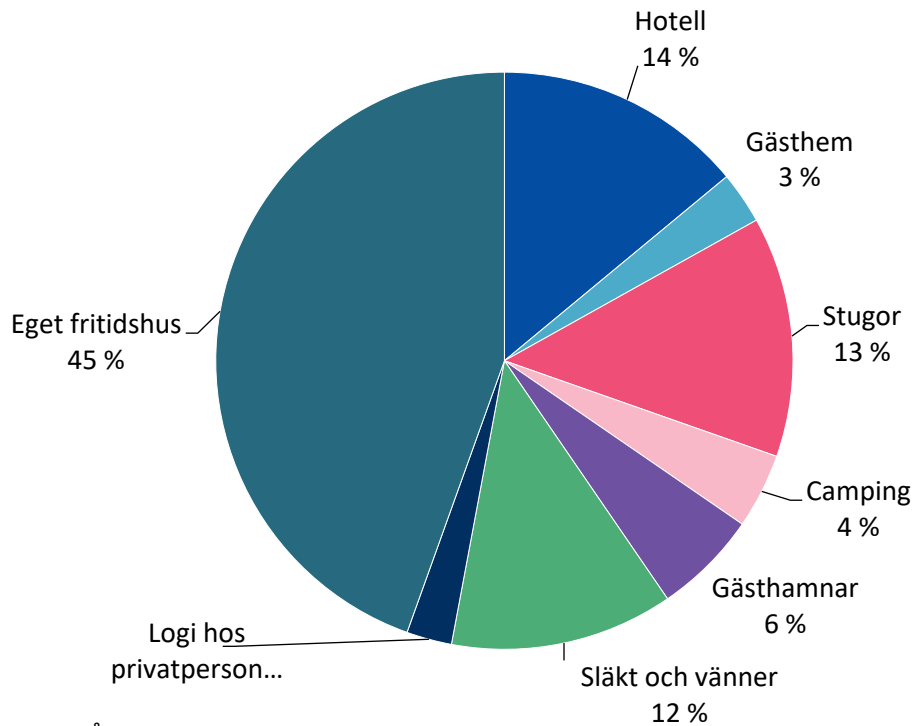
Närmare 60 procent av det totala antalet turistövernattnings 2023 uppskattas ha varit icke-kommersiella, det vill säga övernattnings hos släkt och vänner eller i eget fritidshus. Figuren nedan visar fördelningen av det totala antalet turistövernattnings efter inkvarteringsform. I kategorin stugor ingår både stugor med fem eller flera stugor som ingår i den officiella statistiken samt stugor med färre än fem stugor.

¹⁰ I rapporten har högsäsong definierats som månaderna juni, juli och augusti, medan övriga månader är lågsäsong.

¹¹ Landskommunerna avser samtliga landsbygds- och skärgårdskommuner på Åland.

¹² Hela förändringen förklaras av metodförändring, se kapitel 4.10.

Figur 8. Uppskattning av det totala antalet turistövernattningar på Åland 2023 (1,6 miljoner) efter inkvarteringsform

Källa: ÅSUB, turiststatistik och beräkningar

3.3 Bokning via bokningsplattformar

Eftersom en stor del av uthyrningsstugorna och -lägenheterna har få bäddplatser, har man inom EU utvecklat metoder för att följa med även utbud och efterfrågan på korttidsinkvartering via bokningssajter. En undersökning från 2019 visade att en femtedel av EU-medborgarna hade använt en hemsida eller app för att boka övernattnings hos en privatperson. Efter ett avtal i mars 2020 kan Eurostat sammanställa resultatet gemensamt från fyra stora onlinebokningsplattformar utifrån deras data för korttidsuthyrning av lägenheter, rum och liknande (Airbnb, Booking, Expedia Group och Tripadvisor).

Med "plattformsturism" avses korttidshyra av semesterbostäder, rum eller lägenheter som i huvudsak är i privat ägo och svåra att fånga in i officiella register och undersökningar. Hotell och campingplatser är exkluderade, medan till exempel stugbyar som finns på sajterna ingår.

Data visade på 510 miljoner korttidsövernattningar inom EU under 2019 via dessa fyra onlineplattformar, varav två tredjedelar av övernattningarna gjordes av internationella gäster. Under samma år gjordes 2 880 miljoner övernattningar hos etablerade turistinkvarteringsleverantörer. Plattformsturismen inom EU har haft en bra återhämtning efter pandemin och under 2022 uppgick antalet övernattningar bokade via onlineplattformar till 580 miljoner, en ökning med 17 procent jämfört med 2019.¹³

¹³ Eurostat, *Short-stay accommodation offered via online collaborative economy platforms*. Januari 2024

På Åland bokades 53 000 övernattningar via bokningsplattformarna under 2022, som är det senaste hela året för vilket uppgifter finns.¹⁴ Den officiella turiststatistiken för Åland visar att antalet övernattningar uppgick till 447 000 samma år. Preliminära uppgifter från bokningssajterna för 2023 indikerar att antalet kommer att vara högre då antalet under de tre första kvartalen 2023 (januari-september) redan har överskridit antalet för helåret 2022.

Statistiken för plattformsturismen kompletterar delvis ÅSUBs inkvarteringsstatistik, men till viss del överlappar uppgifterna också varandra eftersom en del stug- och lägenhetsuthyrare som ingår i ÅSUBs statistik finns med på bokningssajterna. Uppgifterna från bokningssajterna är ändå viktiga då de fångar upp uthyrare med färre än fem hus, stugor eller lägenheter, vilka inte omfattas av ÅSUBs statistikinsamling. De uthyrare med färre än fem hus, stugor eller lägenheter som inte finns med på de fyra aktuella bokningssajterna omfattas inte av någondera statistiken. Uppgifter om inkvarteringen på hotell, gästhem, pensionat och campingplatser ingår inte i statistiken från bokningssajterna eftersom dessa anläggningar redan täcks in av den traditionella inkvarteringsstatistiken.

Utgiftsmetodens resultat grundar sig på turisternas uppskattning av sina utgifter på Åland samt under resorna till och från Åland. Totalt intervjuades 1 577 turister under perioden maj-oktober 2023, av vilka 522 intervjuer gjordes under vår- och höstperioden och 1 055 under högsäsongen (juni-augusti).

Huvuddelen av den här undersökningens intervjuer gjordes vid de stora avresehamnarna. En indelning av intervjuavaren enligt var de utfördes visar att 57 procent av intervjuerna gjordes i Västra hamnen, 24 procent i Berghamn samt tre procent på flygplatsen. Utöver dessa gjordes ungefär en sjättedel av det totala antalet intervjuer utanför dessa avresehamnar. Fem procent av det totala antalet intervjuer gjordes i skärgården och fyra procent i gästhamnar. Avslutningsvis kan nämnas att det även gjordes intervjuer med turister på golfbanor, diverse evenemang samt med kryssningspassagerare som stigit av i Mariehamn, vardera av dessa tre kategorier utgjorde två procent av intervjuerna.

De 1 577 intervjuavaren innefattade nästan 3 400 turister, eftersom de svarande ofta ingick i ett sällskap som delade reseutgifter (t.ex. en familj). Den genomsnittliga storleken på resesällskapet var 2,1 personer. Den överlägset vanligaste storleken på resesällskapet var 2 personer (51 procent av svaren) följt av turister som reste ensamma (28 procent av svaren). Resesällskap bestående av 3 respektive 4 personer stod vardera för cirka åtta procent av intervjuavaren. Tio procent av intervjuavaren representerade en familj med barn under 12 år. Det var vanligast att barnfamiljerna hade ett barn under 12 år (46 procent) följt av två barn (40 procent).

Den största delen av de intervjuade hade övernattat på hotell (31 procent), följt av övernattning i eget fritidshus (19 procent) och hos släkt och vänner (15 procent). Nio procent hade övernattat i en uthyrningsstuga och sju procent på en campingplats (se *Tabell 14* i bilaga 1).

Av de intervjuade turisterna som övernattat hade 41 procent övernattat i Mariehamn, 34 procent på den åländska landsbygden och tio procent i skärgården. Därtill hade elva procent övernattat i flera regioner och tre procent inte övernattat alls (se *Tabell 15* i bilaga 1).

¹⁴ Eurostat, Turiststatistik

Det vanligaste syftet med resan till Åland var nöje och avkoppling, vilket hela 30 procent av de svarande hade uppgett. Övriga syften har främst varit besök hos släkt och vänner, samt tjänsteresa (se Tabell 16 i bilaga 1).

En indelning av intervjuvaren enligt turistens hemland visar att nästan hälften av de intervjuade kom från Finland (49 procent), nästan lika många, 42 procent, kom från Sverige och nio procent från övriga länder. Tyskland var det vanligaste hemlandet efter Finland och Sverige (se Tabell 11 i bilaga 1).

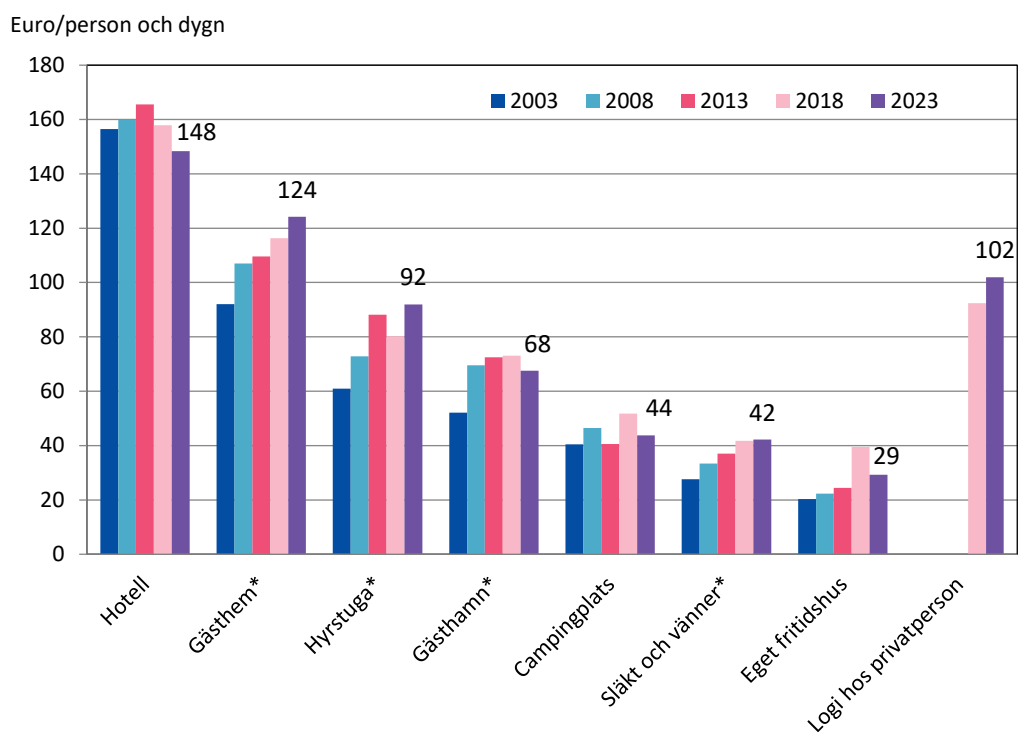
Av Tabell 12 och Tabell 13 i bilaga 1 framgår finländarnas och svenskarnas hemorter. Största delen av finländarna kom från Nyland (45 procent) och Egentliga Finland (22 procent), medan de flesta svenskarna kom från Stockholms län (58 procent) och Uppsala län (åtta procent).

4. Ålands turistinkomster enligt turisternas uppgifter

4.1 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt inkvarteringsform

De olika turistgruppernas genomsnittliga konsumtion i land per person och dygn på Åland (i rapporten benämnd dygnskonsumtion) skiljer sig signifikant från varandra. Hotellgästerna är den turistgrupp som spenderar mest per person och dygn (148 euro), följt av gästhemsbesökarna (124 euro), logi hos privatperson mot betalning (102 euro), turister som hyr stuga (92 euro). Lägst dygnskonsumtion hittar vi hos besökare med eget fritidshus (29 euro), besökare boende hos släkt och vänner (42 euro), campingturister (44 euro) samt gästhamnsbesökare (68 euro) (se *Figur 9*).

Figur 9. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringstyp 2003–2023 (2023 års priser)

*Signifikant skillnad.

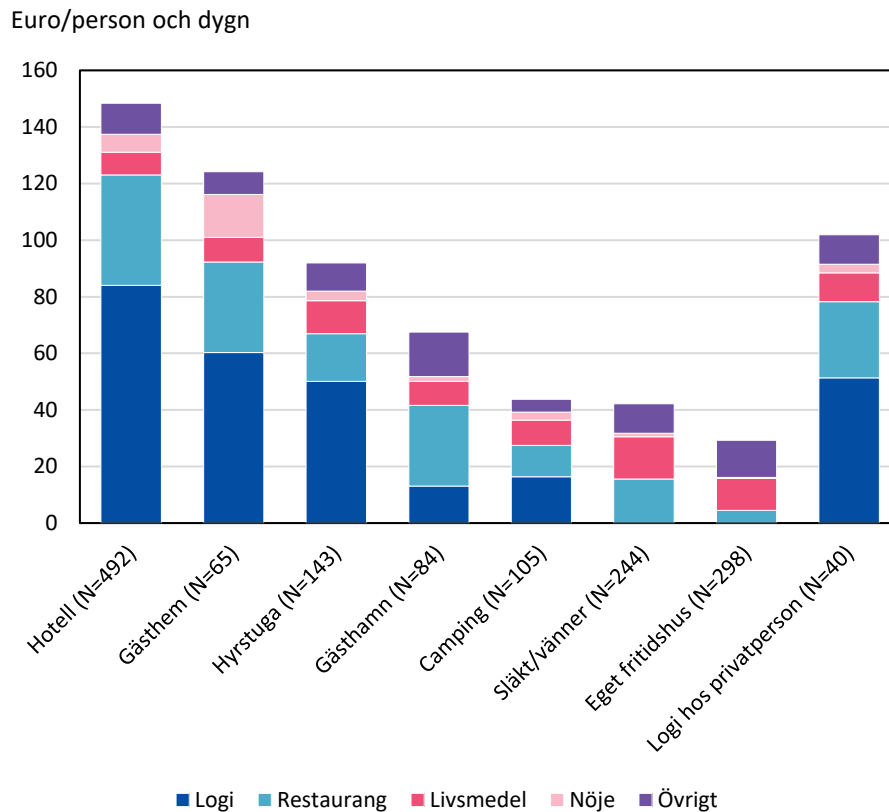
Källa: ÅSUB

Den genomsnittliga dygnskonsumtionen för gästhemsbesökare har ökat för varje undersökning, och ökningen mellan 2003 och 2023 har uppmätts vara statistiskt signifikant. Vid samtliga jämförelser mellan olika år har resultaten från tidigare undersökningar räknats om till 2023 års pris utifrån åländskt konsumentprisindex. Även utgiftsutvecklingen för turister boende i hyrstuga är stigande, med statistiskt signifikanta skillnader mellan de tidigaste och senaste mätpunkterna. Gästhamnsbesökarnas dygnskonsumtion har varit relativt stabil sedan 2008. Dygnskonsumtionen för besökare boende hos släkt och vänner är oförändrad från föregående undersökning, men på längre sikt är utvecklingen stigande, med statistiskt signifikanta skillnader över tid. I den förra undersökningen hade personer med eget fritidshus ovanligt höga utgifter, men dessa är i årets undersökning tillbaka på en mer

normal nivå, utifrån den stigande trend som observerats mellan undersökningarna 2003–2013.

I *Figur 10* tittar vi närmare på hur dygnskonsumtionen fördelar sig på de fem utgiftsgrupperna: logi, restaurangbesök, nöjen, livsmedelsinköp och övriga inköp (såsom shopping, inköp av tjänster, bränsleinköp och kollektivtrafik).

Figur 10. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag och inkvarteringstyp 2023

Not.: Signifikanta skillnader mellan inkvarteringstyperna fanns för de flesta utgiftsslag.
Källa: ÅSUB

Hotellgästerna spenderar klart mer än de övriga turistgrupperna på logi (85 euro) och restaurangbesök (40 euro) per person och dygn. Besökare som bott hos släkt och vänner spenderar i genomsnitt 15 euro per dag på livsmedel, vilket är något mer än övriga. Gästhemsbesökarna är i sin tur den turistgrupp som spenderar klart mest på nöjen och avkoppling (15 euro).

Gästhamnsbesökarna är den grupp som har de högsta övriga kostnaderna per person och dygn (15 euro). Även besökare av egna fritidshus har relativt stora övriga utgifter (13 euro).

Inga statistiskt signifikanta skillnader fanns mellan den totala dygnskonsumtionen under lågsäsong jämfört med högsäsong. Däremot ser vi i *Figur 27* att den genomsnittliga dygnskonsumtionen för besökare boende hos släkt och vänner skiljer sig åt beroende på vilken region som turisterna har övernattat i (Mariehamn eller landskommunerna). Campingturister och besökare boende hos släkt och vänner skiljer sig även signifikant åt beroende på vilket land man kommer ifrån; finländska besökare spenderar mer än svenska besökare.

Hotellgästerna och deras utgifter

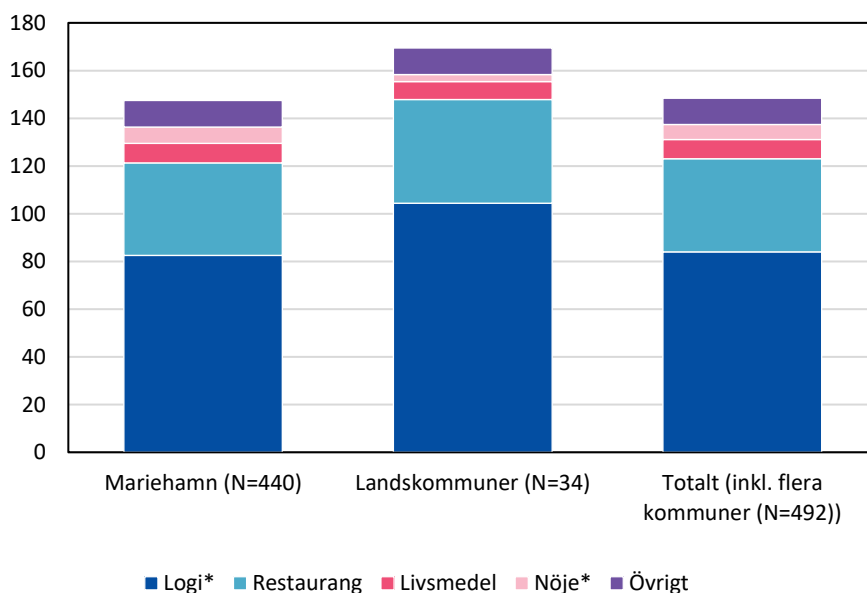
Totalt intervjuades 492 hotellgäster, vilka svarade för 966 turister. Det genomsnittliga antalet personer som ingick i den intervjuades resesällskap var 2,0 personer. Hotellgästerna uppgav att de i snitt stannat 2,4 dygn (2,2 dygn år 2018) på Åland under deras besök.

Hotellgästerna spenderade i snitt 148 euro per person och dygn 2023 (158 euro år 2018). Största delen av dygnskonsumtionen går till logi (57 procent), följt av restaurangbesök (26 procent). Fem procent användes till livsmedelsköp och fyra procent till nöjen. Sju procent av utgifterna gick till övriga utgifter.

Ser vi på hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt i vilken region de övernattnat, så kan vi konstatera att hotellgästerna i landskommunerna spenderar i snitt 169 euro och i Mariehamn cirka 148 euro per person och dygn. De statistiskt signifikanta skillnaderna som uppmäts är att besökare i landskommuner spenderade mer på logi och mindre på nöje jämfört med besökare som bott i Mariehamn (Figur 11).

Figur 11. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt övernattningsregion 2023

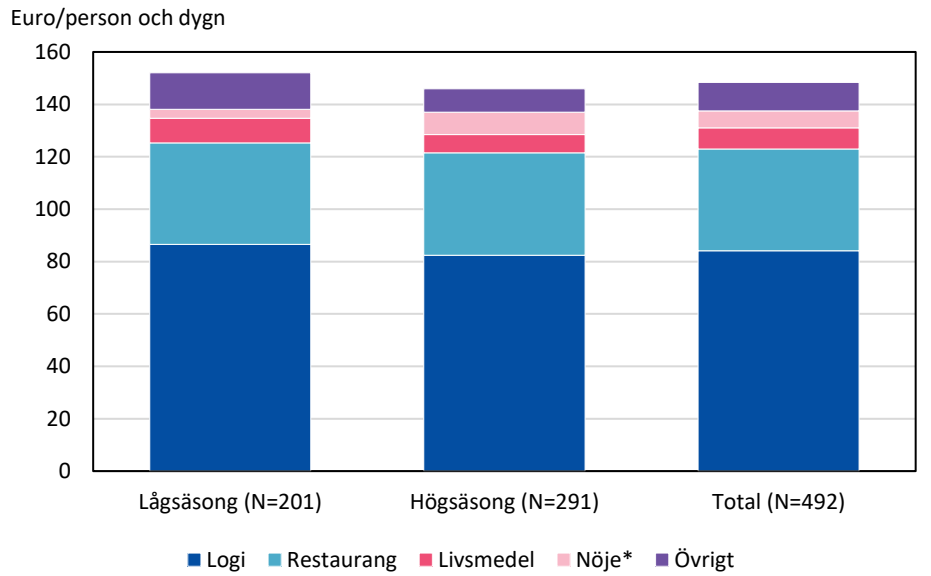
Euro/person och dygn

*Signifikant skillnad.

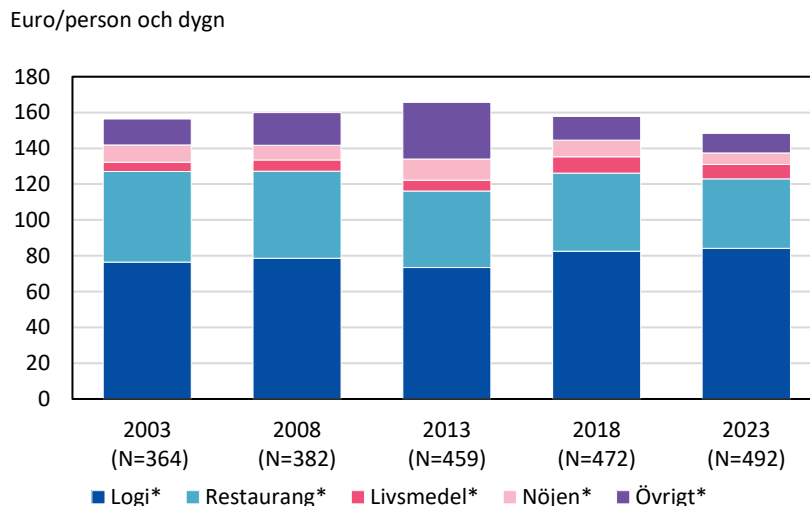
Källa: ÅSUB

Hotellgästerna har i genomsnitt något högre dygnskonsumtion under lågsäsong än under högsäsong. Skillnaderna är endast statistiskt signifikanta för nöjesutgifter (se figuren nedan).

Figur 12. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023

*Signifikanta skillnad.
Källa: ÅSUB

Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion ökade 2003–2013, men har sedan dess sjunkit. Några statistiskt signifikanta skillnader kan dock inte uppmätas för utvecklingen av den totala dygnskonsumtionen. Däremot finns statistiskt signifikanta skillnader i samtliga enskilda utgiftsslag. Logiutgifterna är stabila utom 2013, men 2023 var restaurangutgifterna och nöjesutgifterna och övriga utgifter lägre än tidigare år.

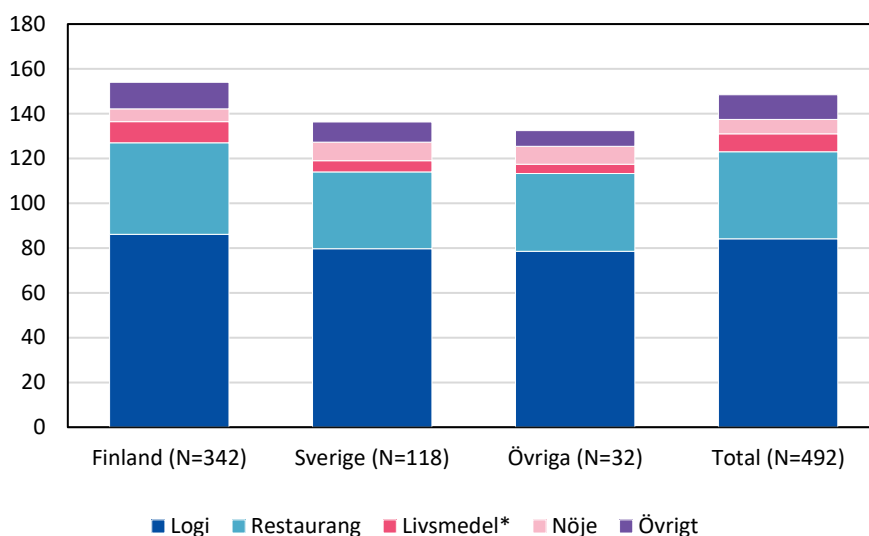
Figur 13. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Om vi tittar på hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt besökarens hemland (se *Figur 14*), kan vi se signifikanta skillnader i det att finländska besökare spenderar mer pengar på livsmedel än besökare från Sverige och övriga länder.

Figur 14. Hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023

Euro/person och dygn

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

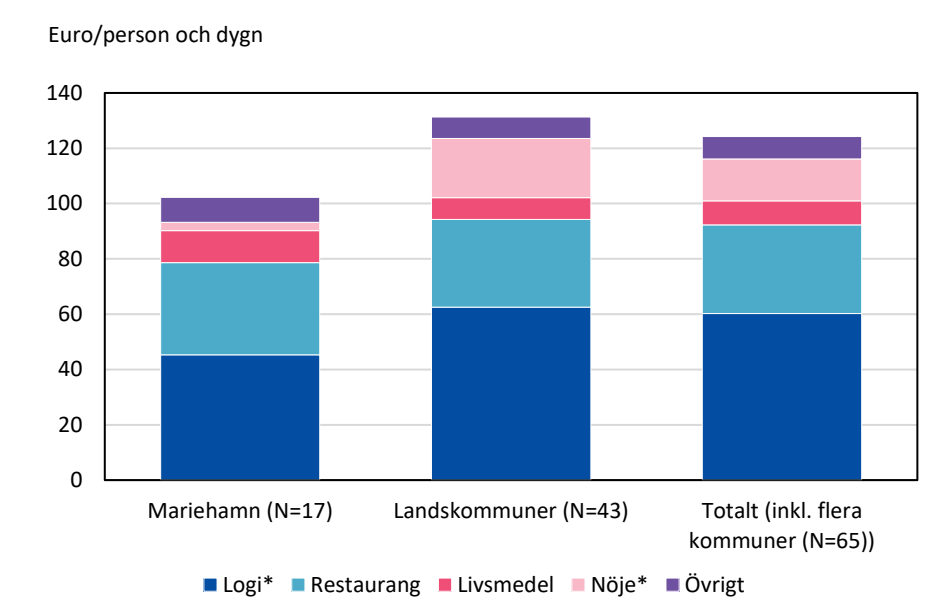
Gästhemsvbesökarna och deras utgifter

Totalt intervjuades drygt 65 gästhemsvbesökare, vars resesällskap i snitt bestod av 2,3 personer (3,1 personer 2018). Gästhemsvbesökarna stannade i medeltal 3,3 dygn på Åland (2,9 dygn år 2018).

Gästhemsvbesökarna spenderade i snitt 124 euro per person och dygn år 2023 (116 euro år 2018). Största delen av dygnskonsumtionen går till logi (49 procent), följt av restaurangbesök (26 procent). Tolv procent används till nöjen, och sju procent vardera till livsmedel och övriga utgifter.

Ser vi på gästhemsvbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt i vilken region de övernattat, så kan vi konstatera att gästhemsvbesökarna i landskommunerna spenderar i snitt 131 euro och i Mariehamn 102 euro per person och dygn. De statistiskt signifikanta skillnaderna som uppmätts är att besökare i landskommuner spenderade mer på logi och nöje jämfört med besökare som bott i Mariehamn (se figuren nedan).

Figur 15. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt övernattningsregion 2023

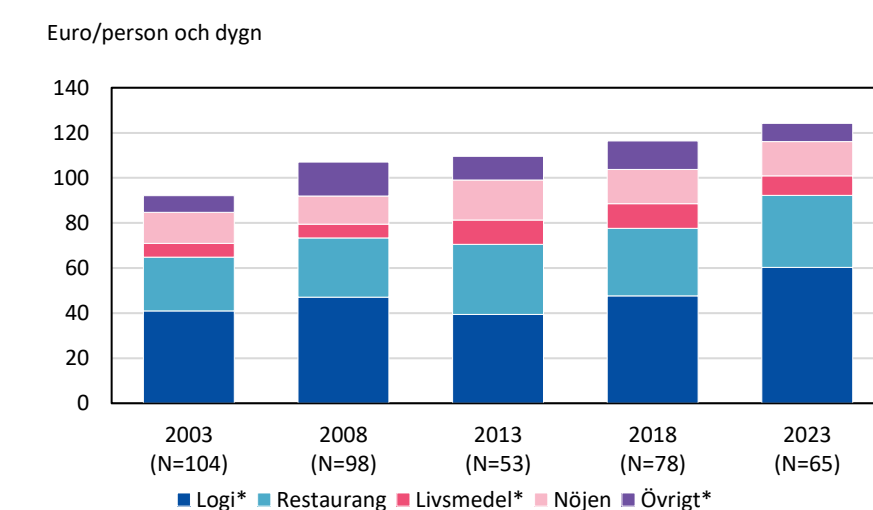

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Utgifterna för gästhemsbesökare redovisas inte per säsong eftersom det under lågsäsongen endast intervjuades sex personer som bott på gästhem.

Den genomsnittliga dygnskonsumtionen för gästhemsbesökare har ökat för varje undersökning, och statistiskt signifikant ökning kan uppmätas mellan 2003 och 2023. Om man ser på de enskilda utgiftsslagen är logiutgifterna högre i 2023 års undersökning än vid tidigare (statistiskt säkerställd ökning från 2003 och 2013 till 2023).

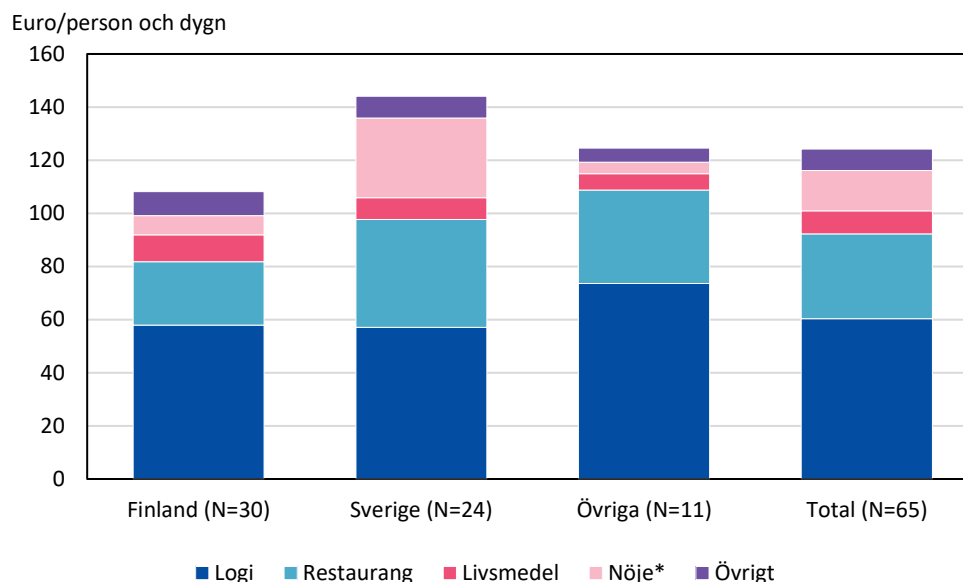
Figur 16. Gästhemsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag 2003–2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

När vi ser på gästhemmesbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland (*Figur 17*) kan vi se att de svenska gästhemmesbesökarna spenderar mer pengar per person och dygn än de finländska (144 respektive 108 euro). Den enda statistiskt signifikanta skillnaden som uppmäts är att svenska turister spenderar mer pengar på nöjen än finländska turister.

Figur 17. Gästhemmesbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

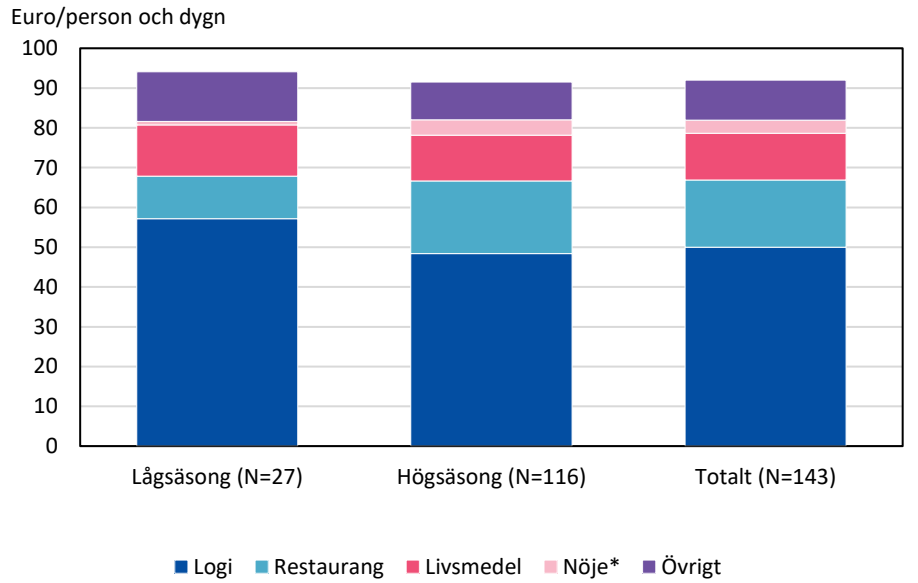
Stugturisternas utgifter

Totalt intervjuades drygt 143 stugturister, vars resesällskap i snitt bestod av 2,9 personer. Stugturisterna är en av de turistgrupper som stannar lite längre på Åland, i snitt 5,1 dygn (4,1 dygn år 2018), se *Tabell 17*.

Stugturisterna spenderade i snitt 92 euro per person och dygn 2023 (80 euro år 2018). Drygt hälften av dygnskonsumtionen går till logi (55 procent). Restaurangbesök står för 17 procent av utgifterna och livsmedelsinköp för 13 procent. Fyra procent läggs på nöjen och tio procent på övriga utgifter.

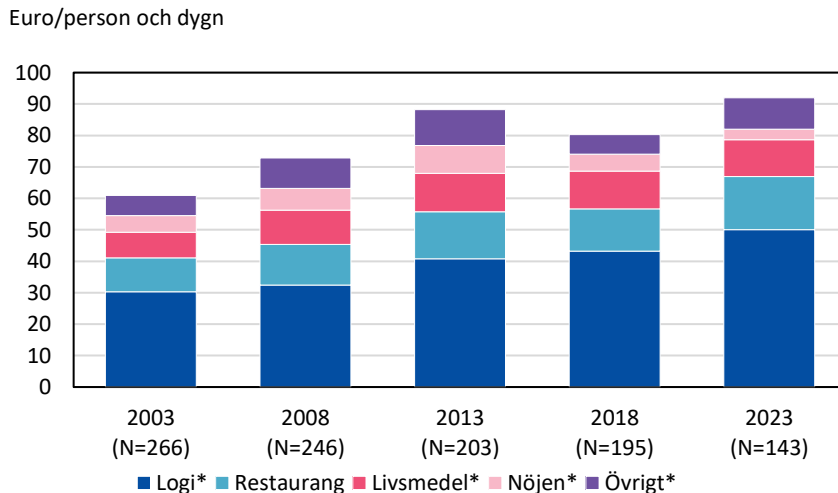
Någon regional uppdelning redovisas inte för stugturister, eftersom endast tolv av de intervjuade stugturisterna övernattat i Mariehamn.

De dagliga utgifterna per person är lika stora under låg och högsäsong för stugturister. Den enda statistiskt signifikanta skillnaden är högre nöjesutgifter under högsäsong. Från tidigare undersökningar känner vi även igen en tendens mot lägre logiutgifter under högsäsong, vilket kan förklaras med att en rad enklare stuganläggningar bedriver sin verksamhet huvudsakligen under högsäsong.

Figur 18. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

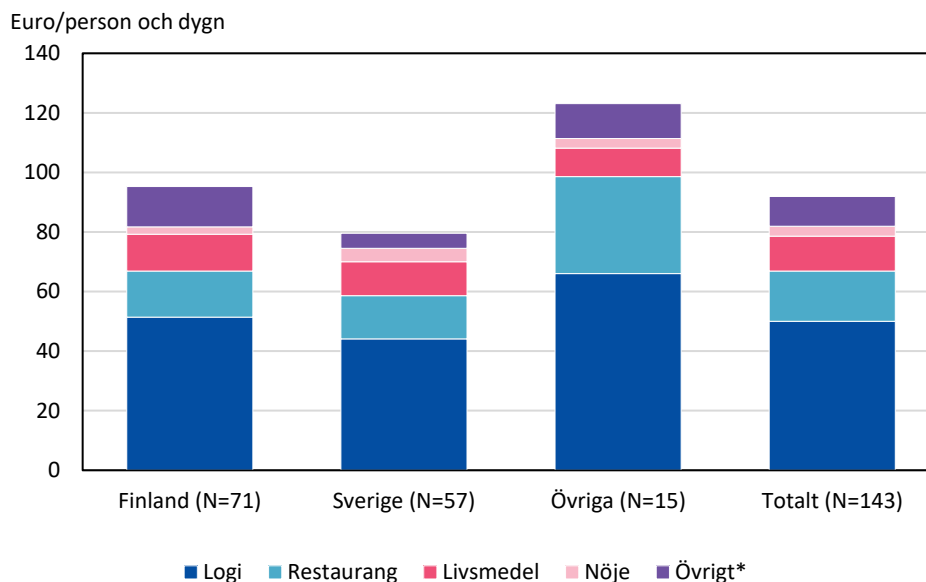
De genomsnittliga dygnsutgifterna för turister boende i hyrstuga är stigande över tid, med statistiskt signifikanta skillnader mellan de tidigaste och senaste mätpunkterna. Då man tittar på enskilda utgiftsslag kan man se att logiutgifterna ökat vid varje undersökning (2023 års logiutgifter statistiskt signifikant högre än de två första undersökningstillfällena). Nöjesutgifterna var i stället lägst i årets undersökning (statistiskt säkerställt mindre än 2013).

Figur 19. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

För stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland är den enda statistiskt signifikanta skillnaden att finländska turister spenderar mer på övriga utgifter än svenska (Figur 20).

Figur 20. Stugturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Campingturisternas utgifter

Totalt gjordes 105 intervjuer, vilket motsvarade 243 campingturister. Campingturisterna uppgav att de i snitt stannade 3,9 dygn på Åland (4,2 dygn år 2018). De spenderade i snitt 44 euro per person och dygn, vilket är en tydlig minskning från 2018, och mer i linje med tidigare år.

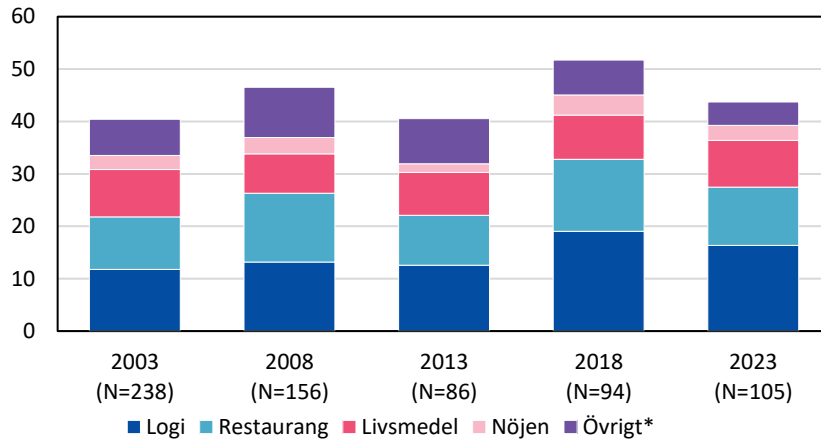
Campingturisterna spenderade i snitt 44 euro per person och dygn 2023 (52 euro år 2018). Gruppen är den som lägger minst del av sin totala konsumtion på logi, av de grupper som har betald logi (med undantag för övernattande i gästhamnar). I genomsnitt går 38 procent av dygnskonsumtion för campingturisterna till logi. Cirka 26 procent läggs på restaurangbesök och 20 procent på livsmedelsinköp. Sju procent spenderas på nöjen och resterande tio procent på övrigt.

Det finns inte några signifikanta skillnader i konsumtionsmönster mellan låg- och högsäsong. I den förra undersökningen skiljde sig utgifterna kraftigt åt mellan säsonger, men antalet observationer under lågsäsong är alltid lågt för campingturister, vilket ökar variationen och minskar generaliserbarheten.

Utvecklingen för campingturisternas genomsnittliga utgifter över tid uppvisar inga tydliga trender (se Figur 21 på nästa sida).

Figur 21. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftspost 2003–2023

Euro/person och dygn

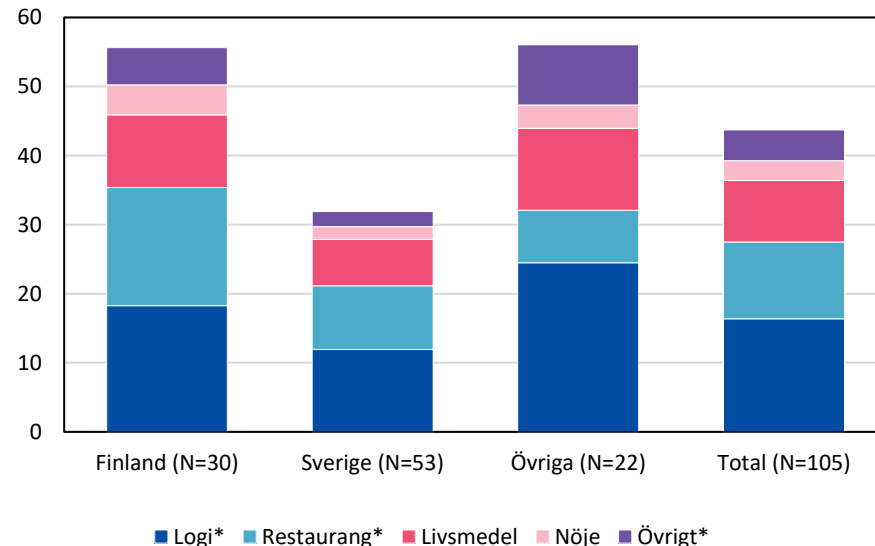

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

De totala utgifterna per person och dygn är statistisk signifikant mindre för svenska campingturister jämfört med både finländska turister och turister från övriga länder. Bland undergrupperna uppmäts två signifikanta skillnader; finländska turister spenderar mer på restaurangbesök än vad turister från "övriga länder" gör, samtidigt som gruppen "övriga länder" spenderar mer på "övriga utgifter" än både finländska och svenska turister (Figur 22).

Figur 22. Campingturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023

Euro/person och dygn

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Fritidsbåtturisternas utgifter

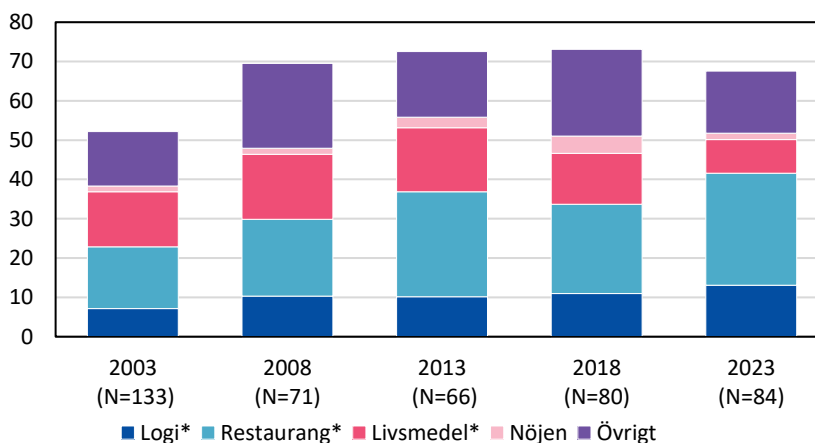
Totalt gjordes 84 intervjuer, vilket motsvarade 244 turister. Båtturisterna uppgav att de i snitt stannade 8,8 dygn (6,7 dygn 2018) på Åland och att de spenderade 67 euro per person och dygn.

Fritidsbåtturisterna spenderade i snitt 67 euro per person 2023 och dygn (73 euro även år 2018). Detta är första gången som turistgruppens genomsnittliga utgifter inte ökar mellan två undersökningar. De totala utgifterna för gruppen har dock ökat, eftersom den genomsnittliga ålandsvistelsen var längre i årets undersökning (se kapitel 4.2). Eftersom gruppen sover i sina båtar begränsas logiutgifterna till de avgifter som gästhamnarna tar ut och gruppen lägger därför endast 19 procent av sin dygnskonsumtion på logi. Hela 42 procent av dygnskonsumtion går till restaurangbesök, 13 procent till livsmedel. Gruppen sätter tre procent av dygnskonsumtionen på nöjen. Nästan en fjärdedel, 23 procent, av gruppens konsumtion går till övriga utgifter, vilket bland annat inkluderar bränslekostnader.

Gästhamnsbesökarnas genomsnittliga dygnskonsumtion har varit relativt stabil sedan 2008, men sjönk något i år (dock inte statistiskt säkerställt). Logiutgifterna har stigit över tid och var i år högre än i någon av de andra tidigare undersökningarna. Även restaurangutgifterna, som utgör en stor del av turistgruppens totala utgifter, var i år högre än tidigare (statistiskt signifikant mot 2003). Att de totala utgifterna sjönk i årets undersökning förklaras med minskade livsmedelsutgifter och "övriga utgifter". Livsmedelsutgifterna är signifikant lägre jämfört med samtliga tidigare undersökningar.

Figur 23. Fritidsbåtturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag 2003–2023

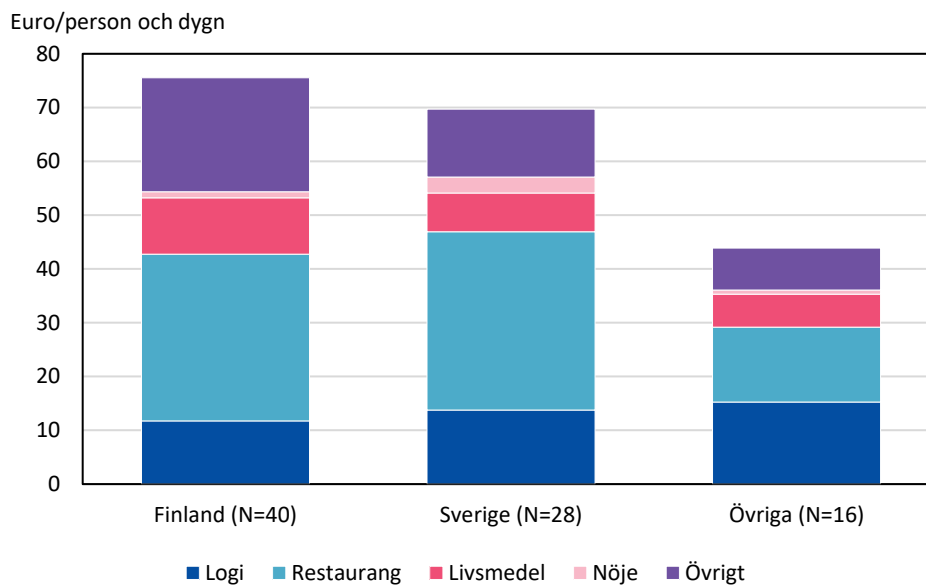
Euro/person och dygn

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Då man jämför fritidsbåtturister från olika hemländer blir antalen små i samtliga grupper. Den enda statistiskt signifikanta skillnaden är att finländska turister spenderar mer på livsmedel än gruppen från "övriga länder" (se *Figur 24* på nästa sida).

Figur 24. Fritidsbåtsturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Utgifterna för besökare som betalat en privatperson för logi

Betalning till en privatperson för logi är en växande form av inkvartering internationellt och var i årets undersökning med för andra gången som ett svarsalternativ på frågan om hur man bott under sin ålandsvistelse. Totalt gjordes 40 intervjuer (33 stycken 2018), vilket motsvarade 99 turister. På grund av det låga antalet turister som betalat privatperson för logi så blir svaren i första hand en grov fingervisning för denna grupp.

Turisterna stannade i genomsnitt 5,6 dygn (5,9 dygn 2018), vilket är längre än de flesta andra turistgrupper. Turister som bott hos en privatperson mot betalning spenderade i snitt 102 euro per person och dygn. Största delen av dygnskonsumtionen går till logi (50 procent), följt av restaurangbesök (26 procent), livsmedelsinköp (tio procent), nöjen (tre procent) och övriga utgifter (tio procent).

I *Figur 47* kan man se att drygt 70 procent av denna grupp använt sig av en bokningsplattform för att boka sitt boende.

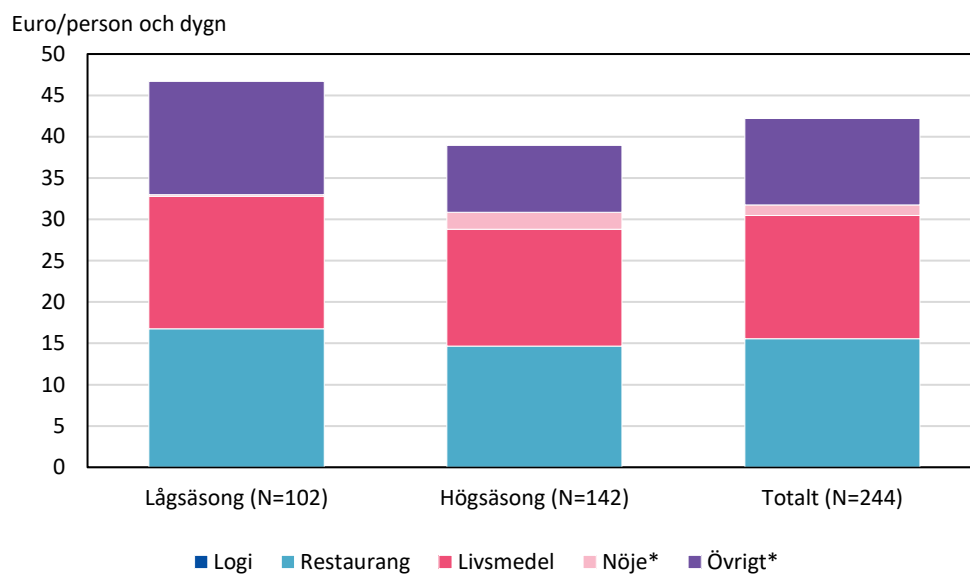
Utgifterna för besökare av släkt och vänner

Totalt intervjuades 244 besökare av släkt och vänner, vars genomsnittliga resesällskap var 1,8 personer (2,0 år 2018). Turistgruppen stannade i snitt 5,3 dygn (5,8 dygn år 2018) på Åland och spenderade i snitt 42 euro per person och dygn (42 euro 2018).

Restaurangbesök utgör 37 procent av de totala utgifterna för besökare av släkt och vänner, medan 36 procent lades på livsmedel och tre procent på nöjen. Utöver detta gick 24 procent på övriga utgifter.

Då man jämför hög och lågsäsong (*Figur 25*) finns två statistiskt signifikanta skillnader; konsumtion på nöjen är större under högsäsongen och konsumtion på kategorin "övrigt" är större under lågsäsong.

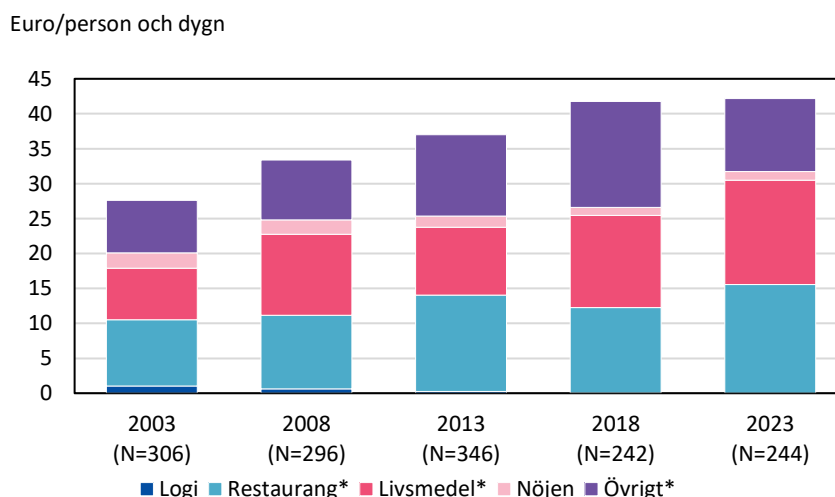
Figur 25. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt säsong 2023

Källa: ÅSUB

Dygnskonsumtionen för besökare boende hos släkt och vänner är oförändrad från föregående undersökning, men på längre sikt är utvecklingen stigande, med statistiskt signifikanta skillnader över tid. Om man ser på de enskilda utgiftsslagen ser man att utgifterna för livsmedel har ökat över tid, men att utvecklingen är oregelbunden. I årets undersökning var livsmedelsutgifterna de högsta som uppmätts, medan "övriga utgifter" föll tillbaka, vilket innebär att summan av dessa, och även de totala dygnsutgifterna, var snarlik den förra undersökningen.

Figur 26. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner per utgiftslag 2003–2023

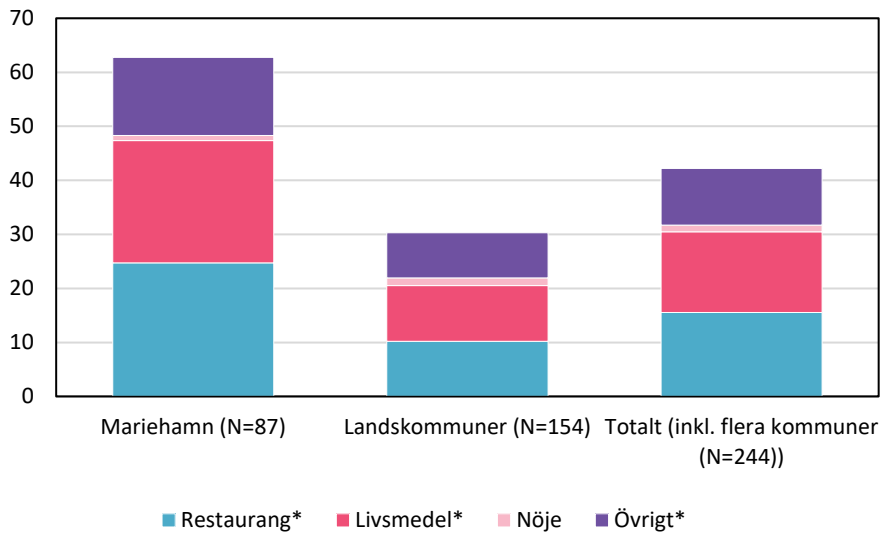
*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Om man jämför de olika övernattningsregionerna kan man se att besökare som bor hos släkt och vänner i Mariefhamn spenderar mer pengar än de besökare som bor i landskommunerna. Signifikanta skillnader kan även uppmätas för utgifterna på restaurangbesök, livsmedel och övrigt (se *Figur 27* på nästa sida).

Figur 27. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt övernattningsregion 2023

Euro/person och dygn

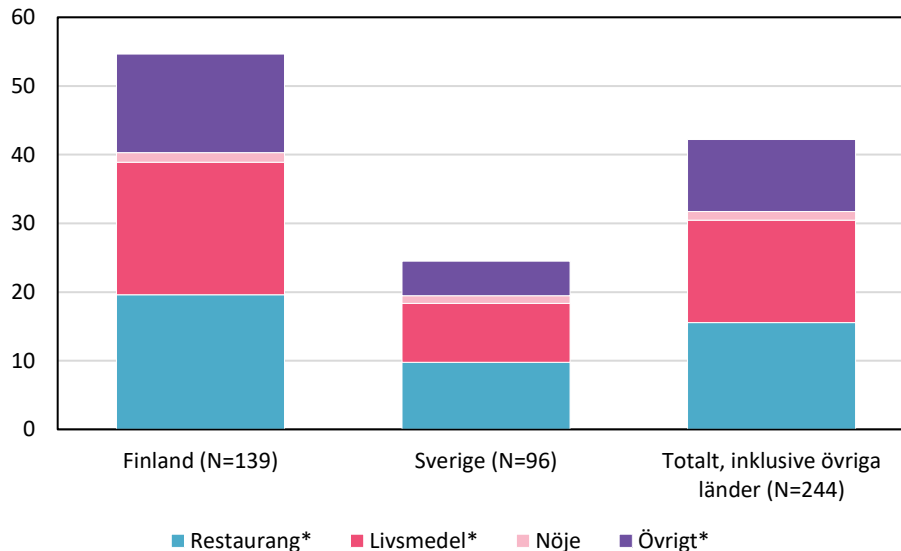
*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Om vi tittar på besökare av släkt och vänners genomsnittliga dygnskonsumtion enligt deras hemland ser man flera statistiskt signifikanta skillnader. För det första spenderar besökare från Finland mer än de från Sverige. Då man ser på olika utgiftsposter spenderar finländska besökare mer än svenskar på restaurangbesök och på kategorin "övrigt". Gruppen "övriga länder" redovisas inte eftersom den endast innehåller nio svaranden.

Figur 28. Genomsnittliga dygnskonsumtion för besökare av släkt och vänner enligt hemland 2023

Euro/person och dygn

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

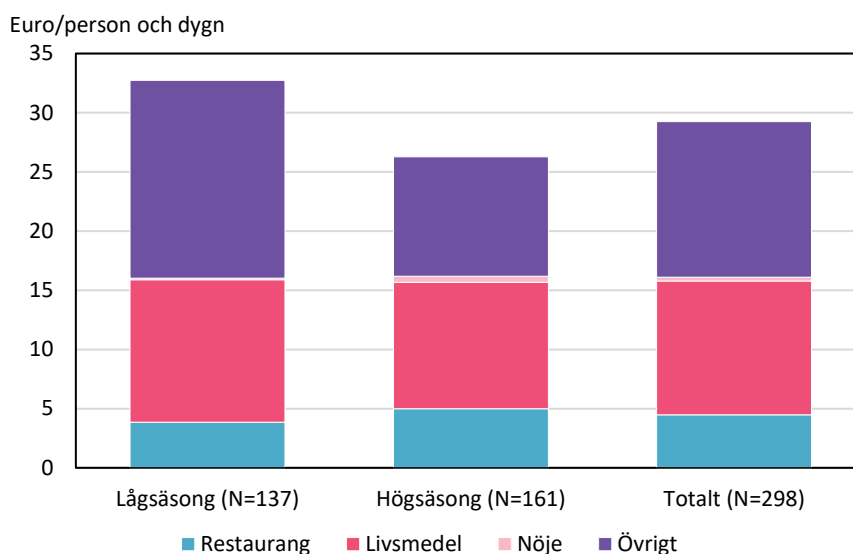
Utgifterna för besökare av eget fritidshus

År 2023 gjordes 298 intervjuer med besökare av eget fritidshus, vilket motsvarade ungefär 589 turister. Ressällskapet bestod i snitt av 2,0 personer. Besökarna av eget fritidshus är den turistgrupp som av naturliga orsaker stannar längst under varje ålandsbesök, 10,4 dygn per gång (10,8 dygn år 2018) (se *Tabell 17* i bilaga 1).

Turister med egna fritidshus spenderade i snitt 29 euro per person 2023 och dygn (40 euro år 2018). Största delen av dygnskonsumtionen går till övriga utgifter (45 procent), följt av livsmedelsinköp (39 procent). Därutöver läggs 15 procent på restaurangbesök och en procent på nöjen.

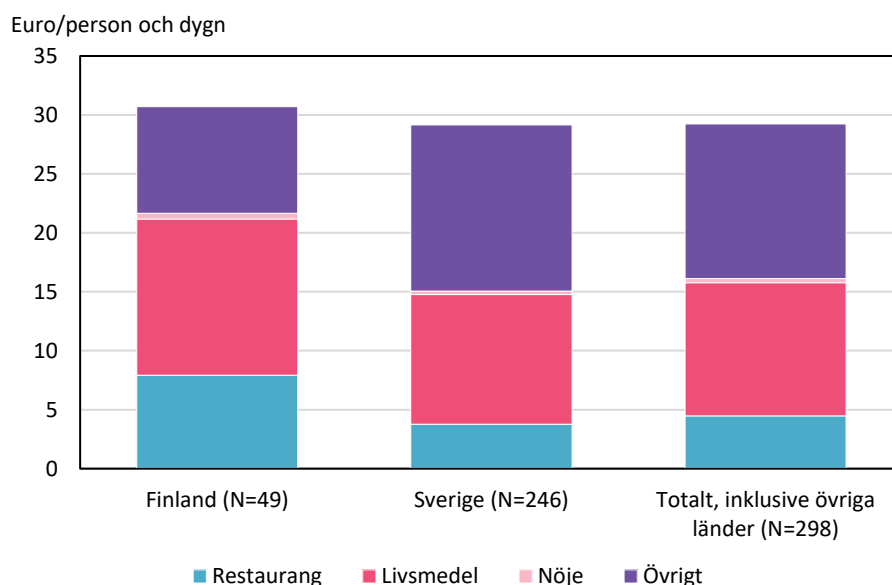
Inga statistiskt säkerställda skillnader kan uppmätas mellan säsongerna och mellan länderna i kategorin hemland.

Figur 29. Fritidshusägares genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Figur 30. Fritidshusägares genomsnittliga dygnskonsumtion enligt hemland 2023

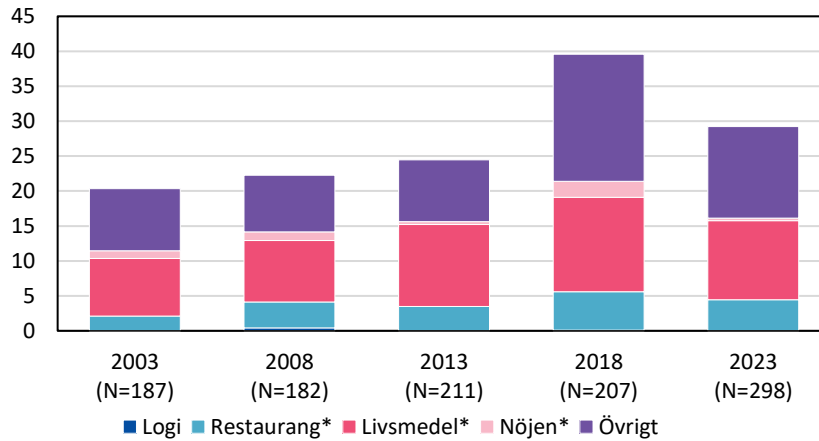

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Bortsett från den stora ökningen av övriga utgifter i 2018 års undersökning är utgiftsutvecklingen tämligen stabil. I årets undersökning uppmäts bara mindre statistiskt signifikanta skillnader jämfört med tidigare år.

Figur 31. Fritidshusägares genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftsslag 2003–2023

Euro/person och dygn

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Dagsbesökarnas utgifter

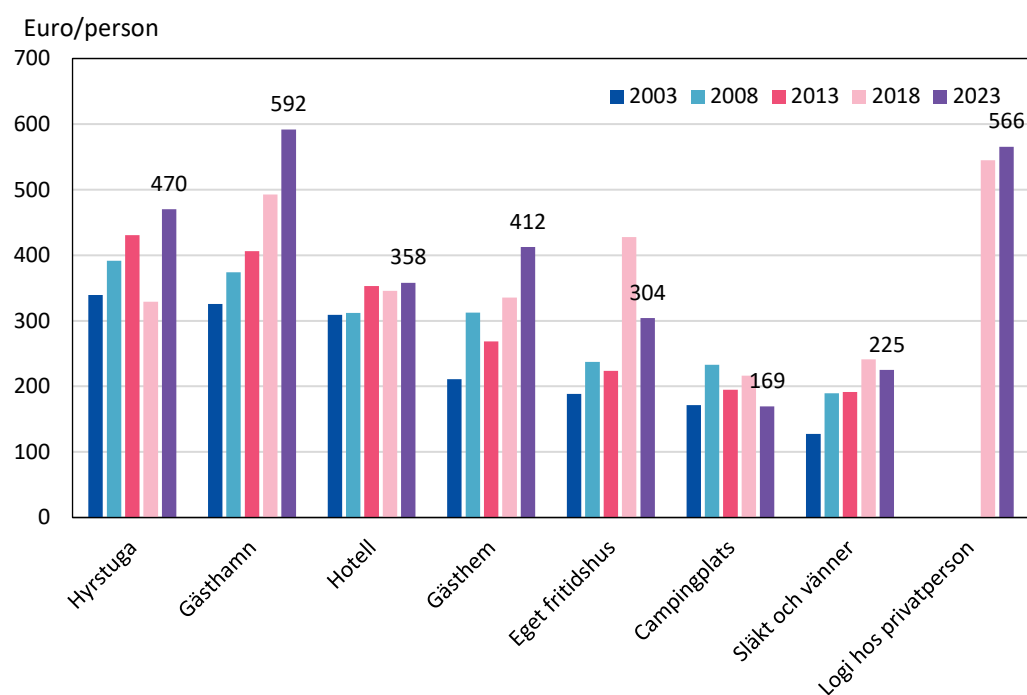
Dagsbesökarna är en väldigt heterogen grupp av turister allt ifrån affärsmän som kommer till Åland över dagen med flyg, till personer vars huvudsakliga syfte med ålandsbesöket endast är genomresa med ett kryssningsfartyg. En kryssningsresenär som går iland räknas också som en dagsbesökare. Denna heterogena grupp kan förmodas ha en stor variation i konsumtionsmönster. Vi kommer därför inte att göra någon närmare genomgång av gruppens genomsnittliga konsumtion, men en uppskattning av gruppens totala konsumtion har inkluderats i beräkningarna för turisternas totala landkonsumtion i kapitel 4.10

4.2 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt inkvarteringsform

Genom att ta de antal dygn turister inom de olika turistgrupperna i genomsnitt stannar på Åland under sitt besök gånger de genomsnittliga utgifterna per person och dygn, kan vi uppskatta turisternas utgifter per person under ålandsbesöket (se *Tabell 20* i bilaga 1).

I *Figur 32* nedan kan vi se att gästhamnsbesökare och de som bor i logi hos privatperson mot betalning spenderar mest pengar per person och ålandsbesök, följt av besökare som bott i hyrstuga, gästhem och hotell.

Figur 32. Turisternas genomsnittliga konsumtion per person under ålandsbesöket enligt deras inkvarteringsform 2003–2023 (2023 års priser)

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Det är främst turister som övernattnat i hyrstuga, gästhamn och gästhem som ökat sina utgifter under ålandsbesöket jämfört med 2018. Hyrstugeturisterna har återvänt till en långsiktig trend av ökade utgifter efter att 2018 varit ovanligt lågt. Den huvudsakliga förklaringen till att 2018 sticker ut för hyrstugeturister är att den genomsnittliga längden man stannade på Åland var lägre i den undersökningen. Gästhamnarnas stora totala ökning förklaras till fullo av att den genomsnittliga längden man stannar på Åland var nio dygn i årets undersökning, vilket var hela två dygn längre än vid tidigare undersökningar (se *Tabell 17* i bilaga 1). Som kan ses i *Figur 23* har den genomsnittliga utgiften per dygn bland gästhamnsbesökarna i stället sjunkit. Bland gästhemsbesökare kan man i stället se en stabil trend över tid av både ökande utgifter per dygn samt en allt längre vistelse.

En annan sak värd att påpeka är att utgifterna för besökare av eget fritidshus är tillbaka på normala nivåer efter att 2018 haft synnerligen höga utgifter.

Logi hos privatperson mot betalning har i likhet med 2018 en hög genomsnittskonsumtion under sitt besök, vilket är resultatet av att deras

dygnskonsumtionen är högre än merparten av de andra turistgrupperna samtidigt som den genomsnittliga vistelsetiden är längre än genomsnittet (se *Tabell 17* i bilaga 1).

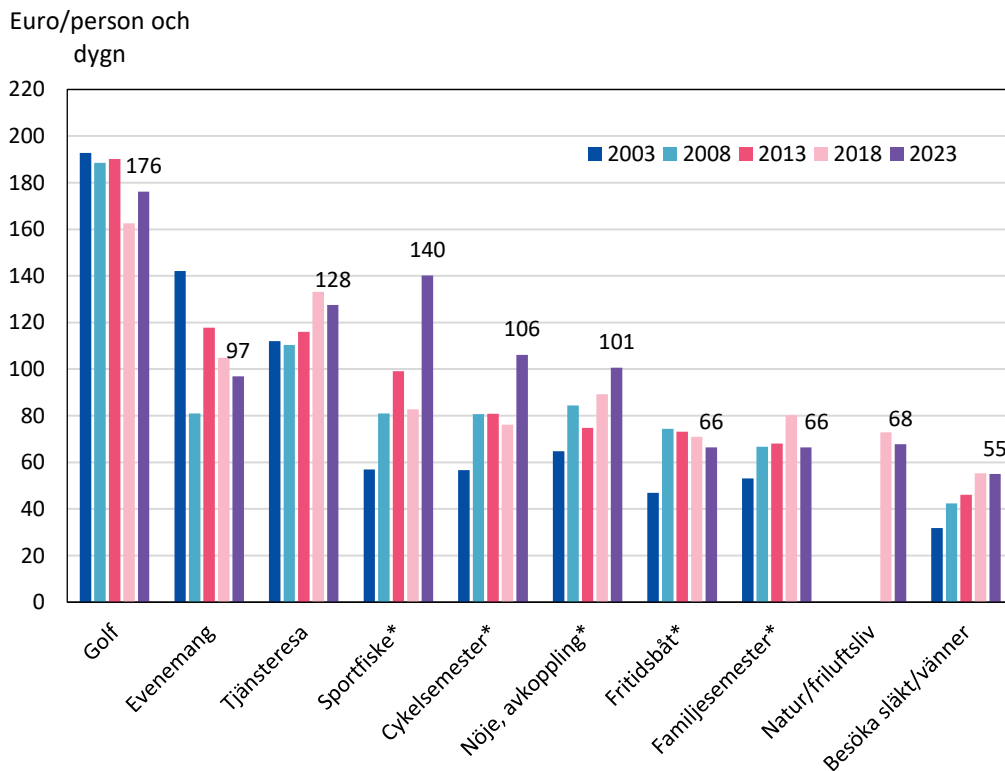
4.3 Turisternas landkonsumtion per person och dygn enligt syftet med resan

Intervjuarna frågade turisterna även om deras huvudsyfte med resan till Åland (se frågeformuläret i bilaga 2). De flesta turisterna uppgav svarsalternativen: *Nöje/avkoppling, Besöka släkt/vänner, Tjänsteresa, Familjesemester, samt Annan fritidsresa.*

Som vi ser i *Figur 33* nedan spenderar en golfturist i snitt mest per person och dygn (176 euro), följt av sportfisketurister (140 euro) och besökare på tjänsteresa (128 euro). Turister som angett cykelsemester, nöje/avkoppling eller evenemang som resans huvudsyfte spenderar alla i genomsnitt runt 100 euro per person och dygn. Familjesemester, natur/friluftsliv och fritidsbåt spenderar i sin tur nästan 70 euro per person och dygn. De klart lägsta genomsnittliga kostnaderna återfinns i grupperna besöka släkt och vänner (55 euro) och annan fritidsresa (37 euro). Den sistnämnda gruppen inkluderar en stor andel stugägare som inte har några logiutgifter.

Vi kan även se att förhållandet mellan olika grupper överlag är stabilt över tid. Dygnsutgifterna för sportfiskare och cykelturister har ökat över tid, men eftersom det handlar om små grupper är variationen stor och statistisk signifikant skillnad kan endast uppmätas mellan 2003 och 2023. Även den betydligt större gruppen "nöje/avkoppling" uppvisar en stigande trend över tid, och årets genomsnittliga konsumtion är statistiskt signifikant högre än samtliga år utom 2018.

Figur 33. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion enligt syftet med resan till Åland 2003–2023 (i 2023 års priser)

*Signifikant skillnad.

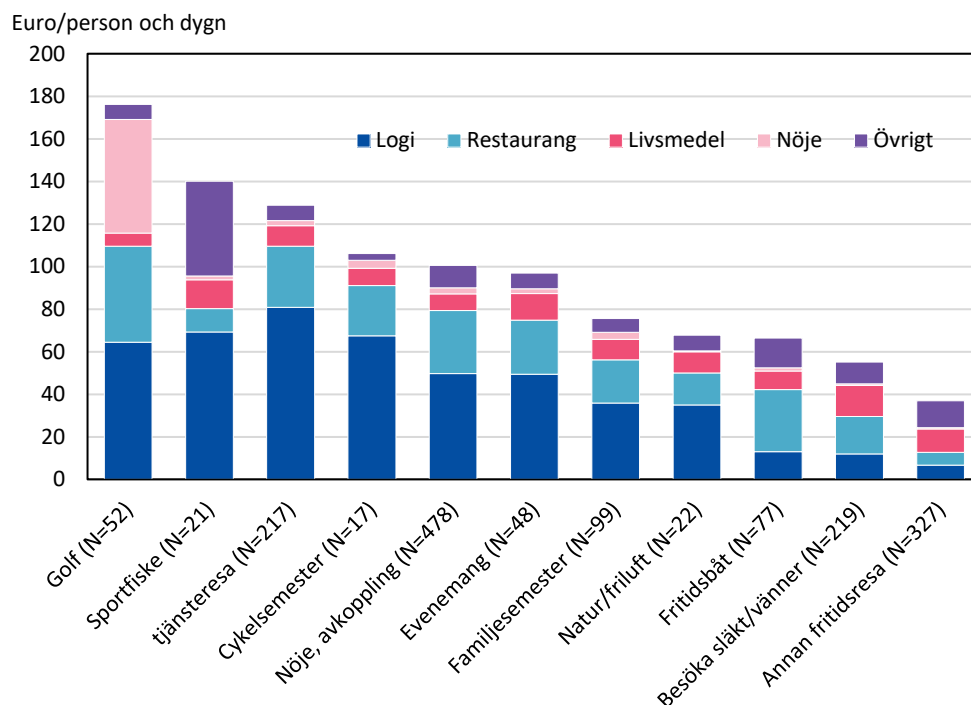
Not. 2003 ingår inte i signifikanstester p.g.a. bristfälliga data.

Not.2. "annan fritidsresa" exkluderad p.g.a. bristande jämförbarhet över tid.

Källa: ÅSUB

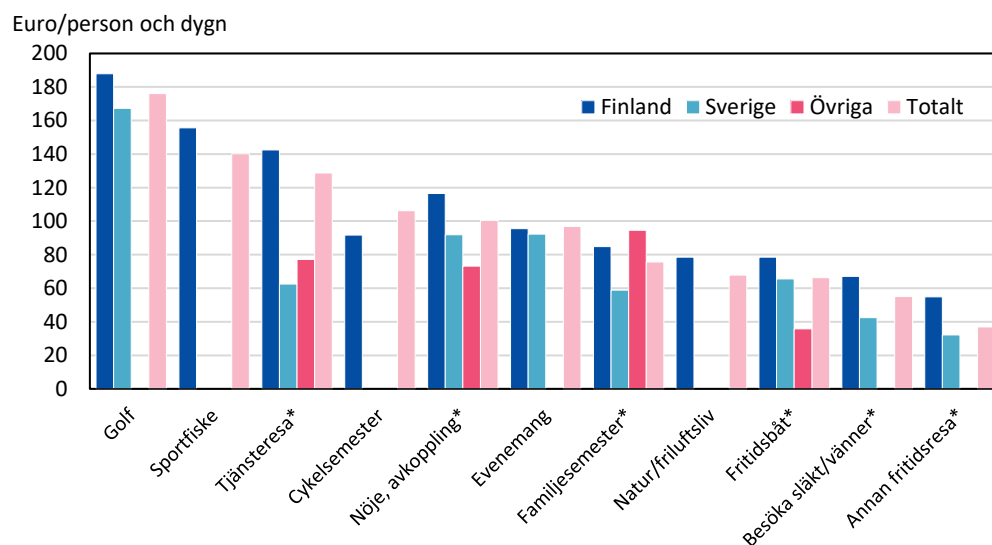
I *Figur 34* kan vi se att golfturisterna har högst genomsnittlig dygnskonsumtion, med statistiskt signifikanta skillnader mot samtliga övriga grupper utom sportfiskare. Det är framför allt nöjeskonsumtionen (där green-fee inkluderas) som golfturister sticker ut med. Men även restaurangutgifterna är statistiskt signifikant högre än samtliga övriga grupper utom "fritidsbåt". Sportfiskare har å sin sida högst "övriga utgifter", men på grund av gruppens ringa storlek kan inga statistiskt signifikanta skillnader uppmätas. "Annan fritidsresa" är den grupp som har de klart lägsta dygnsutgifterna, vilket beror på att gruppen mestadels består av personer med eget fritidshus på Åland.

Figur 34. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag enligt syftet med resan 2023

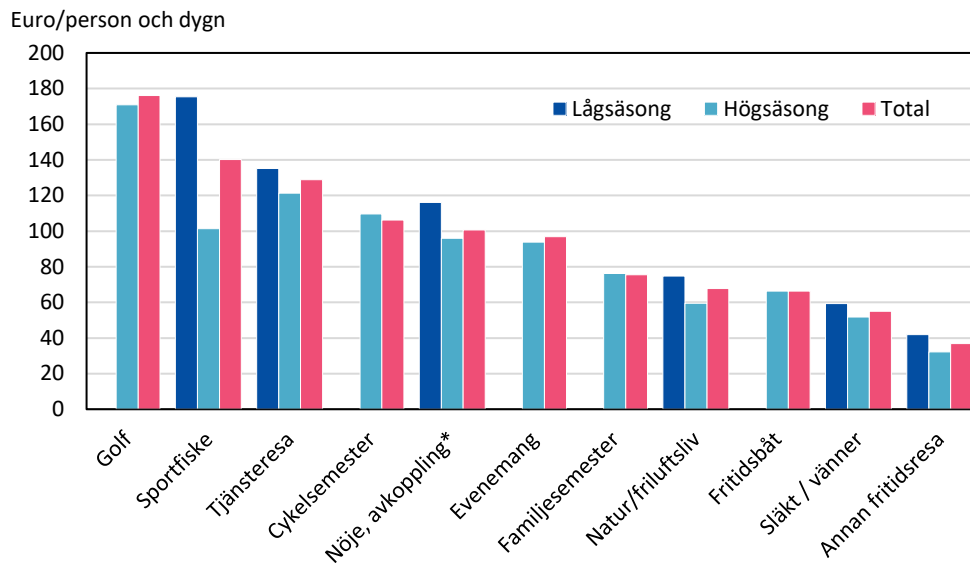
Not.: Signifikanta skillnader mellan inkvarteringstyperna fanns för de flesta utgiftslag.
Källa: ÅSUB

Figur 35. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag enligt hemland 2023

*Signifikant skillnad.
Not. Grupper med färre än tio observationer har inte inkluderats.

Källa: ÅSUB

Figur 36. Turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag enligt säsong 2023

*Signifikant skillnad.

Not. Grupper med färre än tio observationer har inte inkluderats.

Källa: ÅSUB

4.4 Turisternas utgifter per person under ålandsbesöket enligt resans huvudsakliga syfte

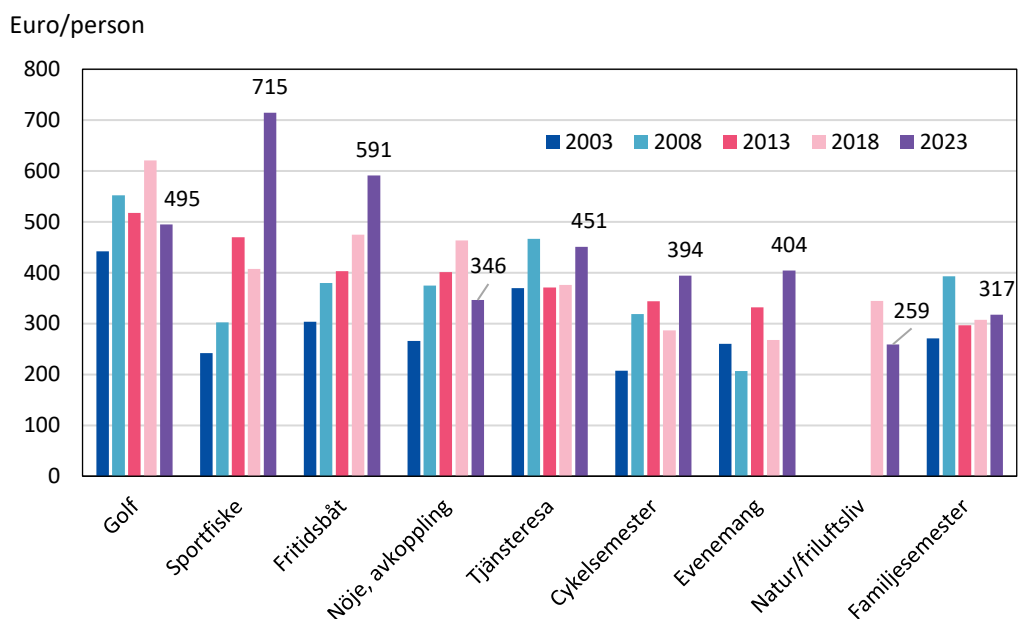
Genom att ta den genomsnittliga vistelsetiden på Åland för de olika turistgrupperna gånger de genomsnittliga utgifterna per person och dygn, kan vi se hur mycket turistgrupperna spenderar under hela sin ålandsvistelse (se *Tabell 21* i bilaga 1).

I *Figur 37* på nästa sida kan vi se att golfturisterna till skillnad från tidigare undersökningar inte är den grupp som spenderar mest under ålandsbesöket. Turister som uppgett sportfiske och fritidsbåt har en högre genomsnittlig total konsumtion. Gruppen sportfiske är emellertid så liten att några slutsatser inte kan dras av detta enskilda mycket höga medelvärde. Fritidsbåtturisternas högre konsumtion beror på att de intervjuade turisterna har stannat längre på Åland i årets undersökning jämfört med den förra (8,9 dygn 2023 jämfört med 6,7 dygn 2018, se *Tabell 18* i bilaga 1).

Utgifterna för turister med nöje/avkoppling som huvudsakligt syfte har minskat, vilket beror på att de stannat kortare tid (3,4 dygn 2023, 5,2 dygn 2018). Den genomsnittliga dygnskonsumtionen har däremot ökat.

Grupperna tjänsteresa, cykelsemester och evenemang har alla högre totala utgifter i årets undersökning jämfört med föregående. I fallet med cykelsemestrar beror det på högre dygnskonsumtion och i fallen med tjänsteresor och evenemang beror det på att vistelsen varit längre.

Figur 37. Turisternas konsumtion per person under ålandsbesöket enligt syftet med resan 2003–2023 (2023 års priser)

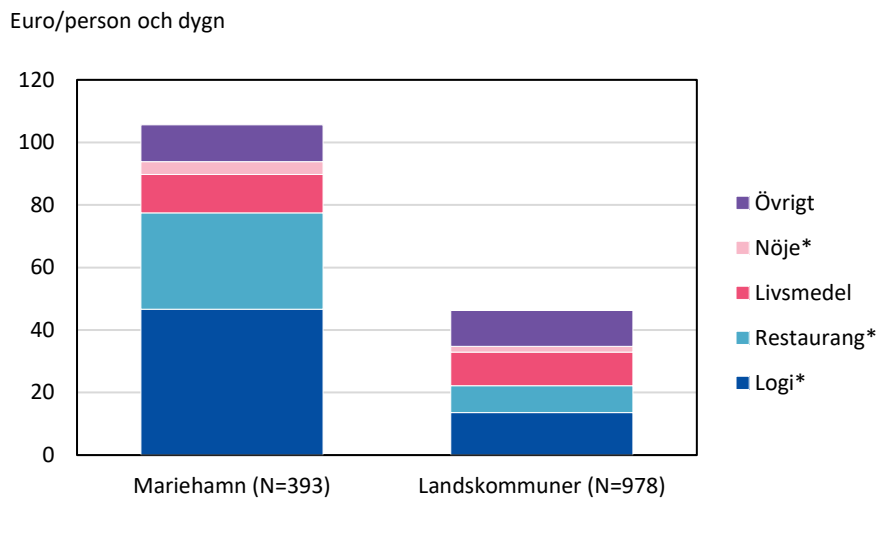
Källa: ÅSUB

4.5 Den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn

Förutom att se på de olika turistgruppernas dygnskonsumtion enligt deras inkvarteringsform eller syfte med resan är det intressant att se vad en genomsnittlig turist som övernattar på Åland gör av med per person och dygn. Materialet har sålunda viktats med hjälp av uppgifter om antalet övernattningar från 2023 års inkvarteringsstatistik samt våra uppskattningar av antalet övernattningar hos besökare av släkt och vänner, logi hos privatperson mot betalning samt i eget fritidshus.

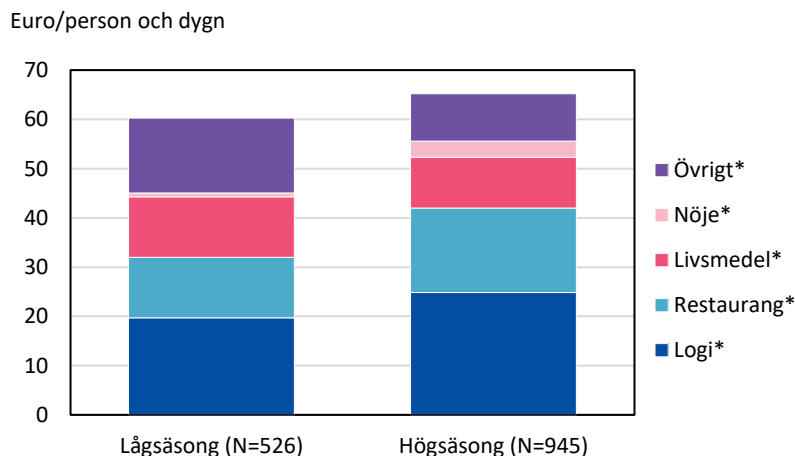
Den genomsnittliga turisten som övernattat på Åland konsumerade för 63 euro per person och dygn. En dryg tredjedel av utgifterna läggs på logi, en fjärdedel på restaurangbesök, och en sjättedel vardera på posterna livsmedel och övrigt. Utöver dessa läggs slutligen cirka fyra procent på nöjen (se *Figur 40*).

Turister som övernattat i Mariehamn spenderade mer än dubbelt så mycket per person och dygn jämfört med turister som övernattat i någon landskommun. Kostnaderna på logi och restaurangbesök är betydligt större för de som övernattat i Mariehamn och även nöjesutgifterna är signifikant större i Mariehamn, även om nöjesutgifterna utgör en väldigt liten del av reseutgifterna oavsett region. De regionala skillnaderna är naturliga, då en väsentlig del av turisterna på landsbygden bor i hyrda självhushållningsstugor eller i egna fritidshus. Tar man inkvarteringstypen i beaktande är den genomsnittliga dygnskonsumtionen endast elva euro lägre på landsbygden än i Mariehamn.

Figur 38. Övernattande turisters genomsnittliga dygnskonsumtion enligt region 2023

*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Signifikanta skillnader mellan säsongerna kunde konstateras för samtliga utgiftsposter. Under högsäsong är utgifterna högre för logi, restaurang och nöjen. Under lågsäsong är utgifterna högre för livsmedel och övrigt.

Figur 39. Övernattande turisters genomsnittliga dygnskonsumtion enligt säsong 2023

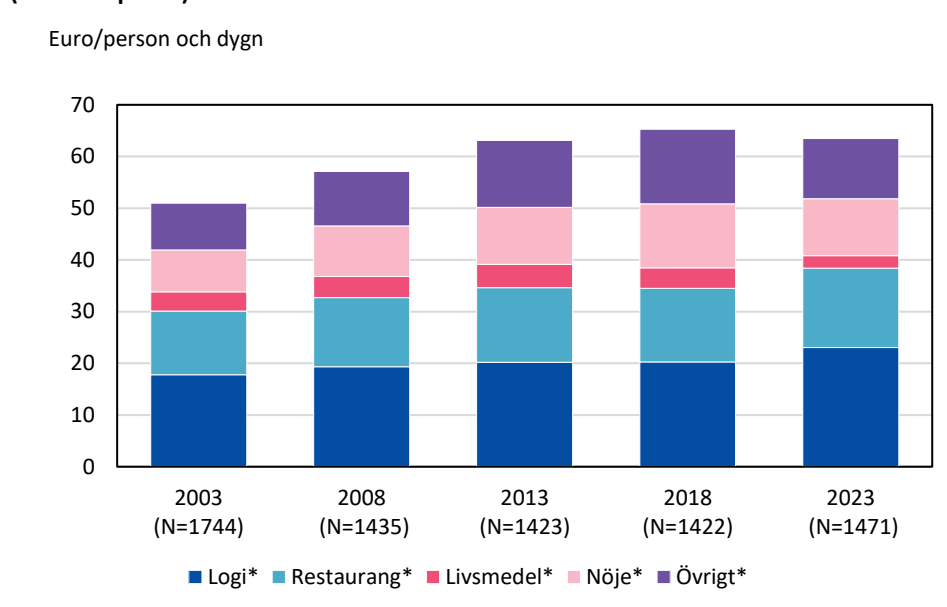
*Signifikant skillnad.
Källa: ÅSUB

Då vi jämför de övernattande turisternas genomsnittliga konsumtion per person och dygn enligt deras hemland framkommer signifikanta skillnader. En övernattande turist från Finland spenderar i snitt 88 euro per person och dygn, medan en från Sverige spenderar 44 euro i snitt. Turister från övriga länder spenderar i genomsnitt 84 euro per dygn. De statistiskt signifikanta skillnaderna gäller i huvudsak svenska turister i förhållande till finländska och övriga. Svenska turister spenderar mindre på grupperna logi, restaurang, samt livsmedel. Här påverkar dock inkvarteringstypen starkt, och tar man hänsyn till denna var svenska turisternas konsumtion endast elva euro lägre än finländska turisternas i stället för 40 euro lägre.

Den övernattande turistens genomsnittliga dygnskonsumtion ökade gradvis mellan undersökningarna 2003–2018, från 51 euro 2003 till 65 euro 2018. I årets undersökning ser vi för första gången en minskning från föregående undersökning, då den genomsnittliga dygnskonsumtionen i årets undersökning uppgår till 63 euro. Årets

nedgång i konsumtion är inte statistiskt säkerställt. Den enda statistiskt signifikanta skillnaden i årets resultat jämfört med 2018 är att nöjesutgifterna har minskat; genomsnittet för nöjesutgifterna har sjunkit från 12 till 11 euro.¹⁵

Figur 40. Övernattande turisternas genomsnittliga dygnskonsumtion per utgiftslag 2003–2023 (2023 års priser)

*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Vad är då förklaringen till att den genomsnittliga dygnskonsumtionen inte ökade? Något definitivt svar kan inte ges, men ett par tänkbara delorsaker finns. För det första ser vi att turisterna i årets undersökning stannat längre än undersökningen 2018. Turister boende i hotell, gästhem, hyrstuga, gästhamn hade alla en längre genomsnittlig vistelsetid i årets undersökning (se tabell i bilaga) medan endast turister boende på camping, släkt och vänner, eget fritidshus, samt logi hos privatperson mot betalning stannade kortare i årets undersökning. Den förstnämnda gruppen utgör 64 procent av den totala landkonsumtionen och den sistnämnda 35 procent (se Figur 54). Som vi kan se i Figur 32 har både hotellgäster och gästhamnsbesökare spenderat mer under sitt ålandsbesök, trots att deras genomsnittliga dygnskonsumtion är lägre än 2018. Utöver dessa grupper är det främst fritidshusägares dygnskonsumtion som drar ner det totala resultatet, och för den gruppen ser vi en återgång till en mer normal nivå efter ovanligt hög konsumtion i 2018 års undersökning.

För det andra har det allmänna ekonomiska läget för hushållen varit ansträngt då årets undersökning genomförts, vilket troligtvis har påverkat hushållens konsumtionsnivå. Detta gäller särskilt de svenska turisterna som även led av en svag kronkurs (se Figur 59 i bilaga 1), vilket gjorde konsumtionen på Åland extra dyr. Utvecklingen för konsumtionen har varit svagare för svenska turister än för finländska, då vi jämför årets undersökning med 2018 års.

¹⁵ Med tanke på de senaste årens höga inflation som påverkat olika varor i väldigt varierande grad finns skäl att tolka utgiftsminskningen i fasta priser försiktigt. ÅSUB har genomfört en testberäkning där varuspecifik inflation för logi, matservering samt livsmedel tas i beaktande, och i dessa beräkningar är de genomsnittliga dygnsutgifterna oförändrade mellan 2018 och 2023.

4.6 Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland

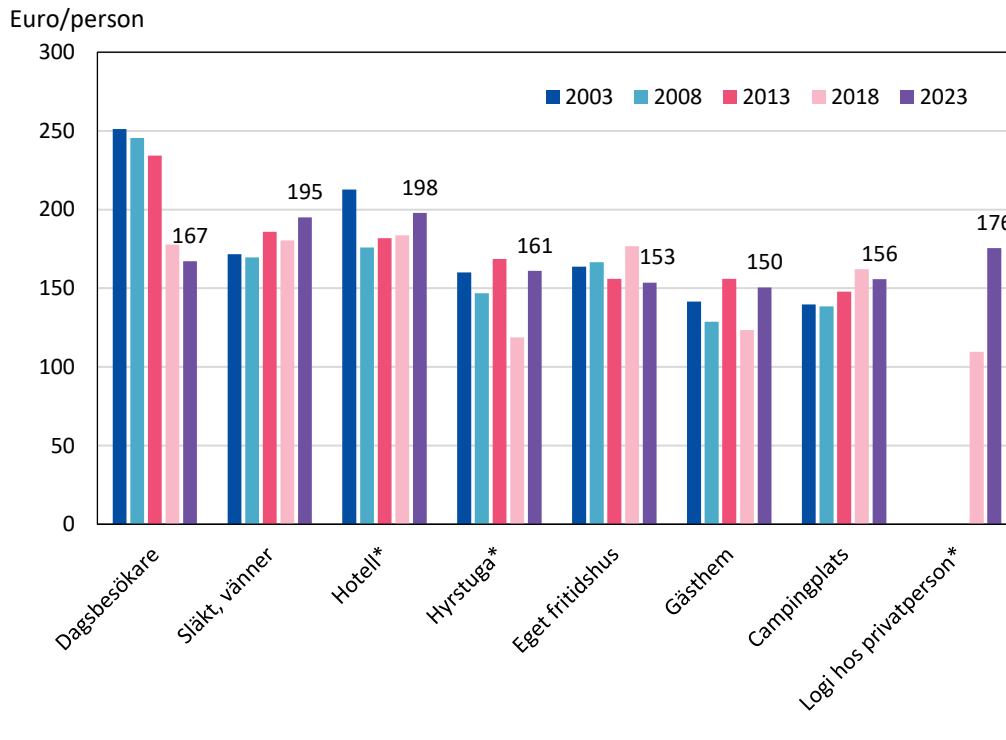
Under avreseintervjuerna uppskattade turisterna även utgifterna för själva transporttjänsten (resebiljetter och eventuella hytter) samt konsumtionen under resan till och från Åland (t.ex. tax-free inköp och restauranginköp). I årets undersökning ombads turisterna för första gången dela upp sin ombordkonsumtion i shopping respektive övrigt.

Eftersom turisterna intervjuades på Åland, var de tvungna att uppskatta konsumtionen under hemresan. Uppgifterna om ombordspenderingen bygger sålunda på grova uppskattningar.

Konsumtion under resorna enligt inkvarteringsform

För de totala resekostnaderna (inklusive ombordkonsumtion) i jämförelse med 2018 års undersökning kan inte några statistiskt signifikanta skillnader uppmätas, och inte heller några tydliga trender för de olika grupperna.

Figur 41. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2003–2023 (i 2023 års priser)

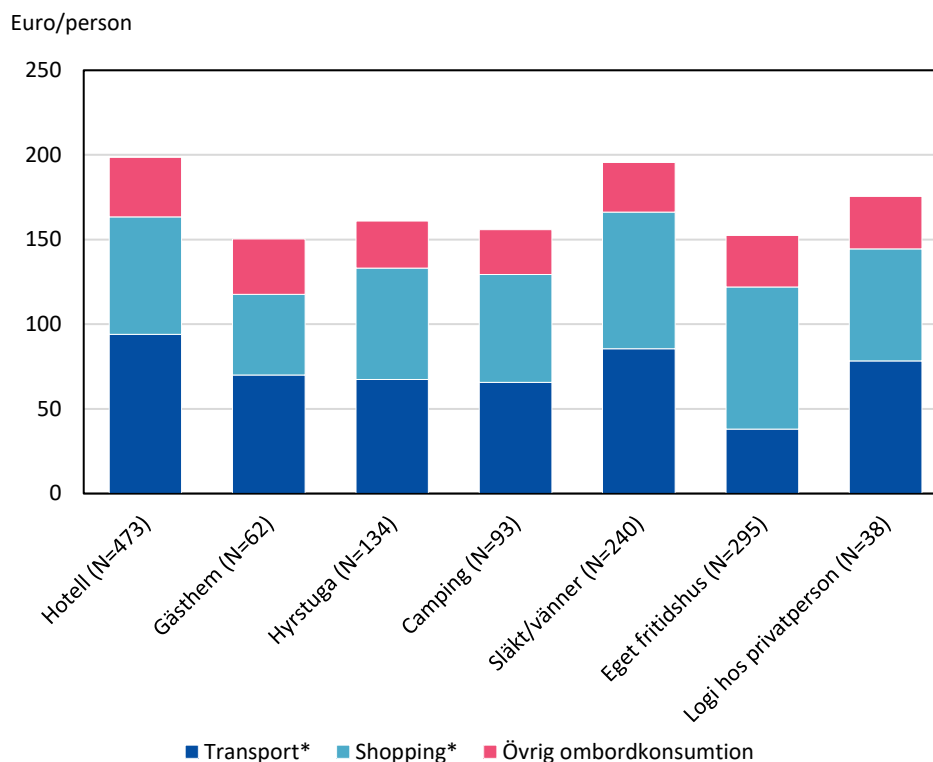
*Signifikant skillnad.

Not. 2003 ingår inte i signifikanstester p.g.a. bristfälliga data.

Källa: ÅSUB

I figuren på nästa sida jämförs olika turistgruppers genomsnittliga resekostnader, indelat i transporttjänst, shopping ombord samt övrig ombordkonsumtion, enligt deras inkvarteringsform. Besökare boende på hotell och hos släkt och vänner har de högsta kostnaderna, både totala kostnader och renodlade transportkostnader. Personer med eget fritidshus har klart lägre transportkostnader än övriga, medan shoppingen ombord i genomsnitt är högre än alla andra grupper även om någon statistisk signifikant skillnad kan uppmätas.

Figur 42. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt turisternas inkvarteringsform 2023

*Signifikant skillnad.

Not. På grund av de svårigheter som nämns på sidan 42 inkluderas inte dagsbesökare här.

Källa: ÅSUB

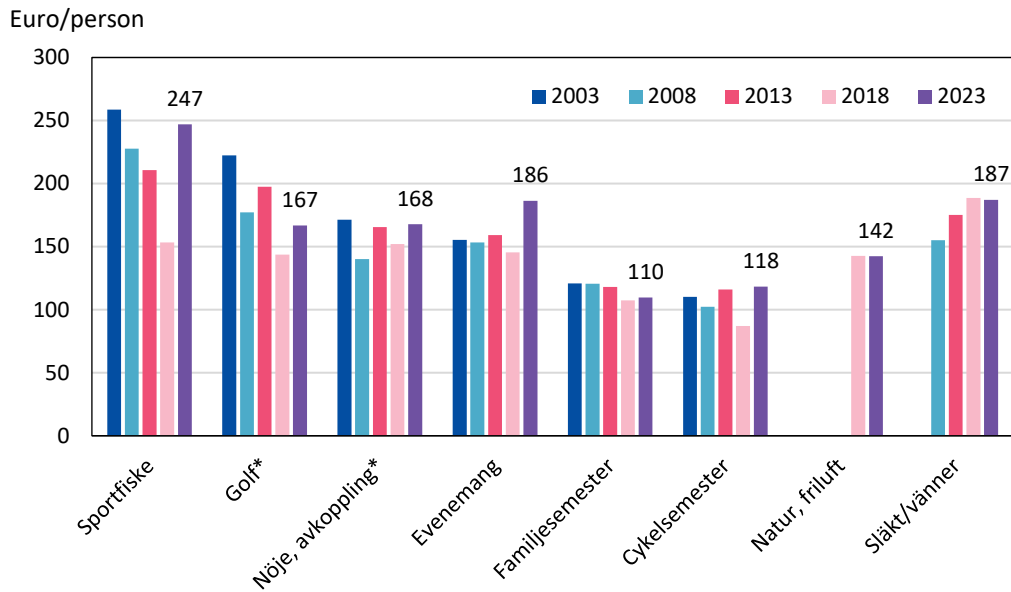
Om vi tittar lite närmare på kostnaderna för ombordkonsumtionen (exklusive transporttjänsten), så kan vi se att samtliga grupper utom gästhemsbesökare lägger mellan två tredjedelar och tre fjärdedelar av ombordkonsumtionen på shopping.

Konsumtion under resorna enligt syftet med resan

Vidare gällande konsumtionen under resorna till och från Åland enligt syftet med ålandsresan (se *Figur 44* på nästa sida) kan vi se att det fortsättningsvis är personer på tjänsteresa som spenderar klart mest på och under resorna. I årets undersökning spenderar sportfiskare nästan lika mycket, men gruppen är liten (21 observationer) vilket ökar den årliga variationen. De som är på familjesemester spenderar minst per person, vilket åtminstone delvis förklaras av att barnen i familjen, som inkluderas i beräkningen, drar ner den genomsnittliga konsumtionen per person.

De totala resekostnaderna (inklusive ombordkonsumtion) är generellt högre i årets undersökning, men några statistiskt signifikanta skillnader från 2018 års undersökning kan inte uppmätas, och inte heller några tydliga trender för de olika grupperna.

Figur 43. Turisternas konsumtion under resorna (transporttjänst och ombordkonsumtion) till och från Åland enligt turisternas syfte med resan 2003–2023 (i 2023 års priser)

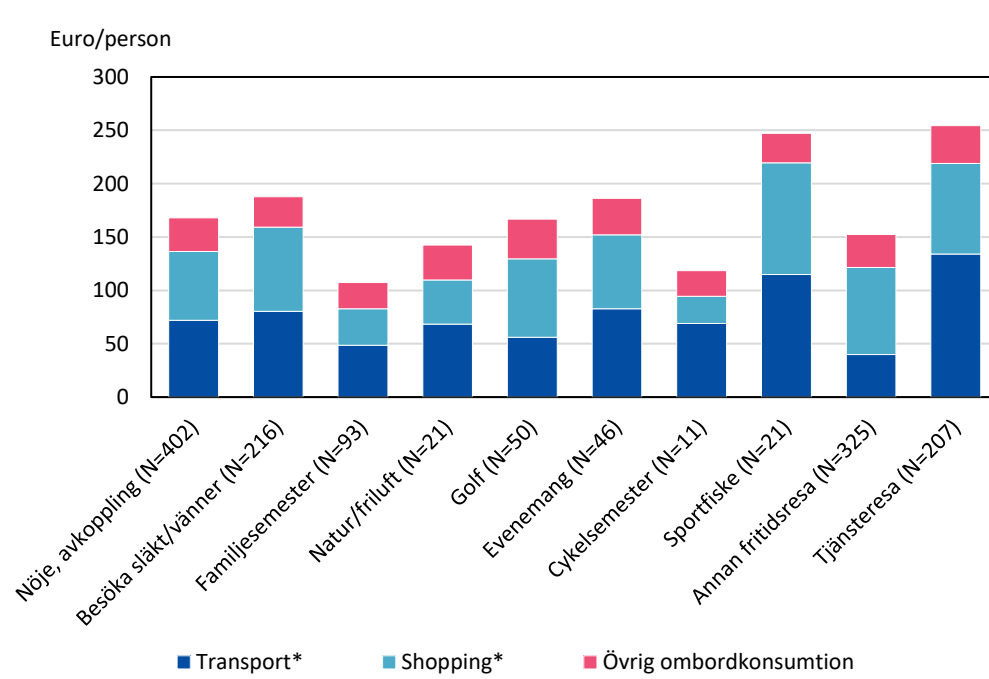
*Signifikant skillnad.

Not. 2003 ingår inte i signifikanstester p.g.a. bristfällig data.

Källa: ÅSUB

Figur 44 visar att tjänsteresenärer, sportfiskare, ”annan fritidsresa” och golfturister konsumerar mest på ombord (exkl. Transportkostnad). Medan tjänsteresenärerna även spenderar mest på transportkostnader har gruppen ”annan fritidsresa” istället den klart lägsta transportkostnaden. Gruppen ”annan fritidsresa” är i stor utsträckning svenska besökare med eget fritidsboende och resultaten är snarlika dem för gruppen ”Eget fritidsboende” i figuren ovan.

Figur 44. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt turisternas syfte med resan 2023

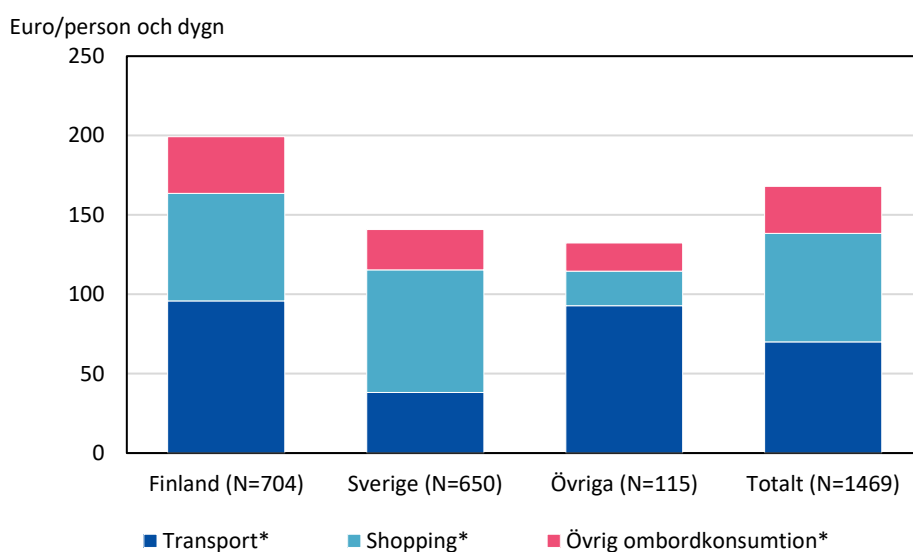
*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Konsumtion under resorna enligt turisternas hemland

Om man tittar på hur resekostnaderna skiljer sig åt beroende på hemland kan man se tydliga skillnader mellan grupperna. De totala kostnaderna är i genomsnitt 199 euro för finländska besökare, medan de är klart lägre för svenska (141 euro) och övriga (132 euro). Den största orsaken till skillnaderna är att finländska turister lägger betydligt mer på själva transportkostnaden, samtidigt som ombordshoppingen inte är mycket lägre än bland svenska turister. Övrig ombordkonsumtion är högre bland finländska besökare än svenska och övriga, men har betydligt mindre inverkan på totalen än vad transportkostnaden har. Ombordkonsumtionen är klart lägre i gruppen "övriga länder" än för svenska och finländska turister.

Figur 45. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt hemland 2023

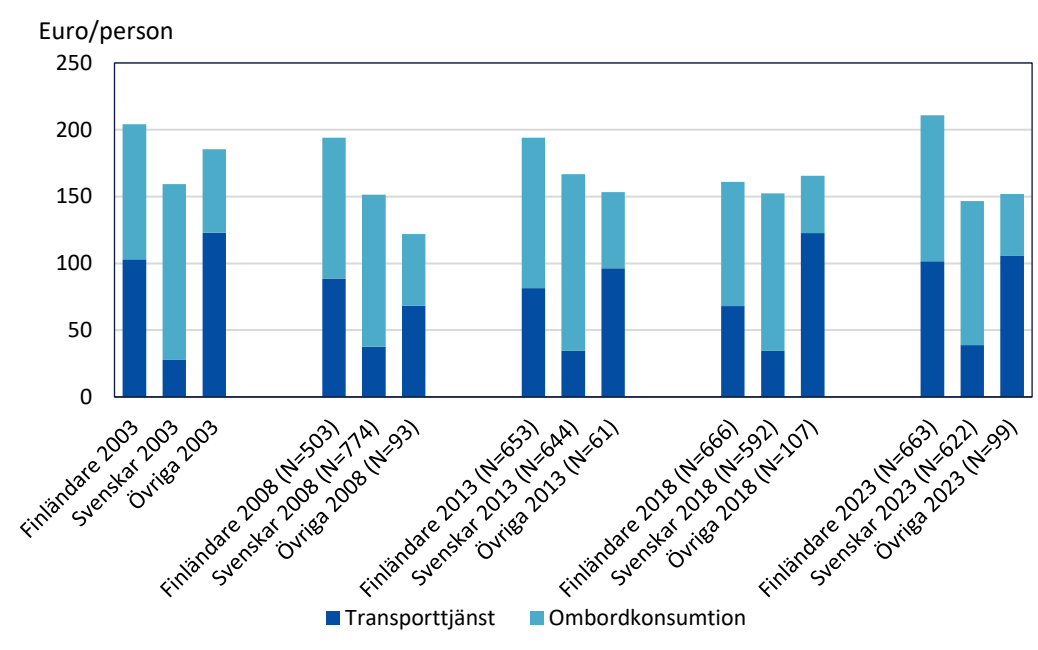
*Signifikant skillnad.

Källa: ÅSUB

Finländarnas totala kostnader för resorna till och från Åland har ökat markant från den förra undersökningen då de var ovanligt låga, och ligger i årets undersökning på ungefär samma nivå som 2003–2013. Ombordkonsumtionen bland finländarna ligger på ungefär samma nivå som 2008 och 2013, medan transportutgifterna var statistiskt signifikant högre i jämförelse med 2013 och 2018. Svenskarnas totala kostnader har minskat något, vilket förklaras av lägre ombordkonsumtion (signifikant mot 2013). För gruppen övriga länder uppmäts inte statistiskt signifikanta skillnader.¹⁶ (se figuren på nästa sida).

¹⁶ Undantaget en skild skillnad: transporttjänsteutgifter högre 2023 än 2008.

Figur 46. Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland enligt hemland 2003–2023 (i 2023 års priser)

Not.: 2003 ingår inte i signifikanstester p.g.a. bristfällig data.
Källa: ÅSUB

4.7 Nöjdhet och feedback från turisterna

I årets undersökning inkluderades frågan ”skulle du rekommendera Åland som resmål till andra?”. Alternativen som gavs var ”ja”, ”nej” och ”vet ej”. Nästan samtliga (1562 av 1577) svarade ”ja”. Resultatet är en tydlig indikation på att turisterna generellt är nöjda med sin ålandsvistelse, men den nästan uteslutande jakande svaret på frågan ger anledning till reflektion kring frågeställningen. Intervjuarna uppgav att de allra flesta verkade nöjda med Åland som resmål, men samtidigt kan man konstatera att det även lämnades förbättringsförslag och negativa kommentarer bland de som sade sig kunna rekommendera Åland som resmål. Eftersom detta är första gången frågan är inkluderad kan vi inte jämföra bakåt, men det är möjligt att svarsalternativen skulle behöva breddas för att bättre fånga bredden av turisternas nöjdhet med Åland som resmål. En annan möjlighet framöver är att även inkludera en fråga om turisten är en förstagångsbesökare, eftersom det rimligtvis bör finnas en positiv bias i fråga om nöjdhet bland de turister som väljer att besöka samma plats flera gånger. Det är också möjligt att en del av respondenterna upplever det svårt att svara nej då intervjun genomförs som samtal, och att fler skulle svarat nej ifall enkäten besvarades genom att turisten fyllde i ett formulär själv.

Bland de förbättringsförslag som turisterna tog upp med intervjuarna finns ämnen som även noterats vid tidigare undersökningar; bristande finskakunskaper bland servicepersonal, skärgårdstrafikens tidtabeller och butikernas öppethållningstider. I årets undersökning var det dessutom många turister som påtalade den försämring som den minskade trafiken mellan Mariehamn och Kapellskär inneburit för dem.

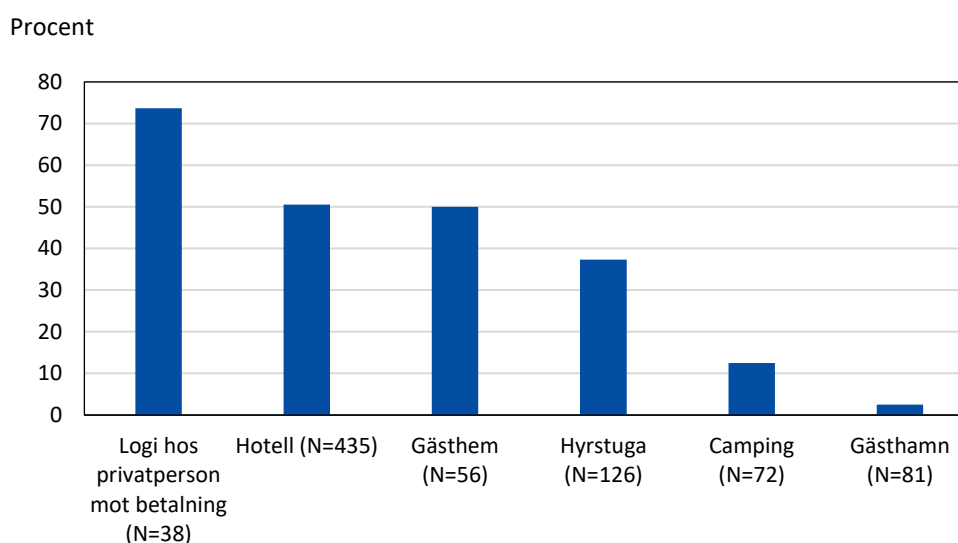
4.8 Bokning via bokningsplattform

På grund av den växande användningen av bokningsplattformar (t.ex. Airbnb, Booking, Expedia och Tripadvisor) för bokning av logi (se 24) har vi i årets undersökning för första gången försökt kartlägga användandet av bokningsplattformar vid bokning av

logi på Åland. I frågeformuläret till turisterna inkluderades frågan "bokades ditt huvudsakliga boende via bokningsplattform?". Svartalternativen var "ja", "nej" och "vet ej". Andelen som inte kunde svara på om de använt en bokningsplattform var mellan fyra och 14 procent för samtliga inkvarteringsformer, förutom campingturister där hela 31 procent inte kunde besvara frågan.¹⁷

Figur 47 visar andelen som uppger att de bokat sitt huvudsakliga boende via en bokningsplattform. Som väntat är det "logi hos privatperson mot betalning" som är den logityp där det är klart vanligast, med statistiskt signifikanta skillnader mot hyrstuga, camping och gästhamn. De inkvarteringstyper där minst andelar har använt bokningsplattform är camping och gästhamn, med statistisk signifikanta skillnader mot samtliga övriga logityper.

Figur 47. Andelen som bokat sitt boende via bokningsplattform, efter inkvarteringsform ("vet ej" exkluderat)

Källa: ÅSUB

4.9 Hushållsundersökningens resultat

Hushållsundersökningen är en av de tre delundersökningarna som tillsammans mäter turismens samhällsekonomiska effekter på Åland. Undersökningen genomfördes som en enkätundersökning bland de åländska hushållen. I hushållsenkäten ingick frågor om ålänningars privat- och tjänsteresor utanför Åland samt om de vanligaste färdställen i samband med dessa resor. Därtill ställdes frågor om uthyrning av rum, bostad eller fritidshus under det senaste året (tidsperioden november 2022 – oktober 2023) och slutligen kartlades antalet personer bosatta utanför Åland som har övernattat gratis hos ålänningar som gäster. Eftersom motsvarande uppgifter har samlats in även 2003, 2008, 2013 och 2018, ger hushållsundersökningen möjlighet att jämföra utvecklingen av ålänningars resande och antal besökare under de senaste 20 åren.

ÅSUB skickade hushållsenkäten om turismens ekonomiska betydelse till totalt 1 111 slumpvis utvalda ålänningar i åldern 18–80 år under hösten 2023. Totalt 14 av dessa hade en ogiltig adress eller var annars oförmögna att svara på enkäten och det

¹⁷ Mer om detta i kvalitetsbilagan som finns publicerad på ÅSUBs webbplats.

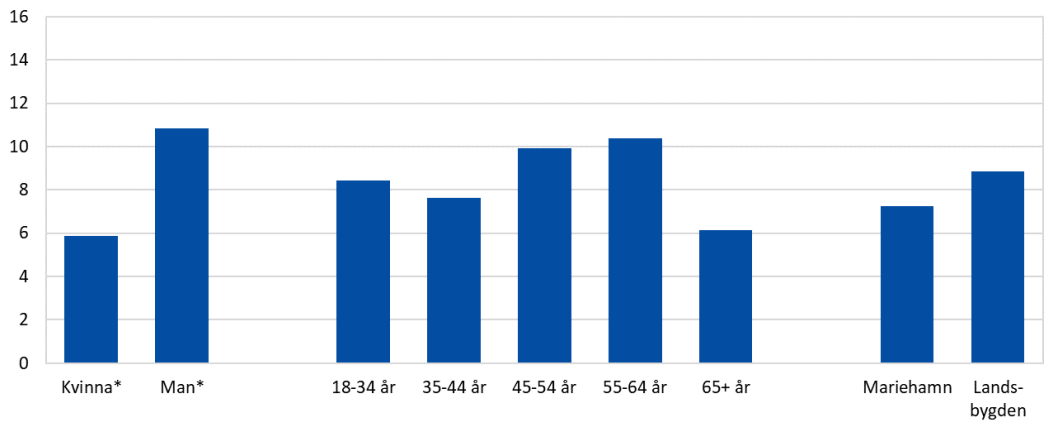
slutgiltiga urvalet blev därmed 1 097 personer. Totalt 461 personer svarade på enkäten och undersökningens svarsprocent är därmed 42. Viktade svar har använts i analyserna, vilket möjliggör att rampopulationens sammansättning kan beaktas i beräkningarna.

Ålänningarnas resor 2023

En majoritet av de svarande, 90 procent, uppgav att de har rest utanför Åland under det senaste året. Drygt hälften (55 %) av de som inte har rest utanför Åland är 65 år eller äldre.

De svarande har i genomsnitt gjort åtta resor utanför Åland. Resultaten visade en statistiskt signifikant könsskillnad, då männen rapporterade markant flera resor än kvinnorna. Männen har i genomsnitt gjort elva resor utanför Åland under det senaste året, medan kvinnorna har gjort sex resor. Figuren nedan visar det genomsnittliga antalet resor under det senaste året efter kön, ålder och hemregion (Mariehamn och Landsbygden)¹⁸.

Figur 48. De svarandes genomsnittliga antal resor under det senaste året efter kön, åldersgrupp och region (2023)

Not: *Signifikant skillnad (Kvinnor N=231, Män N=230)

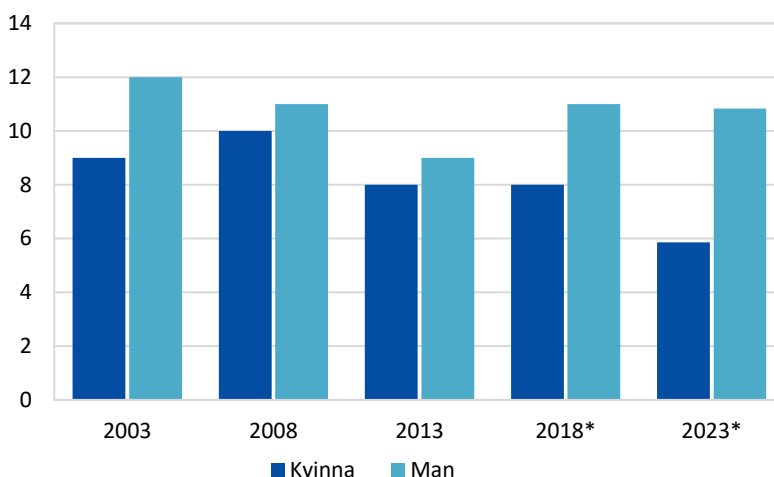
Källa: ÅSUB

Tidigare resultat visar att ålänningar har rest i snitt 8–10 gånger per år utanför Åland under de senaste 20 åren¹⁹. Männen har samtliga år rest oftare än kvinnorna, men i den senaste undersökningen är skillnaden mellan könen särskilt stor (se figur nedan).

¹⁸ Landsbygden avser samtliga landsbygds- och skärgårdskommuner på Åland.

¹⁹ År 2003 bestod urvalet av personer i åldern 20–80 år, övriga år personer i åldern 18–80 år.

Figur 49. Ålänningars genomsnittliga antal resor utanför Åland 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023 efter kön

Not: *Signifikant skillnad
Källa: ÅSUB

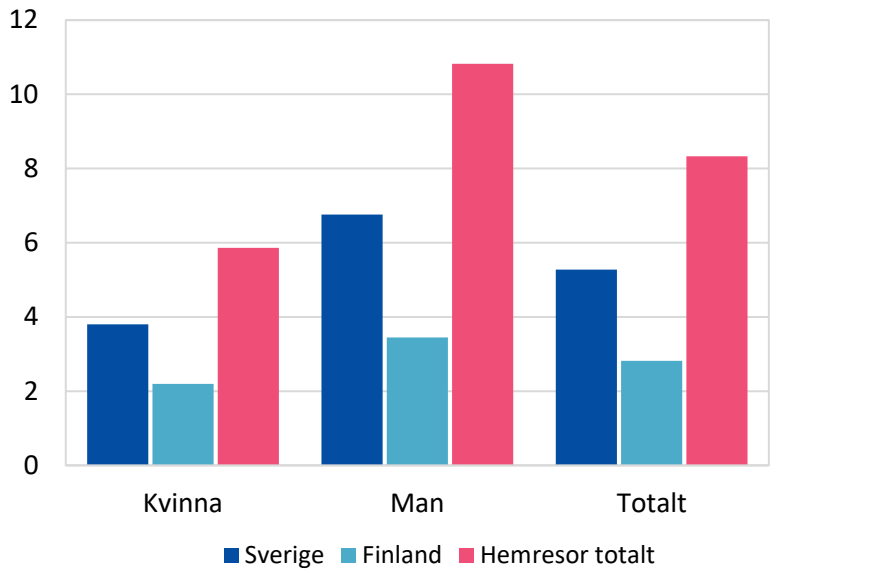
Med hjälp av svarsmaterialet kan det totala antalet resor under perioden november 2022 – oktober 2023 beräknas. Om vi tar det genomsnittliga antalet resor per åldersgrupp gånger antalet ålänningar i respektive åldersgrupp, kommer vi upp till 191 000 resor bland 18–80-åringar. Till detta kommer resorna bland de yngsta (0–17 år) och bland de äldsta (81 år och äldre), vilka grovt kan skattas till 34 000. Ålänningar gjorde därmed uppskattningsvis totalt 225 000 resor utanför Åland under tidsperioden.

I hushållsenkäten ingick frågor om hemfärden till Åland. Under de senaste 20 åren har ålänningar oftare rest hem från Sverige än från Finland. Av svarsmaterialet i den här undersökningen framgår att 64 % av hemresorna under perioden november 2022 – oktober 2023 gjordes från Sverige, 34 % från Finland och resterande 2 % från Estland eller med egen båt. Det vanligaste färdssättet hem var passagerarfärja/kryssningsfartyg från Sverige, vilket de svarande hade åkt i genomsnitt fem gånger under det senaste året. Det näst vanligaste färdssättet hem var passagerarfärja/kryssningsfartyg från Finland. I genomsnitt rapporterades två sådana resor per svarande. Slutligen hade många svarande även åkt skärgårdsfärja från Finland (i genomsnitt 0,6 resor per svarande under det senaste året). Att flyga hem från Sverige eller Finland, att åka färja hem från Estland eller att resa hem med egen fritidsbåt är fortsättningsvis relativt sällsynt²⁰.

Vissa statistiskt signifikanta gruppskillnader fanns i materialet för de svarandes hemfärd. Det var vanligare bland männen än bland kvinnorna att åka färja eller flyg hem från Sverige samt att åka skärgårdsfärja från Finland. Det var också vanligare bland de svarande som bor i landsbygds- eller skärgårdskommunerna att åka hem med skärgårdsfärja från Finland jämfört med de svarande som är bosatta i Mariehamn. Figuren nedan visar hemresor från Sverige och Finland efter kön.

²⁰ De svarande reste i genomsnitt 0,4 gånger med flyg från Sverige, 0,3 gånger med flyg från Finland, 0,1 gånger med färja från Estland och 0,1 gånger med egen båt.

Figur 50. De svarandes genomsnittliga antal hemresor från Sverige, Finland och totalt under det senaste året, efter kön (2023)

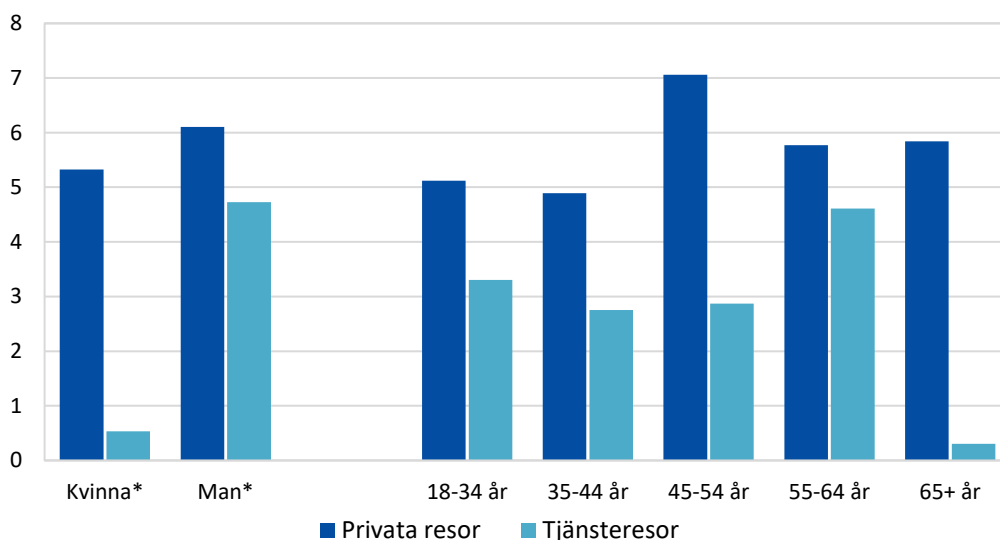
Not: "Totalt" inkluderar resor från Finland och Sverige, samt resor från Estland och resor med egen båt.
Källa: ÅSUB

Privata resor och tjänsteresor

De resor som ålänningar har gjort under det senaste året fördelades på privata resor och tjänsteresor. En majoritet av ålänningars resor utanför Åland, totalt 69 procent, bestod av privata resor. I genomsnitt hade de svarande gjort sex privata resor och tre tjänsteresor utanför Åland under det senaste året.

Figuren nedan visar det genomsnittliga antalet privat- och tjänsteresor fördelat på kön och ålder. När det gäller det genomsnittliga antalet tjänsteresor utanför Åland, fanns det en statistiskt signifikant könsskillnad. Männerna hade i genomsnitt gjort fem tjänsteresor under det senaste året, medan kvinnorna under samma tidsperiod i snitt hade rest utanför Åland i tjänsten en gång.

Figur 51. De svarandes genomsnittliga antal privata resor och tjänsteresor under det senaste året, efter kön och åldersgrupp (2023)

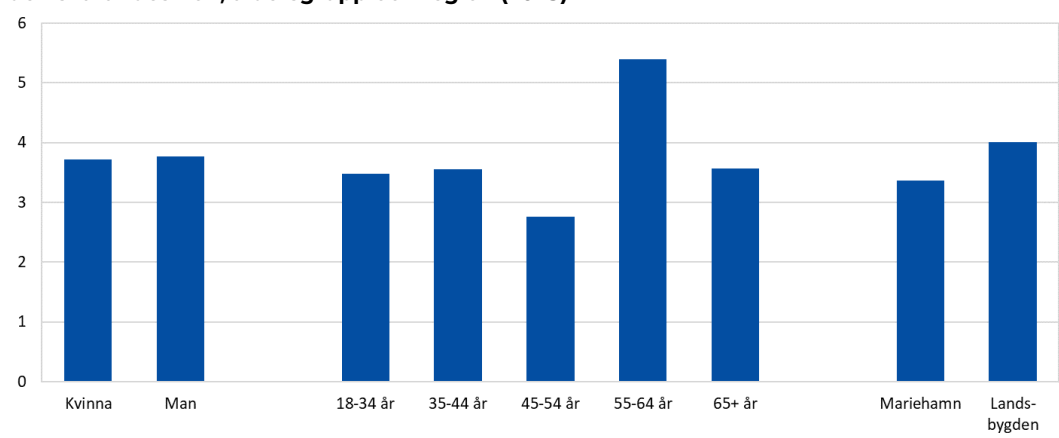
Not: *Signifikant skillnad tjänsteresor (Kvinnor N=231, Män N=230)
Källa: ÅSUB

Besökare och uthyrning av rum, bostad eller fritidshus

I hushållsenkäten ingick frågor om avgiftsfria övernattningar hos ålänningar. Som övernattande gäster räknas personer som är bosatta utanför Åland, till exempel släktingar och vänner, som har övernattat gratis i den svarandes bostad eller fritidshus under det senaste året. Totalt 48 procent av alla svarande hade haft övernattande icke-åländska gäster. Under de senaste 20 åren har andelen ålänningar som erbjudit gratis övernattning till icke-åländska gäster varierat från 44 till 61 procent.

Figuren nedan visar det genomsnittliga antalet icke-åländska besökare som övernattat gratis hos de svarande under det senaste året. I genomsnitt hade de svarande tagit emot fyra gäster under det senaste året och det genomsnittliga antalet avgiftsfria övernattningar var 14. Inga signifikanta gruppskillnader gällande antalet besökare eller övernattningar fanns i materialet.

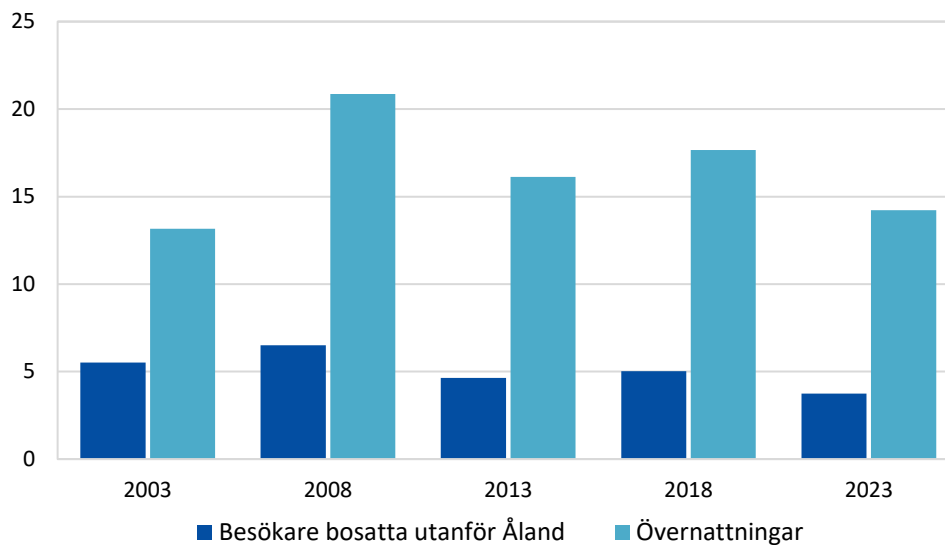
Figur 52. Antal icke-åländska besökare som övernattat gratis under det senaste året, efter den svarandes kön, åldersgrupp och region (2023)

Källa: ÅSUB

I figuren nedan visas utvecklingen av det genomsnittliga antalet icke-åländska besökare som övernattat gratis hos ålänningar och deras övernattningar över tid. Genom att ta hänsyn till antalet hushåll i Mariehamn respektive i landskommunerna samt det genomsnittliga antalet besökare i Mariehamn respektive i landskommunerna, kan antalet besökare av släkt och vänner uppskattas till cirka 54 000 under tidsperioden november 2022 – oktober 2023. Det totala antalet övernattningar under samma tidsperiod beräknas vara cirka 204 000.

Figur 53. Genomsnittligt antal icke-åländska besökare som övernattat gratis och deras övernattningar 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023

Källa: ÅSUB

Endast nio svarande (2 procent) hade hyrt ut ett rum, en bostad eller ett fritidshus till turister eller besökare som är bosatta utanför Åland under det senaste året. Antalet avgiftsbelagda övernattningar som rapporterades av dessa svarande varierade stort och inga omfattande slutsatser kan därmed dras av materialet. Det genomsnittliga (median) antalet uthyrda nätter som rapporterades av de svarande var 32 övernattningar.

4.10 Sammanfattning av utgiftsmetodens resultat

I detta kapitel sammanfattar vi utgiftsmetodens resultat, det vill säga turisternas landkonsumtion på Åland, genom att vi tar den genomsnittliga dygnskonsumtionen per turistgrupp gånger antalet övernattningar respektive antalet anlända turister enligt turiststatistiken och ÅSUBs uppskattningar.

Totalt beräknas turisternas landkonsumtion på Åland 2023 ha uppgått till 107 miljoner euro. De tre viktigaste turistgrupperna i detta avseende är hotellgästerna, fritidshusägare och stugturister som stod för drygt 70 procent av den landbaserade konsumtionen.

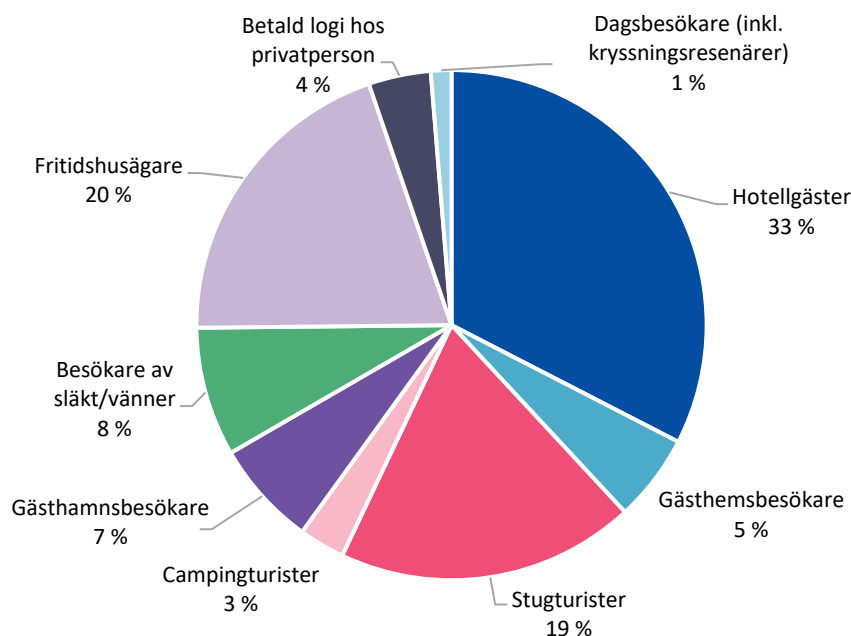
Besökare av släkt och vänner stod för åtta procent av landkonsumtionen, medan gästhamnsbesökare stod för ungefär lika stor andel, sju procent. Slutligen stod gästhemmesbesökare för fem procent, turister boende hos privatperson mot betalning fyra procent, campingturister tre procent samt dagsbesökare en procent.

Trots den blygsamma dygnskonsumtionen för grupperna fritidshusägare och besökare av släkt och vänner (se *Figur 9*) medför deras höga uppskattade antal övernattningar att grupperna står för en betydande del av de totala turistintäkterna. Man kan även se att deras konsumtion tillför intäkter bredare i näringslivet eftersom deras konsumtion är betydligt mindre koncentrerad till logi och restaurangbesök än övriga grupper (*Figur 10*).

Antalet övernattningar för turister som övernattat i eget fritidshus, hos släkt och vänner, hos privatperson mot betalning, samt i mindre stuganläggningar ingår inte i

den officiella inkvarteringsstatistiken och har uppskattats med hjälp av annan statistik och enkätsvar. Mer om detta i kvalitetsbilagan som finns publicerad på ÅSUBs webbplats.

Figur 54. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform

Källa: ÅSUB, turiststatistik och beräkningar.

En jämförelse med 2018 års undersökning visar att den totala konsumtionen minskat med 16 miljoner euro. Metodförändringar i uppskattningen av antalet stugturister och fritidshusägare förklarar dock sju miljoner av den lägre konsumtionen för stugturister och fem miljoner för fritidshusägarna. Som kan ses i *Tabell 2* på nästa sida är det just dessa grupper som står för huvuddelen av minskningen, och exkluderat metodförändringens påverkan är årets resultat endast fyra miljoner lägre än 2018. Den största minskningen finns hos fritidshusägare, som återgått till en mer normal nivå jämfört med 2018. Mer om metodförändringarna kan läsas i kvalitetsbilagan som publicerats på ÅSUBs webbplats.

I *Tabell 2* kan man även se att hotellgästernas konsumtion fortsätter att öka, och att även gästhemsbesökarnas konsumtion ökade för tredje undersökningen i rad. Campingturisternas konsumtion minskade jämfört med 2018 och låg på samma nivå som 2013. Gästhamnsbesökarnas och besökarna boende hos släkt och vänner ligger kring samma nivåer som de gjort i de senaste undersökningarna.

Antalet dagsbesökare är mycket osäkert, och uppskattas med grund i inresandestatistiken. De kraftigt minskade antalet inresande (se kapitel 3.1) innebär tillsammans med klart lägre uppgiven konsumtion bland de intervjuade att gruppens beräknade konsumtion minskat med fyra miljoner. Förutom att gruppens antal är osäkert innebär det låga antalet intervjuade inom gruppen tillsammans med en förmodat stor variation i konsumtionsmönster inom gruppen (t.ex. mellan affärsresenärer, kryssare med några timmar iland, fritidshusägare på snabbbesök) att den genomsnittliga konsumtionen också är osäker.

Tabell 2. Turistgruppernas landkonsumtion på Åland (inklusive moms) enligt deras inkvarteringsform 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023 (2023 års priser, 1000 euro).

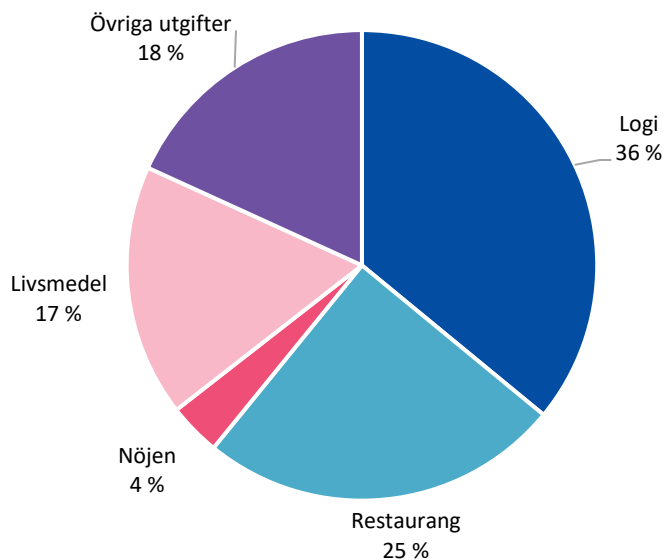
Turistgrupp	2003	2008	2013	2018	2023*
Hotellgäster	27 368	28 303	32 696	32 385	34 688
Gästhemsbesökare	4 618	5 589	4 222	5 087	5 891
Stugturister	34 101	38 731	35 493	25 371	20 190
Campingturister	4 771	4 506	3 169	4 648	3 104
Gästhamnsbesökare	5 961	6 537	8 370	6 291	7 125
Besökare av släkt/vänner	7 165	10 186	7 810	10 732	8 719
Fritidshusägare	11 643	13 902	15 880	29 986	21 205
Dagsbesökare (inkl. Kryssningsresenärer)	5 285	3 192	4 595	5 547	1 388
Logi hos privatperson mot betalning				2 497	4 210
Totalt	100 914	110 946	112 235	122 544	106 520

* Metodförändring för utgiftsnet., se kap. 4.10.

Källa: ÅSUB

I *Figur 55* är turisternas totala landkonsumtion fördelat på olika utgiftsposter. Över en tredjedel, 36 procent, gick till logi. En fjärdedel, 25 procent, gick till restaurang- och kafebesök. 17 procent gick till livsmedel, fyra procent på nöjen och resterande 18 procent gick till övriga utgifter.

Figur 55. Turisternas landkonsumtion på Åland 2023 (106,5 miljoner euro inklusive moms) efter utgiftspost

Källa: ÅSUB, turiststatistik och beräkningar.

Tabell 3 på nästa sida visar utvecklingen av utgifterna för de olika posterna under perioden 2003–2023 (i 2023 års priser). Logiutgifterna har fortsatt att öka, medan restaurangutgifterna ligger på ungefär samma nivå som de senaste tre undersökningarna. Minskningen i de totala utgifterna finns i grupperna *nöjen*, *livsmedel*, samt *övrigt*. Minskningen i utgifterna på nöjen beror huvudsakligen på minskade nöjesutgifter hos stugturister och fritidshusägare. Delförklaringar till minskningen i dessa kategorier är dels en återgång från ovanligt höga nöjes- och övriga utgifter bland fritidshusägare i förra undersökningen, dels tidigare nämnda metodförändringar som minskar det uppskattade antalet stugbesökare och

fritidshusägare. Livsmedelsutgifterna återgick till samma nivå som 2013 från att ha varit ovanligt höga 2018.

Tabell 3. Turisternas landkonsumtion på Åland per utgiftspost (inklusive moms) 2003, 2008, 2013, 2018 och 2023 (2023 års priser, 1000 euro)

Utgiftspost	2003	2008	2013	2018	2023*
Logi	34 980	36 440	34 490	37 409	38 301
Restaurang	23 508	27 087	26 035	27 382	26 531
Nöjen	6 900	7 988	8 078	6 886	3 836
Livsmedel	15 917	18 444	19 605	23 280	18 476
Övriga utgifter	19 609	20 987	24 028	27 588	19 376
Totalt	100 914	110 946	112 235	122 544	106 520

* Metodförändring för utgiftsnet., se kap. 4.10.

Källa: ÅSUB

5. Ålands turistinkomster enligt de åländska företagens uppgifter

I det här kapitlet redovisas resultaten från inkomstmetoden, en metod som kortfattat går ut på att ett urval av åländska företag inom den privata sektorn lämnar uppgifter om sin försäljning till turister. På basen av detta kan man sedan uppskatta den ekonomiska påverkan turismen har per bransch och det privata näringslivet i stort. Denna omgång besvarade cirka 63 procent av de 250 företagen i urvalet undersökningen, en något lägre andel än då denna studie genomfördes senast (år 2018).

Till skillnad från tidigare omgångar av denna studie, då man dragit ett urval av företag från merparten av branscherna på Åland, har valet av branscher denna omgång utgått ifrån den av UNWTO:s (United Nations World Tourism Organization) vedertagna branschindelningen vid redovisning av turistintäkter. De branscher som hamnar utanför denna branschindelning uppskattades ha marginella inkomster från turism. Läs mer om detta och andra överväganden i metodkapitlet (kapitel 2.2).

Turistinkomsten har beräknats på basen av två olika definitioner av turism, landturism och total turism:

1. Turistinkomster som uppstår genom försäljning av varor och tjänster till turister i land på Åland (*Landturism*)
2. Utöver inkomster från landturism enligt ovan definition ingår också här rese- och turistprodukter som åländska företag tillhandahåller utanför Åland, försäljning ombord på ålandsägda fartyg till turister som inte kommer till Åland samt ålänningars inköp av resetjänster av åländska företag (*Total turism*).

En tiondel av intäkterna inom detaljhandeln kommer i från landturismen

Enligt inkomstmetoden uppskattas inkomsterna från landturismen under 2023 till 93,3 miljoner (exkl. moms), vilket är 3 procent av den totala omsättningen för företagen på Åland (se *Tabell 4* på nästa sida). Den landbaserade turistinkomsten utgör över hälften av intäkterna inom branscherna hotell- och logiverksamhet, mat- och dryckesservering samt kulturbranschen. Andra noterbara resultat är att drygt en tiondel av intäkterna inom detaljhandeln på Åland kommer ifrån landturismen och på grund av att detaljhandeln omsätter en relativt hög summa är det också den bransch som bidrar mest (28 miljoner) till den totala summan för landturismen.

Enligt den bredare definitionen av åländsk turism (total turism) uppgick turistinkomsten till uppskattningsvis 717,9 miljoner euro. Enligt denna definition uppkommer större delen av turistinkomsterna inom branschen sjötransport av passagerare då definitionen av total turism kategoriserar rederinäringen som i huvudsak turistverksamhet. Under 2023 beräknades sjötransportens omsättning bestå av 86 procent turistinkomster. Enligt definitionen för total turism räknas även hela omsättningen för resebyråer och researrangörer som turistintäkter.

Tabell 4. Den turistrelaterade omsättningen per turistbransch 2023 enligt företagens uppgifter (1000 euro)

Bransch	Turistinkomster		Totala turismens andel av omsättningen, %	Turistinkomster från den totala turismen, 1000 euro
	Landturismens andel av omsättningen, %	från landturismen, 1000 euro		
Hotell- och logiverksamhet för besökare	66	22 263	66	22 263
Mat- och dryckesservering	54	19 016	54	19 016
Vägtransport av passagerare	10	1 237	10	1 237
Sjötransport av passagerare	1	10 197	86	629 113
Resebyråer och researrangörer	36	2 026	100	5 578
Kulturbranschen	54	1 109	54	1 109
Sport och fritid	1	1 266	2	3 363
Detaljhandel	11	28 696	11	28 696
Parti- och provisionshandel	2	3 667	2	3 667
Andra konsumenttjänster	8	624	8	624
Övriga branscher	0	3 242	0	3 242
Totalt	3	93 343	25	717 908

Not: Turistinkomsterna anges exklusive moms

Källa: ÅSUB

Jämförelser med resultaten från 2018 års turistundersökning

Senast denna undersökning genomfördes var 2018 och det är inte helt okomplicerat att jämföra resultaten då med utfallet i denna undersökning. Nya företag har tillkommit och gamla har lagts ned eller fusionerats med andra företag, fartyg har flaggats ut eller sålts. Dessutom har, som nämnts ovan, andra övervägningar gjorts denna omgång beträffande branschernas indelning, vilket innebär att branscherna inte är helt jämförbara mellan undersökningsomgångarna.

Landturismens andel av omsättningen för hela det åländska näringslivet ligger på i princip samma nivå som under 2018 och med tidigare års undersökningar i vilka andelen har legat runt tre procent (1995–2013). Den del av omsättningen som utgörs av intäkter från det bredare begreppet, total turism, har förändrats desto mer, från att ha varit 30 procent 2018 till 25 procent 2023. Nästan hela nedgången förklaras av att de turistrelaterade intäkterna (enligt definitionen för total turism) har sjunkit inom passagerarsjöfarten i jämförelse med 2018. Vilket dels beror på att omsättningen totalt inom branschen var lägre 2023 i jämförelse med 2018 (i 2023 års priser) och dels att man rapporterat en något lägre andel turistrelaterade intäkter.

Om man jämför turistinkomsterna (räknat i euro) med inkomsterna i 2018 års undersökning omräknade till dagens penningvärde har de landbaserade turistinkomsterna ökat med nästan fem procent. Samtidigt har inkomsterna från den totala turismen minskat med cirka 18 procent, vilket till stor del har att göra med de redan nämnda lägre turistrelaterade inkomsterna inom passagerarsjöfarten.

6. En jämförelse av utgifts- och Inkomstmetodens resultat

I detta kapitel jämförs utgiftsmetodens resultat med inkomstmetodens dito, vilka kan tas del av i kapitel 4 och kapitel 5. Syftet med denna jämförelse är att få en bild av hur de båda metodernas resultat står i paritet till varandra och, om de kommer nära varandra, kunna fastställa turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland med relativt stor noggrannhet. Då utgiftsmetoden enbart syftar till att undersöka den landbaserade turistkonsumtionen görs jämförelsen mellan metoderna enligt denna definition.

En jämförelse mellan metoderna är dock inte helt okomplicerad då syftet med de båda metoderna är olika. Utgiftsmetoden ger information om turisternas konsumtion på basen av ett antal utgiftsposter. Vid beräkning enligt inkomstmetoden noteras inkomsten i den bransch där företaget är registrerat. Branscherna och utgiftsposterna överensstämmer inte helt och kan därför medföra viss under- eller överskattning per område. Utgiftsposterna enligt utgiftsmetoden och branscherna enligt inkomstmetoden har dock anpassats så att de så långt som möjligt ska motsvara varandra.²¹

Tabell 5. Jämförelse av inkomst- och utgiftsmetodens resultat (landbaserad turistkonsumtion) efter utgifts-/intäktsområden

Utgifts-/Intäktsområden	Utgiftsmetoden 1000 euro (exkl. moms)	Inkomstmetoden 1000 euro (exkl. moms)
Logi	32 891	36 450
Restaurang	23 273	19 385
Inköp av varor	29 930	32 363
Nöjen	3 359	3 278
Trafikförbindelser på Åland	452	1 237
Inköp av tjänster	1 123	630
Övrigt	377	0
Totalt	91 406	93 343

Not: Intäkterna i området övrigt enligt inkomstmetoden har förts över till området logi.

Källa: ÅSUB

Totalt sett är utgifterna enligt utgiftsmetoden och inkomsterna enligt inkomstmetoden 91 respektive 93 miljoner. Den högre siffran för inkomstmetoden kommer framför allt av att turistinkomsterna från logiverksamhet och försäljning av varor har skattats högre än motsvarande utgifter inom utgiftsmetoden. För restaurangverksamheten är i stället förhållandet det omvända.

²¹ Till exempel har logiutgifter till privatperson exkluderats från utgiftsmetodens resultat.

Tabell 6. Jämförelse av utgifts- och inkomstmetoden 1995-2023 (1 000 euro)

År	Utgiftsmetoden (exkl. moms)	Inkomstmetoden (exkl. moms)
1995	47 410	46 871
1997	77 245	78 594
2003	88 020	87 300
2008	96 560	98 901
2013	97 713	104 647
2018	104 505	89 021
2023*	91 406	93 343

Not.: Enligt 2023 års priser

* Metodförändring för utgiftsmet., se kap. 4.10.

Källa: ÅSUB

Differensen mellan utgifts- och inkomstmetoden är tydligt lägre denna undersökning än under de två senaste omgångarna, 2013 och 2018. Att differensen är lägre nu kan förklaras av de metodologiska justeringar som gjorts både för inkomstmetoden och utgiftsmetoden, vilket resulterat i att precisionen för de skattade inkomsterna eller utgifterna har höjts. Läs mer om dessa ändringar i kapitel 2.2 och i kvalitetsbilagan som publiceras på asub.ax.

7. Turismens betydelse för den åländska ekonomin

7.1 Turismens direkta och indirekta effekter på Ålands ekonomi

Såsom vi tidigare konstaterat varierar turismens ekonomiska betydelse beroende på hur man definierar turismen. Om man använder det samlade resultatet av den här turismundersökningen och tillämpar det på nationalräkenskaperna för Åland erhålls följande resultat i termer av andel av Ålands bruttonationalprodukt (BNP). I detta kapitel har definitionsmässiga justeringar gjorts jämfört med tidigare delar av rapporten. För det första inkluderas här endast verksamhet som inkluderas i Ålands BNP, vilket betyder att verksamhet som sker på utomåländska arbetsplatser är borträknade. Dessutom inkluderas i detta kapitel ålänningars egna inköp av resetjänster inklusive konsumtion ombord på fartyg i landturismen.

Landturismens andel av Ålands BNP till baspris uppskattas 2023 till 3,2 procent, vilket motsvarar ett förädlingsvärde om 45,3 miljoner euro (se *Tabell 7*).

Om man däremot använder den vidare definitionen av turismen och ser på turismen totalt, så uppskattas turismens andel av BNP till baspris till 16 procent 2023 (se *Tabell 7*). Värdet för turismens bidrag till Ålands BNP kan sålunda grovt uppskattas till drygt 225 miljoner euro 2023.

Tabell 7. Turismens andel av BNP 2008–2023 (Fasta priser, referensår 2023)

	Förädlingsvärde, MEUR.		Andel av förädlingsvärde inom privat sektor, %		Andel av BNP till baspris, procent.	
	Landturism	Total turism	Landturism	Total turism	Landturism	Total turism
2008	45,5	352,8	4,4	34,2	3,4	26,1
2009	47,7	360,3	4,3	32,5	3,3	25,1
2010	49,6	361,0	4,4	31,7	3,4	24,7
2011	57,4	295,4	5,4	27,7	4,1	21,3
2012	55,7	268,1	5,6	27,0	4,2	20,4
2013	59,1	288,6	5,6	27,5	4,3	21,1
2014	47,3	275,7	4,0	24,6	3,1	18,7
2015	48,0	267,6	4,0	23,8	3,1	18,3
2016	49,4	282,5	4,2	24,9	3,3	19,2
2017	47,3	250,9	4,1	21,8	3,2	16,9
2018	42,9	230,7	4,2	21,9	3,2	16,6
2019	43,7	230,7	4,1	21,0	3,1	16,2
2020	29,6	99,3	3,3	11,3	2,4	8,3
2021	41,6	151,4	4,1	14,9	3,1	11,2
2022*	45,0	202,4	4,2	19,2	3,2	14,8
2023*	45,3	224,9	4,1	20,6	3,2	16,0

*Preliminära uppgifter

Not. Fasta priser enligt referensår 2023. KPI-justerat t.o.m. 2013, kedjeindexmetod fr.o.m. 2014.

Källa: ÅSUB

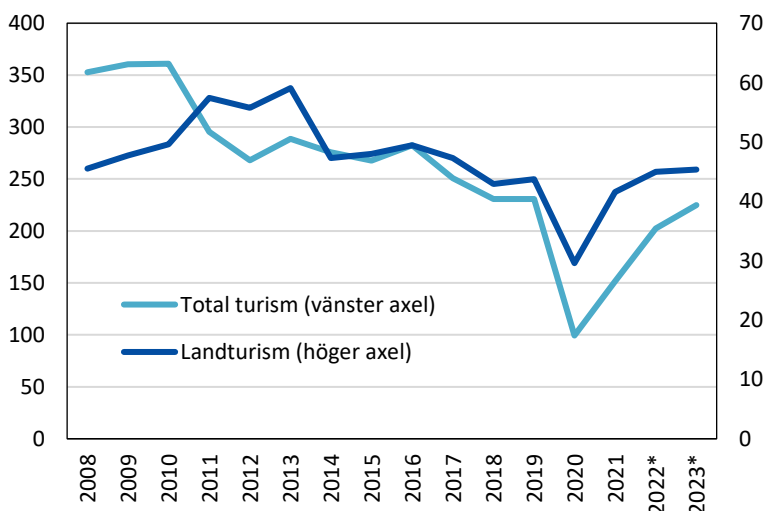
BNP-uppgifterna i *Tabell 7* för åren 2008–2010 baseras på de branschvisa turismandelar som estimerades i 2008 års turismundersökning. Andelarna för åren 2011–2015²² härrör från 2013 års undersökning medan andelarna för åren 2016–2021 härrör från andelarna från 2018 års undersökning. De nya turismandelar som estimerats i årets undersökning tillämpas för åren 2022 och 2023.

I *Tabell 7* visas både turismens andelar av den privata sektorns förädlingsvärde samt av BNP till baspris (inklusive offentlig sektor och icke-vinstdrivande verksamhet, men exklusive indirekta skatter och subventioner). Utvecklingen åskådliggörs även i *Figur 56*.

I *Tabell 7* kan vi se att landturismens förädlingsvärde har legat på en relativt konstant nivå sedan 2008 (i 2023-års priser), med undantag för perioden 2011–2013, då resultaten baserades på 2013 års studie, och som kan lida av överskattning²³ samt under pandemin. Landturismens förädlingsvärde sjönk markant 2020, men var redan 2021 tillbaka kring normal nivå. År 2023 estimeras förädlingsvärdet ligga 5,6 procent högre än 2018.

Förädlingsvärdet för turismen totalt har sjunkit från 353 miljoner euro 2008 till 225 miljoner euro 2023, vilket till stora delar kan förklaras med en minskning av sjötransportbranschens förädlingsvärde på Åland. Förädlingsvärdet har delvis minskat på grund av flaggbyten under den tidigare delen av tidsperioden. Det finns under tidsperioden förädlingsvärde både på svenskflaggade fartyg och på trafiken på finska viken som inte inkluderas i åländskt förädlingsvärde, men som inkluderas i de omsättningssiffror som refereras till i kapitel 5. Totalturismens förädlingsvärde sjönk markant 2020, och förblev mycket lågt under 2021. Enligt preliminära uppgifter estimeras totalturismen fortfarande legat klart under förpandemisk nivå 2022. Förädlingsvärdet estimeras 2023 ha legat 2,6 procent lägre än 2018. Flaggbyte och kraftigt förbättrat driftöverskott bidrog till tillväxten 2023.

Figur 56. Volymutvecklingen för turismens förädlingsvärde 2008–2023 (Miljoner euro, fasta priser med referensår 2023)

*Preliminära uppgifter

Not. Fasta priser enligt referensår 2023. KPI-justerat t.o.m. 2013, kedjeindexmetod fr.o.m. 2014.

Källa: ÅSUB

²² Justerade andelar utifrån 2018 års undersökning för vissa branscher åren 2014 och 2015.

²³ ÅSUB 2019:2, "Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018", s.72.

Hittills har vi uteslutande talat om den direkta effekt som turismen har genom turismandelarna i de olika branschernas intäkter. *Tabell 4* i kapitel 5 visar att turismens andel av produktionen varierar kraftigt mellan olika branscher. Många branscher har emellertid indirekta intäkter från turismen. Varje euro som spenderas på en turistvara/-tjänst innebär kringeffekter genom de insatsvaror/-tjänster som företaget med de direkta turistintäkterna har. Branscher som inte har några direkta turistintäkter kan därför ha indirekta turistintäkter. Med hjälp av regionala input-output tabeller²⁴ kan även den indirekta effekten som turismen har på förädlingsvärdet estimeras. Den så kallade förädlingsvärdemultiplikatorn kan tolkas som hur många euro förädlingsvärde som skapas indirekt för varje euro förädlingsvärde som skapas direkt av turismen. För landturismen estimeras varje euro i direkt förädlingsvärde innebära 40 cent i ytterligare förädlingsvärdesökning genom indirekta effekter. För den totala turismen estimeras motsvarande siffra vara 48 cent. Uppskattningarna ska dock tolkas med försiktighet, särskilt de för total turism. Detta eftersom vissa av branschkategorierna är aggregerade i input-outputtabellerna, vilket till exempel innebär att sjöfartens inköpsmönster blandas med övrig transportsektors.

7.2 Turismens direkta och indirekta sysselsättningseffekt

Turismnäringen har inte bara betydelse för företagens inkomster och för Ålands bruttonationalprodukt. Näringsenheten skapar även betydande sysselsättningseffekter både på och utanför Åland. Vi avgränsar dock analysen av sysselsättningen till de åländska företagen och den sysselsättning som de skapar både för personer bosatta på Åland och i övriga Finland.

I *Tabell 8* på nästa sida presenteras antalet arbetstillfällen per bransch inom den privata sektorn dels efter hur situationen var årets sista vecka 2023 och dels enligt sysselsättningsuppgifter som beaktar variationerna i antal arbetstillfällen under hela kalenderåret 2023. Därmed inkluderas säsongarbetskraften i det senare sysselsättningsmättet, vilket inte görs i uppgifterna från årsskiftet. För båda dessa mätmetoder redovisas totalt antal arbetstillfällen per bransch och hur många av dessa som kan hänföras till landturism respektive total turism. Turismens sysselsättande effekt i varje bransch antas här motsvara turismens andel av inkomsterna. De definitionsmässiga justeringar som nämns i inledningen av det föregående kapitlet (kapitel 7.1) har tagits i beaktande vid beräkningarna.

²⁴ Honkatukia et al. (2019). ALTA – Alueellisen taloustiedon tietokanta.

Tabell 8. Turismens sysselsättningseffekter per bransch inom den privata sektorn enligt sysselsättningsituationen 31.12.2023 och helåret 2023

Bransch	Antal	Därav: Antal	Därav: Antal	Antal	Därav: Antal	Därav: Antal
	arbetstillfällen vid slutet av 2023 ¹	arbetstillfällen inom landturismen	arbetstillfällen inom turismen totalt		arbetstillfällen under hela 2023 ²	arbetstillfällen inom landturismen
Hotell- och logiverksamhet för besökare	256	169	169	410	272	272
Mat- och dryckesservering	277	149	149	445	239	239
Vägtransport av passagerare	47	5	5	69	7	7
Sjötransport av passagerare Resebyråer och researrangörer	1 648	133	1 480	2 417	195	2 170
Kulturbranschen	37	32	37	55	48	55
Sport och fritid	21	12	12	27	15	15
Sport och fritid	257	3	8	330	4	10
Detaljhandel	728	79	79	850	92	92
Parti- och provisionshandel	337	6	6	393	6	6
Andra konsumenttjänster	216	18	18	212	18	18
Övriga branscher	5 983	14	14	7 973	19	19
Totalt	9 808	620	1 977	13 182	915	2 904
Procent	100,0	6,3	20,2	100,0	6,9	22,0

Källor: ¹ ÅSUBs sysselsättningsstatistik (inom området arbetande) och ² bearbetning av regionalräkenskapernas sysselsättningsuppgifter från Statistikcentralen.

Vid slutet av 2023 uppgick det totala antalet arbetstillfällen inom den privata sektorn till 9 800. Att jämföra med uppgifterna för hela 2023 för vilka antalet var nästan 13 200. Om man mäter enligt läget vid årets slut var andelen arbetstillfällen inom den landbaserade turismen respektive total turism drygt 6 procent respektive 20 procent. För helåret var andelarna i stället något högre, 7 respektive 22 procent, vilket troligtvis har att göra med att säsongarbetskraften bättre fångas av detta mått. Oavsett mått så är andelen arbetstillfällen inom den landbaserade turismen ungefär i nivå med när denna studie gjordes senast (år 2018), medan andelen arbetstillfällen enligt definitionen för total turism var tre procentenheter lägre 2023. Precis som tidigare år återfinns den största delen av jobben inom landturismen i hotell- och restaurangsektorn följt av detaljhandeln.

Som nämnts i kapitel 5 är en stor del av passagerarsjöfartens verksamhet kategoriserad som total turism, vilket medför att en överväldigande del av arbetstillfällena (75 procent) inom turismen totalt finns i denna bransch.

Med hjälp av regionala input-output tabeller²⁵ kan även den indirekta sysselsättningseffekten av turismen estimeras. Genom en input-output analys estimeras den indirekta sysselsättningseffekten. Den så kallade sysselsättningsmultiplikatorn kan tolkas som hur många jobb²⁶ som skapas indirekt för varje jobb som skapas direkt av turismen. För landturismen estimeras 25 jobb tillkomma till 100 jobb direkt kopplade till turismen. För den totala turismen estimeras 46 jobb tillkomma. Uppskattningarna ska dock tolkas med försiktighet, särskilt de för total turism. Detta eftersom vissa bransch kategorier är aggregerade i input-output tabellerna, vilket till exempel innebär att sjöfartens inköpsmönster blandas med övrig transportsektors.

²⁵ Honkatukia et al. (2019). ALTA – Alueellisen taloustiedon tietokanta.

²⁶ Räknat i fulltidsekvivalenter.

8. Turismsatelliträkenskaper: turismen i nationalräkenskapernas ramverk

Turismsatelliträkenskaper (ofta förkortat TSA, Tourism Satellite Accounts) är en metod för att beräkna och samla information om turismens ekonomiska effekter. Benämningen "satellit" kommer ifrån att räkenskaperna följer samma ramverk som nationalräkenskaperna, men upprättas vid sidan av dessa.

Informationen i turismsatelliträkenskaperna följer ett standardiserat upplägg med tio tabeller, där fyra anger turisternas konsumtion, två anger produktion och förädlingsvärde för olika branscher, medan de fyra återstående visar sysselsättning, investeringar, kollektiv turismkonsumtion, inresande, logikapacitet samt antal turismföretag.²⁷ I samband med föreliggande rapport publicerar ÅSUB turismsatelliträkenskaper för Åland 2023. De officiella tabellerna har skapats i den utsträckning som tillgänglig data tillåter. Tanken är att dessa tabeller ska fyllas på och utvecklas över tid, och att även fler år bakåt i tiden kan läggas till framöver. Inom ramen för ett nordiskt projekt²⁸ tas för närvarande en modell fram för att beräkna turismens klimatpåverkan, med hjälp av TSA samt annan information. ÅSUBs förhoppning är att längre fram kunna använda denna för att uppskatta den åländska turismens klimatpåverkan.

Data som används är dels information från utgiftsmetoden om turisternas konsumtionsmönster, dels information från inkomstmetoden om branschernas andel av turistinkomster, dels data för produktion, förädlingsvärde, och insatsvaruförbrukning från nationalräkenskaperna. Eftersom nationalräkenskaperna har en betydande eftersläpning och endast är färdigställt fram till 2021, har preliminära beräkningar använts för att skriva fram värden.

²⁷ Nordregio (2021), Regional Tourism Satellite Accounts for the Nordic Countries.

²⁸ Measuring regional tourism and tourism's environmental impact in the Nordics-a common approach (<https://projektdb.norden.org/details/617818db-7922-48cd-9326-86dda16847a4>)

9. Internationella jämförelser

I detta kapitel presenteras relevanta resultat och statistiska uppgifter från internationella undersökningar om turismen.

9.1 Internationella ankomster och övernattningar

Turism har varit en av de snabbaste växande ekonomiska sektorerna i världen. Före covid-19-pandemin ökade turismen (sett till internationella ankomster med övernattning) med runt fem procent per år globalt²⁹. Besöksnäringen drabbades dock hårt av restriktionerna till följd av pandemin. I april 2020 hade 96 procent av världens destinationer infört begränsningar i resandet, och efterfrågan störtdök³⁰. Enligt UNWTO minskade de internationella ankomsterna med historiska 74 procent under 2020, vilket motsvarade en minskning med cirka en miljard ankomster³¹.

Tack vare lättade restriktioner och vaccinationer har återhämtningen gått snabbt i många länder. Enligt preliminära resultat från UNWTO hade den internationella turismen under 2023 uppnått 88 procent av nivån innan pandemin (2019) och antalet internationella ankomster uppgick till 1 286 miljarder. Den snabbaste återhämtningen har skett i Mellanöstern där antalet internationella ankomster till och med ökat med 22 procent sedan 2019. Afrika, Europa och Amerika närmade sig full återhämtning 2023 och låg på 96, 94, respektive 90 procent av nivån innan pandemin. Asien och Stillahavsländerna har fortfarande en bit kvar då de 2023 endast nått 65 procent av nivån innan pandemin. Under 2024 förväntas internationell turism nå samma nivå som innan pandemin, prognosen pekar på två procent högre än 2019. Enligt UNWTO stöds återhämtningen av ett uppdämt behov av att resa igen, ökade flygförbindelser och starkare återhämtning i Asien, samtidigt som återhämtningen utmanas av det ekonomiska och geopolitiska läget. Med tanke på de ekonomiska utmaningarna med höjda priser som följd förväntas turister söka prisvärda alternativ samt fortsätta att göra resor närmare hemmet. Den pågående konflikten i Mellanöstern, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och andra geopolitiska spänningar kommer fortsättningsvis att ha en betydelse för de specifika regionerna men också bidra med en osäkerhetsfaktor globalt. UNWTO menar ytterligare att hållbarhet kommer att spela en viktig roll för både destinationer och konsumenternas beslut 2024.³²

Av alla internationella ankomster (med övernattning) i världen 2023 skedde 55 procent i Europa, 18 procent i Asien och Stillahavsländerna, 15 procent i Amerika, 7 procent i Mellanöstern och 5 procent i Afrika³³.

²⁹ Arbets- och näringsministeriet (2022), Finlands turismstrategi 2022–2028

³⁰ UNWTO (2020), News release 17.4.2020

³¹ UNWTO (2021), The Economic Contribution of Tourism and the Impact of Covid-19

³² UNWTO (2024), World Tourism Barometer, Volume 2

³³ UNWTO (2024), World Tourism Barometer, Volume 2

9.2 Den globala turismens betydelse för ekonomin

The World Travel & Tourism Council (WTTC) har beräknat att turismens andel av den globala BNP:n var 10,4 procent före pandemin och att andelen under pandemiåret 2020 sjönk till 5,3 procent. Efter en långsam återhämtning under de efterföljande åren fick turismsektorn ett uppsving under 2023 och närmade sig förpandemiska nivåer med en andel om 9,1 procent av globala BNP.³⁴ Trots ekonomisk osäkerhet och geopolitiska oroligheter förväntas 2024 bli ett ännu starkare år, och turismen förväntas omsätta mer än tidigare och sysselsätta fler människor än 2019.

2024 förväntas turismsektorn bidra till 348 miljoner arbetsplatser, en ökning med 14 miljoner jämfört med 2019.³⁵ WTTC:s översikt av personalsituationen inom turismen från 2022 betonar dock att förmågan att attrahera ny personal samt att behålla och utbilda befintlig personal kommer att vara avgörande. Under pandemin blev många permitterade eller uppsagda och sökte sig till andra näringsgrenar. Likaså kunde arbetskraft inte röra sig fritt mellan länder, vilket även drabbade besöksnäringen.³⁶ Under 2024 förväntas fortsättningsvis brist på arbetskraft vara en central fråga för tuistföretagen.³⁷

9.3 Turistnäringen i Finland

Finlands turistnäring har, enligt Arbets- och näringsministeriet, under de senaste åren vuxit och internationaliserats snabbare än andra branscher i Finland. Den har blivit en nationellt betydelsefull exportbransch och sysselsättare. Före coronapandemin 2018–2019 ökade den utländska efterfrågan på turism i en årlig takt på i genomsnitt cirka 8 procent. Samtidigt ökade den inhemska turismen årligen med 3 procent.³⁸

Covid-19-pandemins konsekvenser för inresandet var stora även i Finland. Från 23 miljoner övernattningar 2019 sjönk antalet med 38 procent till 14 miljoner under 2020. Störst var tappet bland utländska övernattningar som minskade med cirka 70 procent.³⁹ Enligt Arbets- och näringsministeriets prognos våren 2022 skulle Rysslands krig i Ukraina fördröja turismens återhämtning i Finland⁴⁰, men 2023 är ändå antalet övernattningar uppe i nästintill samma nivå som 2019. Dock är andelen utländska övernattningar något lägre än innan pandemin, utöver Ryssland märks bortfallet framför allt från Kina och övriga Asien. Under 2019 stod ryska besökare för 821 000 övernattningar, under 2023 var antalet 40 000. Under 2023 kom de flesta utländska besökarna till Finland från Tyskland, Storbritannien, Sverige, USA och Frankrike.⁴¹

Fram till år 2019 var turismens andel av BNP kring 2,7 procent. Under 2020 minskade turismens andel av BNP med över en procentenhet till 1,4 procent. Under 2021 fortsatte den utländska efterfrågan att minska men tack vare en ökning av inhemsk turism steg turismens BNP-andel till 1,5 procent under 2021 och 1,8 2022.⁴² Innan pandemin sysselsatte turismen cirka 150 000 personer i Finland. År 2021 var antalet sysselsatta inom turismen 133 000 personer.⁴³ Besöksnäringen sysselsätter i första hand kvinnor i Finland (70 procent), och 30 procent av de sysselsatta är unga. De flesta företag inom turism är

³⁴ WTTC, Economic Impact Research

³⁵ WTTC, Travel & Tourism Set to Break All Records in 2024

³⁶ WTTC (2022), *Staff Shortages 2022*

³⁷ UNWTO (2024), World Tourism Barometer, Volume 2

³⁸ Arbets- och näringsministeriet, *Turism*

³⁹ Visit Finland, Statistikdatabas

⁴⁰ Arbets- och näringsministeriet och ELY (2022), *Venäjän hyökkäys Ukrainaan hidastaa palautumista koronapandemian vaikutuksista*,

⁴¹ Visit Finland, Statistikdatabas

⁴² Visit Finland (2024)

⁴³ Visit Finland, Statistikdatabas

mikroföretag det vill säga har färre än 10 anställda. I en branschbarometer från 2022 menar små- och medelstora turistföretag i Finland att de största hindren för utveckling är bristen på arbetskraft, konjunkturen och kostnadsökningar.⁴⁴

Den totala efterfrågan på turism i Finland uppgick år 2019 till 16,3 miljarder euro, där de internationella gästernas intäkter stod för ungefär en tredjedel. Enligt preliminära uppgifter för 2021 uppgick den totala efterfrågan på turism till 11,5 miljarder euro. Av den utländska turistinkomsten kom 78 procent från den europeiska marknaden. De största exportmarknaderna var Estland, Sverige och Tyskland. Enligt prognoser för 2022 ökade den totala efterfrågan på turism till 13,5 miljarder euro.⁴⁵

Konsekvenserna av pandemin år 2020 varierade mellan landskapen. Kraftigast minskade turismen i de landskap där den utländska andelen av efterfrågan var stor före pandemin: Nyland, Lappland, Åland och Södra Karelen.⁴⁶ Den inhemska turismen ändrade också form under pandemin, beskriver VisitFinland i en översikt. I stället för stadssemester blev det landsbygden och skärgården som finländarna besökte och/eller distansarbetade från.⁴⁷

I Finlands turismstrategi för åren 2022–2028 har arbets- och näringsministeriet satt upp som mål att Finland ska vara det turismmål i Norden som växer mest hållbart⁴⁸, vilket ligger i linje med UNWTOs spaning om att destinationernas anpassningsförmåga till hållbarhet kommer att vara avgörande för konsumenternas val framöver. Satsningen på att få internationella kongresser och event till Finland ingår i Finlands turismstrategi, eftersom konferensdeltagare normalt spenderar mer än en fritidsturist och stannar längre.

9.4 Turistnäringen i Sverige

Innan covid-19-pandemin såg tillväxtkurvan för turismnäringen i Sverige positiv ut. Under perioden 2015–2019 ökade turismens totala konsumtion med nio procent och antalet gästnätter ökade med 12 procent. En jämförelse över en längre tidsperiod, 2008–2019, visar på en 34-procentig ökning av antalet gästnätter. Störst var ökningen av utländska gästnätter.⁴⁹

Pandemin drabbade Sverige ungefär lika hårt som Finland när det kommer till antalet gästnätter under pandeminåret 2020. Antalet gästnätter i Sverige minskade med 36 procent, från 67 miljoner nätter 2019 till 43 miljoner nätter 2020. Såsom i Finland stod gästnätter från utländska besökare för den största relativa minskningen, 72 procent jämfört med 2019.⁵⁰

Däremot har Sverige haft en snabbare återhämtning än Finland. Under sommaren 2022 blev det besöksrekord vad gäller gästnätter sedan 2008. Det var en ökning med 18 procent från sommaren 2021 och två procent fler gästnätter än 2019. Det var återvändande utländska besökare främst från Norge, Tyskland och Nederländerna, som drev höjningen.⁵¹ Sedan dess har svensk turism fortsatt att öka. Under 2023 noterades totalt 68,5 miljoner gästnätter, vilket är en ökning med två procent sedan 2019. Till skillnad från Finland är andelen utländska gästnätter tillbaka på nästintill samma nivå som innan pandemin och utgör 24 procent av det totala antalet gästnätter. Enligt Tillväxtverket gynnades den

⁴⁴ Arbets- och näringsministeriet (2022), Finlands turismstrategi 2022–2028

⁴⁵ Arbets- och näringsministeriet, *Turism*

⁴⁶ Arbets- och näringsministeriet, *Turism*

⁴⁷ VisitFinland (2022), *Valtakunnallinen ja alueellinen matkailutilinpito, Matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset 2019–2020*

⁴⁸ Arbets- och näringsministeriet (2022), Finlands turismstrategi 2022–2028

⁴⁹ Tillväxtverket, Turiststatistik

⁵⁰ Tillväxtverket (2021), *Fakta om svensk turism 2020*

⁵¹ Tillväxtverket (2022), *Fakta om svensk turism 2021*

utländska turismen 2023 av att den svenska kronan försvagats med följderna att antalet besök från länder med en gynnsam valutakurs, såsom Tyskland, Danmark och Finland, ökade. Under 2023 kom de flesta besökarna från Tyskland, Norge, Danmark, USA och Nederländerna. Samtidigt påverkas antalet svenska gästnätter av att svenska hushåll har fått ökade kostnader och därmed mindre pengar att spendera på resor och nöjen.⁵²

Turismens bidrag till den svenska samhällsekonomin, andel av BNP, har legat mellan 2,4 och 2,7 procent under åren 2015–2019. År 2020 sjönk den till 1,7 procent, vilket motsvarar en minskning av turismens förädlingsvärde med 33 procent jämfört med 2019. År 2021 ökade turismens andel av BNP till 1,9 procent.⁵³ Innan pandemin sysselsatte turismen över 170 000 personer i Sverige. År 2020 minskade antalet till 123 000 för att 2021 minska ytterligare till 101 000. År 2021 utgjorde de som var sysselsatta inom turism 2,0 procent av alla sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden, en minskning med 0,6 procentenheter sedan 2019.⁵⁴

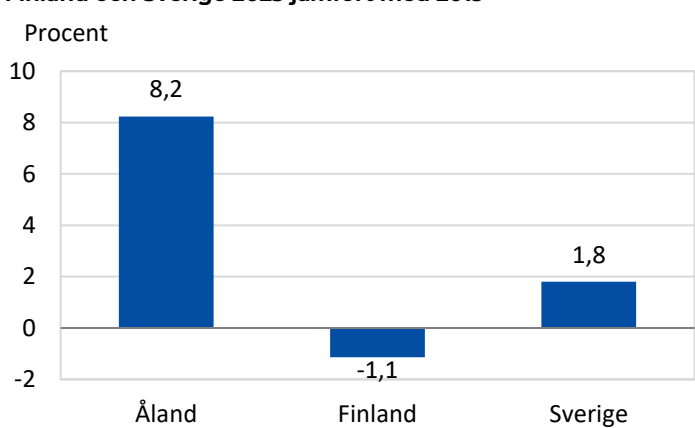
Den totala turismkonsumtionen i Sverige uppgick 2021 till 249 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 2019 då konsumtionen uppgick till 306 miljarder kronor. Den största delen utgörs av inhemsk turism som 2021 utgjorde 77 procent av den totala konsumtionen. Innan pandemin utgjorde svenskarnas egna turismkonsumtion 67 procent.

9.5 De åländska resultaten i internationell jämförelse

Som nämnts i tidigare avsnitt var Åland en av de regioner i Finland som drabbades hårdast av covid-19-pandemin. I Finland (inklusive Åland) och i Sverige minskade antalet gästnätter med 38 respektive 36 procent under 2020 jämfört med året innan. På Åland minskade gästnätterna under samma period med 58 procent.⁵⁵

Återhämtningen efter pandemin visar dock en annan bild, se figur nedan. Sett till antalet gästnätter var Åland 2023 uppe i en nivå som låg 8,2 procent högre än normalåret 2019. I Sverige hade antalet gästnätter under samma period stigit med 1,8 procent medan Finland 2023 låg 1,1 procent under nivån för 2019.

Figur 57. Procentuell förändring i antal gästnätter för Åland, Finland och Sverige 2023 jämfört med 2019

Källa: ÅSUB Turiststatistik, Statistikcentralen Transport och Turism, Tillväxtverket Inkvarteringsstatistik

På Åland stod gäster från Finland och Sverige för 87 procent av övernattningsarna 2023. Gäster från övriga länder stod därmed för endast 13 procent. Trots att kinesiska och andra

⁵² Tillväxtverket, Pressmeddelande 31.1.2024

⁵³ Tillväxtverket (2021), *Fakta om svensk turism 2020*

⁵⁴ Tillväxtverket (2022), *Fakta om svensk turism 2021*

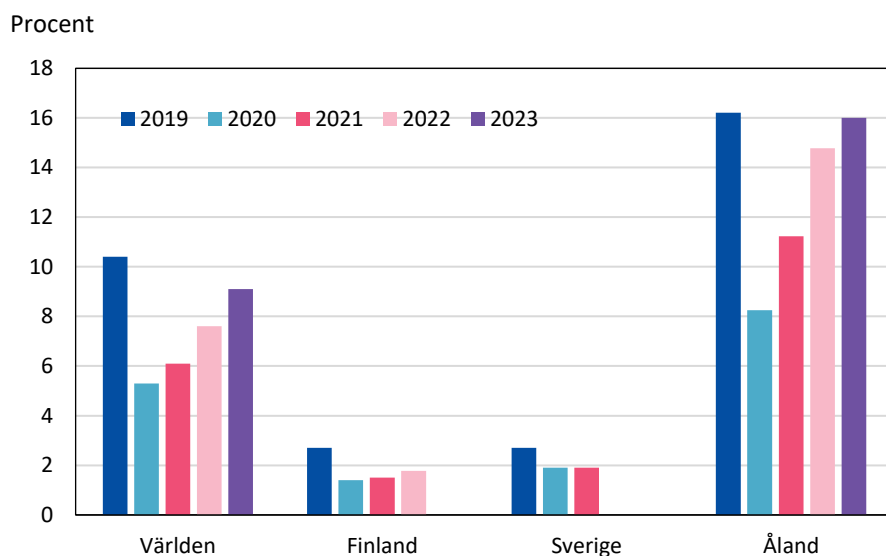
⁵⁵ ÅSUB, Turiststatistik

utom-europeiska turister under åren före pandemin ökade i betydelse inom turismnäringen i Finland och Sverige, kunde inte motsvarande effekter urskiljas i de åländska uppgifterna. Kinas andel av samtliga övernattningar på Åland utgjorde endast 0,03 procent året innan pandemin och därmed har effekten av den minskade efterfrågan från landet liten betydelse för Åland. Rysslands andel av övernattningarna på Åland utgjorde 1,2 procent 2019 och sjönk till 0,04 procent 2023.⁵⁶ I Finland var avbräcket från Ryssland mer påtagligt då Rysslands andel av övernattningarna sjönk från 3,6 procent 2019 till 0,2 procent 2023. Kinas andel minskade från 1,9 procent till 0,5 procent under samma tidsperiod.⁵⁷

Turismens andel av ett lands BNP varierar relativt mycket. Turismsektorn i länder med mer diversifierat näringsliv kan utgöra två procent av BNP, medan det för små öregioner och utvecklingsländer kan uppgå till mer än 20 procent⁵⁸. Enligt OECD och UNWTOs statistik framgår att i synnerhet öar drabbades kraftigt av reserestriktionerna⁵⁹.

Figuren nedan visar turismens andel av BNP på Åland, samt i Sverige, Finland och världen. Som framgår av figuren drabbades Åland hårt av pandemin då turismens bidrag till den åländska ekonomin sjönk kraftigt, men var 2023 tillbaka på ungefär samma nivå som 2019. Turismen globalt hade då ännu inte återhämtat lika mycket av tappet från pandemin. För Finland och Sverige är turismens andel av ekonomin betydligt mindre, under tre procent, och preliminära siffror för Finland pekar på att återhämtningen i turismens andel inte hade kommit lika långt i Finland 2022 som den gjort på Åland.

Figur 58. Turismens andel av BNP 2019–2023

Källa: ÅSUB, WTTC, Visit Finland, Tillväxtverket.

Not. Preliminära uppgifter för 2022 för Finland, samt 2022 och 2023 för Åland.

Turismen har även en klart större sysselsättningsandel på Åland jämfört med Sverige och Finland. Om vi ser på läget före pandemin kan man konstatera att turismen 2019 sysselsatte 154 000 personer i Finland, vilket motsvarar 5,8 procent av den totala arbetskraften. Samma år sysselsatte turismen i Sverige 170 000 personer, motsvarande 2,6

⁵⁶ ÅSUB 2020:1 Turiststatistik 2019, ÅSUB 2024:1 Turiststatistik 2023

⁵⁷ Visit Finland, Statistikdatabas

⁵⁸ UNWTO (2021), *The economic contribution of tourism and the impact of COVID-19*

⁵⁹ OECD & UNWTO (2022), *The Economic Impact of Restricting International Mobility*

procent av den totala arbetskraften. Enligt ÅSUBs beräkningar för Åland i den senaste rapporten om turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018 var landturismens sysselsättningseffekt 6,7 procent av den totala sysselsättningen. Totalt beräknades turismen, inklusive sjötransport, bidra till 25,2 procent av det totala antalet arbetsplatser på Åland.

Referenser

Arbets- och näringsministeriet (2022), *Finlands turismstrategi 2022–2028*,
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164279/TEM_2022_51.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Arbets- och näringsministeriet, *Turism*, <https://tem.fi/sv/turism>. Hämtat 11.4.2024

Arbets- och näringsministeriet och ELY (2022), *Venäjän hyökkäys Ukrainaan hidastaa palautumista koronapandemian vaikutuksista*,
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164205/Matkailualan_nakym_at_kevat_2022_08062022.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Eurostat, *Short-stay accommodation offered via online collaborative economy platforms*.
Januari 2024, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Short-stay_accommodation_offered_via_online_collaborative_economy_platforms. Hämtat 17.4.2024

Eurostat, Turiststatistik,
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tour_ce_oan3/default/table?lang=en&category=tour.tour_ce.tour_ce_oa. Hämtat 17.4.2024

OECD & UNWTO (2022), *The Economic Impact of Restricting International Mobility*,
<https://search.oecd.org/health/safe-international-travel/OECD-UNWTO-Economic-impact-international-mobility.pdf>

Tillväxtverket (2021), *Fakta om svensk turism 2020*,
<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/publikationer/publikationer2021/faktaomsvenskturism2020.1405.html>

Tillväxtverket (2022), *Fakta om svensk turism 2021*,
<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/publikationer/publikationer2022/faktaomsvenskturism2021.1440.html>

Tillväxtverket, *Turiststatistik*, <https://tillvaxtdata.tillvaxtverket.se/statistikportal>. Hämtat: 15.4.2024

Tillväxtverket, Pressmeddelande 31.1.2024,
https://www.mynewsdesk.com/se/tillvaextverket/pressreleases/ny-toppnotering-foer-svensk-turism-3300634?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=Subscription&utm_content=current_news

Tillväxtverket (2024), Tillväxtverkets webbplatsinformation om turismräkenskaperna,
<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikomturism/turismrakenskaperna/omturismrakenskaperna.2358.html> (besökt 23.04.2024)

UNWTO (2020), *News release 17.4.2020* <https://www.unwto.org/news/covid-19-response-travel-restrictions>

UNWTO (2021), *The Economic Contribution of Tourism and the Impact of Covid-19*,
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284423200>

UNWTO (2024), *World Tourism Barometer*, Volume 2, https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2024-01/UNWTO_Barom24_01_January_Excerpt.pdf?VersionId=IWu1BaPwtlJt66kRIw9WxM9Ly7h5.d1

Visit Finland, Statistikdatabas, <https://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland>. Hämtat: 16.4.2024

Visit Finland (2022), *Valtakunnallinen ja alueellinen matkailutilinpito, Matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset 2019–2020*, <https://prod.visitfinland.fi/48f686/contentassets/242f0f5314604d75b4ed84a5349dc9b3/visit-finland---matkailutilinpito-2019-2020.pdf>

Visit Finland (2024), *Valtakunnallinen ja alueellinen matkailutilinpito, Matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset 2021–2022*, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165558/TEM_2024_15.pdf?sequence=1

WTTC, *Economic Impact Research*, <https://wttc.org/research/economic-impact> Hämtat: 10.4.2024

WTTC (2022), *Staff Shortages 2022*, <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2022/WTTC-Staff%20Shortages-August22.pdf>

WTTC, *Travel & Tourism Set to Break All Records in 2024*, 4.4.2024, <https://wttc.org/news-article/travel-and-tourism-set-to-break-all-records-in-2024-reveals-wttc>. Hämtat 10.4.2024

WTTC, *Economic Impact 2024*, https://assets-global.website-files.com/6329bc97af73223b575983ac/660fb6a499e83cb298ba50f4_EIR2024-Global-Factsheet-Launch-030424.pdf

ÅSUB Rapport 2019:2, *Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018*

ÅSUB, *Turiststatistik*

Honkatukia, Lehtomaa, Alimov, Huovari, Ruuskanen (2019): ALTA – Alueellisen taloustiedon tietokanta. Statsrådets och statsrådets kanslis publikationsserier 41/2019.

Nordregio (2019), *Regional Tourism Satellite Accounts for the Nordic Countries*, Nordregio Report 2021:2.

Bilaga 1: Tabeller och figurer

Tabell 9. Antal intervjuade turister enligt intervjutidpunkt

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Vår	410	26	750	22
Sommar	1055	67	2443	72
Höst	112	7	178	5
Total	1577	100	3371	100

Tabell 10. Antal intervjuade turister enligt intervjuplats

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Västra hamnen	902	57	1833	54
Berghamn	384	24	866	26
Flygfältet	48	3	72	2
Skärgården	77	5	180	5
Gästhamnar	68	4	210	6
Golfturister	28	2	58	2
Evenemang	40	3	99	3
Extra kryssningsresenärer	30	2	53	2
Total	1577	100	3371	100

Tabell 11. Antal intervjuade turister enligt hemland

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Finland	773	49	1598	47
Sverige	655	42	1451	43
Tyskland	35	2	78	2
Norge	14	1	31	1
Danmark	18	1	34	1
Övriga länder	82	5	179	5
Total	1577	100	3371	100

Tabell 12. Antal intervjuade finländska turister enligt hemort

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Nyland	344	45	710	44
Egentliga Finland	172	22	361	23
Österbotten	77	10	148	9
Birkaland	54	7	115	7
Satakunta	31	4	58	4
Egentliga Tavastland	16	2	31	2
Päijänne-Tavastland	15	2	29	2
Norra Österbotten	11	1	25	2
Mellersta Finland	11	1	27	2
Södra Österbotten	9	1	24	2
Kymmenedalen	7	1	18	1
Södra Savolax	6	1	12	1
Norra Savolax	6	1	12	1
Norra Karelen	5	1	9	1
Södra Karelen	4	1	7	0
Kajanaland	2	0	3	0
Lappland	2	0	8	1
Mellersta Österbotten	1	0	1	0
Finland	773	100	1598	100

Tabell 13. Antal intervjuade svenska turister enligt hemort

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Stockholms län	379	58	785	54
Uppsala län	69	11	163	11
Västmanlands län	34	5	83	6
Södermans län	33	5	74	5
Västra Götalands län	32	5	72	5
Dalarnas län	20	3	52	4
Östergötlands län	14	2	28	2
Gävleborgs län	13	2	37	3
Örebro län	13	2	34	2
Skåne län	10	2	22	2
Västernorrlands län	8	1	20	1
Värmlands län	6	1	10	1
Hallands län	4	1	11	1
Jämtlands län	4	1	9	1
Västerbottens län	4	1	10	1
Gotlands län	3	0	12	1
Blekinge län	2	0	6	0
Jönköpings län	2	0	8	1
Norrbottnens län	2	0	4	0
Kalmar län	2	0	8	1
Kronobergs län	1	0	3	0
Sverige	655	100	1451	100

Tabell 14. Antal intervjuade turister enligt deras inkvarteringsform

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Hotell	492	31	966	29
Eget fritidshus	298	19	589	17
Släkt/vänner	244	15	432	13
Hyrstuga	143	9	411	12
Camping	105	7	243	7
Gästhamn	84	5	244	7
Gästhem	65	4	150	4
Flera	55	3	137	4
Kryssnings-/dagsresenär	51	3	100	3
Logi hos privatperson	40	3	99	3
Total	1577	100	3371	100

Tabell 15. Antal intervjuade turister enligt deras övernattningskommun

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Mariehamn	654	41	1302	39
Eckerö	143	9	336	10
Lemland	74	5	151	4
Finström	60	4	131	4
Föglö	55	3	124	4
Geta	50	3	123	4
Jomala	49	3	100	3
Vårdö	47	3	97	3
Hammarland	46	3	92	3
Sund	44	3	90	3
Saltvik	42	3	94	3
Lumparland	30	2	71	2
Kumlunge	23	1	55	2
Brändö	21	1	45	1
Kökar	9	1	17	1
Sottunga	6	0	13	0
Ingen	51	3	100	3
Flera	173	11	430	13
Total	1577	100	3371	100

Tabell 16. Antal intervjuade turister enligt huvudsakliga syftet med resan

	Antal svar	Andelen svar (procent)	Antal turister	Andelen svar (procent)
Nöje, avkoppling	478	30	1086	32
Besöka släkt/vänner	219	14	406	12
Tjänsteresa	217	14	291	9
Familjesemester	99	6	379	11
Fritidsbåt	77	5	228	7
Golf	52	3	106	3
Evenemang	48	3	109	3
Natur/friluft	22	1	44	1
Sportfiske	21	1	42	1
Cykelsemester	17	1	38	1
Annan fritidsresa	327	21	642	19
Total	1577	100	3371	100

Tabell 17. Genomsnittlig vistelsetid, efter inkvarteringsform, 2003–2023.

	2003	2008	2013	2018	2023
Hotell	2,0	1,9	2,1	2,2	2,4
Gästhem	2,3	2,9	2,5	2,9	3,3
Hyrstuga	5,5	5,4	4,9	4,1	5,1
Gästhamn	6,1	5,4	5,6	6,7	8,8
Camping	4,2	4,9	4,8	4,2	3,9
Släkt/vänner	4,6	5,7	5,2	5,8	5,3
Eget fritidshus	9,6	10,6	9,2	10,8	10,4
Logi hos privatperson				5,9	5,6

Tabell 18. Genomsnittlig vistelsetid, efter syfte, 2003–2023.

	2003	2008	2013	2018	2023
Nöje, avkoppling	4,1	4,4	5,4	5,2	3,4
Familjesemester	5,1	5,9	4,4	3,9	4,2
Natur/friluft				4,7	3,8
Fritidsbåt	6,3	5,1	5,5	6,7	8,9
Golf	2,3	2,9	2,7	3,8	2,8
Evenemang	1,8	2,5	2,8	2,6	4,2
Cykelsemester	3,6	3,9	4,3	3,8	3,7
Sportfiske	4,2	3,7	4,7	4,9	5,1
tjänsteresa	3,2	4,2	3,2	2,8	3,5

Not. Två stora syften som saknas är besöka släkt/vänner samt "annat". Från tidigare undersökning saknas "besöka fritidshus", pg.a. Bristande jämförbarhet över tid. Dessa motsvaras dock i hög grad av grupperna släkt/vänner och "eget fritidshus" i tabellen över inkvarteringsform.

Figur 59. Utveckling av växelkursen mellan euro och svenska kronor januari 2000-januari 2024

Källa: Finlands Bank.

Tabell 19. Turistgruppernas utgifter per person och dygn 2023 enligt deras hemland (euro).

		Logi	Restaurang	Livsmedel	Nöje	Övrigt	Totalt
Hotell	Finland (N=342)	86	41	9	6	12	154
	Sverige (N=118)	80	34	5	8	9	136
	Övriga (N=32)	79	35	4	8	7	132
	Total (N=492)	84	39	8	6	11	148
Gästhem	Finland (N=30)	58	24	10	7	9	108
	Sverige (N=24)	57	41	8	30	8	144
	Övriga (N=11)	74	35	6	4	5	125
	Total (N=65)	60	32	9	15	8	124
Hyrstuga	Finland (N=71)	51	15	12	2	14	95
	Sverige (N=57)	44	15	11	4	5	80
	Övriga (N=15)	66	33	10	3	12	123
	Total (N=143)	50	17	12	3	10	92
Gästhamn	Finland (N=40)	12	31	10	1	21	76
	Sverige (N=28)	14	33	7	3	13	70
	Övriga (N=16)	15	14	6	1	8	44
	Total (N=84)	13	28	9	2	16	68
Camping	Finland (N=30)	18	17	10	4	5	56
	Sverige (N=53)	12	9	7	2	2	32
	Övriga (N=22)	24	8	12	3	9	56
	Total (N=105)	16	11	9	3	4	44
Släkt/vänner	Finland (N=139)	0	20	19	1	14	55
	Sverige (N=96)	0	10	9	1	5	24
	Övriga (N=9)						
	Total (N=244)	0	16	15	1	10	42
Eget fritidshus	Finland (N=49)	0	8	13	0	9	31
	Sverige (N=246)	0	4	11	0	14	29
	Övriga (N=3)						
	Total (N=298)	0	4	11	0	13	29
Logi hos privatperson	Finland (N=27)	0	8	16	2	49	75
	Sverige (N=10)	0	3	3	0	1	7
	Övriga (N=3)						
	Total (N=40)	29	34	9	6	23	102

Tabell 20. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt deras inkvarteringsform (euro).

	Utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under vistelsen
Hotell (N=492)	148	2,4	355
Gästhem (N=65)	124	3,3	412
Hyrstuga (N=143)	92	5,1	470
Gästhamn (N=84)	68	8,8	592
Camping (N=105)	44	3,9	169
Släkt/vänner (N=244)	42	5,3	225
Eget fritidshus (N=298)	29	10,4	304
Logi hos privatperson (N=40)	102	5,6	566

Tabell 21. Turistgruppernas utgifter per person under ålandsvistelsen enligt huvudsakliga syftet med resan (euro).

	Utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under vistelsen
Sportfiske (N=21)	140	5,1	715
Fritidsbåt (N=77)	66	8,9	591
Golf (N=52)	176	2,8	495
Evenemang (N=48)	97	4,2	404
Cykelsemester (N=17)	106	3,7	394
Nöje, avkoppling (N=478)	101	3,4	344
Besöka släkt/vänner (N=219)	55	5,82	320
Familjesemester (N=99)	76	4,2	317
Tjänsteresa (N=217)	37	8,6	316
Natur/friluft (N=22)	68	3,8	259
Annan fritidsresa (N=327)	129	3,5	446

Bilaga 2: Intervjuformulär

Ålands statistik- och utredningsbyrå

Undersökning om turismens ekonomiska betydelse för Åland

Intervjuare

Datum

Plats

GRUNDUPPGIFTER

1. Hemland FIN SVE TYSK NOR DAN Annat, vilket? _____

Hemort (FIN, SVE) _____

2a. Kön Kvinna Man 2b. Födelseår _____

3. Reser i Yrke Fritid

4. Huvudsakligt syfte med resan till Åland? Endast ett kryss!

☐ Familjesemester	☐ Golf
☐ Besöka släkt/vänner	☐ Sportfiske
☐ Möte/konferens	☐ Cykelsemester
☐ Nöje, avkoppling	☐ Annan idrottsresa
☐ Fritidsbåt	☐ Natur/friluftsliv
☐ Evenemang, kultur	☐ Studier
☐ Evenemang, sport	☐ Annan orsak, vilken?
☐ Evenemang, övrigt	_____

ÅLANDSVISTELSENS LÄNGD

5. Hur många dygn har du varit på Åland?

Om du inte har övernattnat, är du:

kryssningsresenär dagsbesökare

6. Hur många nätter har du övernattnat?

Övernattningskommun (eller anläggning)

_____ på hotell

_____ på gästhem/pensionat

_____ i stuga, fritidshus

_____ i gästhamn

_____ i tält, husvagn, stuga på campingplats

_____ hos släkt och vänner

_____ i eget fritidshus (Gå till fråga 7 och 8!)

_____ logi hos privatperson mot betalning

Bokades ditt huvudsakliga boende via bokningsplattform? Ja Nej Vet ej

7. Hur många dygn/år används din stuga totalt?

under högsäsongen (juni-augusti) _____

under lågsäsongen (övriga månader) _____

8. Hur många personer övernattnar i medeltal åt gången?

under högsäsongen _____

7017277113

under lågsäsongen _____

PAKETRESA

6510277110

 9. Är din resa en paketresa Ja Nej (Gå till fråga 14!)

10. Vad ingick i paketet?

 Logi, var någonstans (anläggning) _____

 Resan till Åland med flyg

 Resan till Åland med färja

 Bil på färjan

 Hytt på färjan

 Måltider under resan

 Rundtur med buss

 Greenfee, hur många dagar? _____

 Fiskekort, hur många dagar? _____

 Inträde till evenemang, hur många dagar/konserter? _____

 Annat, vad? _____

11a. Paketets pris _____

 11b. Ange valuta! Euro SEK

12. Inkluderar hur många personer _____

13. Paketets försäljare _____

UPPSKATTNING AV UTGIFTERNA

14. Antal personer på resan för vilkas utgifter du står för (inkl. svarande) _____ av vilka är under 12 år _____

 15. Uppskatta Dina utgifter på följande utgiftsposter! Ange valuta! Euro SEK

LANDKONSUMTION

_____ Inkvartering

_____ Restauranger, barer, cafeer

_____ Livsmedel (köpt i butik, ej i restaurang/cafe)

_____ Inträden, biljetter, aktiviteter

_____ Andra nöjen, annan avkoppling (t.ex golf, tennis, cykeluthyrn.)

_____ Shopping (kläder, skor, fiskeredskap, souvenirer, hantverk, byggvaror mm)

_____ Alko (motsvarar Systembolaget i Sverige)

_____ Tjänster (hårfrisör, bygghantverkare mm)

_____ Bränsle

_____ Andra inköp än bränsle i samband med bil och båt

_____ Användning av trafikförbindelser inom Åland (taxi, buss, skärgårdsfärja)

 _____ Övriga utgifter **OMBORDKONSUMTION, RESEBILJETTER**

_____ Biljetten till Åland _____ Företag _____ Biljetten från Åland _____ Företag

På Färjan till Åland
På Färjan från Åland (Uppskatta!)

_____ Shopping _____ Övrigt _____ Shopping _____ Övrigt

_____ Uppskatta inköpen på Mariehamns flygfält före avresan

 16. Skulle du rekommendera Åland som resmål till andra Ja Nej Vet ej

Bilaga 3: Hushållsenkät

Undersökning om turismens ekonomiska betydelse för Åland

Vänligen fyll i blanketten tydligt (svaren läses maskinellt). Tack!

NÅGRA FRÅGOR OM DIG

1. Ditt juridiska kön: Kvinna Man

2. Ditt födelseår?

3. Hur många personer ingår i ditt hushåll (inklusive dig själv)?

DINA RESOR UTANFÖR ÅLAND

4. Hur många gånger under det senaste året (november 2022 - oktober 2023) har du rest utanför Åland?

Privat: gånger

I tjänsten: gånger

5. Under dessa resor (sammanlagt privat och i tjänst), hur många gånger har du på hemresan använt:

passagerarfärja/kryssningsfartyg från Sverige gånger

passagerarfärja/kryssningsfartyg från Finland gånger

flyg från Sverige gånger

flyg från Finland gånger

passagerarfärja/kryssningsfartyg från Estland gånger

skärgårdsfärja från Finland gånger

egen fritidsbåt till Åland gånger

UTHYRNING AV RUM/BOSTAD/FRITIDSHUS

6. Har ditt hushåll (som privatpersoner) hyrt ut ett rum/en bostad/ett fritidshus ni äger till turister/besökare bosatta utanför Åland under det senaste året (november 2022-oktober 2023)?

Ja (Gå till fråga 6a)

Nej (Gå till fråga 7)

6a. Uppskatta antal avgiftsbelagda övernattningar av turister/besökare under november 2022 - oktober 2023:

övernattningar

↳ **Exempel för uträkning av antal övernattningar:**

En fyrapersonersfamilj hyrde ditt fritidshus fem nätter i juni (4 personer x 5 nätter = 20 övernattningar).

Två personer hyrde även ett rum i din bostad tre nätter i september (2 personer x 3 nätter = 6 övernattningar).

Sammanlagt har du alltså haft 26 avgiftsbelagda övernattningar (20 i fritidshuset och 6 i din bostad).

Vill du att vi hjälper dig att räkna ut antal avgiftsbelagda övernattningar i fråga 6a?

Skriv då antal gånger du hyrt ut rum/bostad/fritidshus under senaste året, hur många personer som hyrt respektive gång samt hur många nätter de stannat:

3186594174

BESÖKARES* AVGIFTSFRIA ÖVERNATTNINGAR PÅ ÅLAND

*Med besökare avses personer bosatta utanför Åland. Även nära släktingar och vänner räknas som besökare, till exempel ett barn som studerar och är stadigvarande bosatt (skrivet) utanför Åland.

7. Har personer bosatta utanför Åland övernattat (gratis) i din bostad/ditt fritidshus det senaste året? (november 2022 - oktober 2023)

- Ja (Gå till fråga 7a och 7b)
 Nej (Tack, du är klar med enkäten)

7a. Uppskatta hur många personer bosatta utanför Åland, som har övernattat i din bostad/i ditt fritidshus under november 2022 - oktober 2023?

Om en och samma person har övernattat hos dig flera gånger under året, räkna då denna som en ny person varje gång!

--	--	--

 besökare

7b. Hur många nätter har ovannämnda personer övernattat hos dig sammanlagt under november 2022 - oktober 2023?

--	--	--

 övernattningar

↳ **Exempel för uträkning av antal övernattningar:**

En fyrapersonersfamilj övernattade två nätter i din bostad i december (4 personer x 2 nätter = 8 övernattningar).

Samma familj övernattade också tre nätter i ditt fritidshus i juli (4 personer x 3 nätter = 12 övernattningar).

Sammanlagt har du alltså haft 20 övernattningar (8 i din bostad och 12 i fritidshuset).

Vill du att hjälper dig att räkna ut antal övernattningar i fråga 7b?

Skriv då antal besök, antal personer under varje besök och antalet nätter de stannat under varje besök.

Tack för din medverkan!

Bilaga 4: Företagsenkät, företag utan ombordverksamhet på fartyg

Ålands statistik- och utredningsbyrå

Turismens betydelse för den åländska ekonomin

Svarsnummer

Fylla gärna i blanketten elektroniskt på www.asub.ax/turism

Företagets namn:

Företagets FO-nummer:

Kontaktperson:

Tel.nr/E-post:

Företagets omsättning och andel turistinkomster

1. Företagets totala omsättning enligt 2022-års bokslut euro exkl. moms

2. Försök uppskatta hur företagets totala omsättning (exkl. moms) år 2022 fördelar sig på:

försäljning av varor och tjänster:

2a till kunder fast bosatta på Åland/företag på Åland %

2b till turister* på Åland ("landturister") % (Avser endast ev. försäljning DIREKT till turister)

2c övrig försäljning utanför Åland %

Totalt %

*Med turister avses personer som inte är stadigvarande bosatta på Åland. Även utflyttade ålänningar räknas som turister.

Tillägg och egna kommentarer

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Bilaga 5: Företagsenkät, företag med ombordverksamhet på fartyg

Ålands statistik- och utredningsbyrå

Turismens betydelse för den åländska ekonomin

Svarsnummer

 Fyll gärna i blanketten elektroniskt på www.asub.ax/turismen

Företagets namn:

Företagets FO-nummer:

Kontaktperson:

Tel.nr/E-post:

Företagets omsättning och andel turistinkomster

 1. Företagets totala omsättning enligt 2022-års bokslut euro exkl. moms

 2. Uppskattning av företagets totala omsättning år 2023 euro exkl. moms

3. Försök uppskatta hur företagets totala omsättning (exkl. moms) år 2022 fördelar sig på:

försäljning av varor och tjänster:

 3a till kunder fast bosatta på Åland/företag på Åland %

 3b till turister* på Åland ("landturister") % (Avser endast ev. försäljning DIREKT till turister)

 3c till turister* ombord på passagerarfärjor % (Inklusive biljettintäkter)

 3d övrig försäljning utanför Åland % (Inklusive frakt)

 Totalt %

*Med turister avses personer som inte är stadigvarande bosatta på Åland. Även utflyttade ålänningar räknas som turister.

Tillägg och egna kommentarer

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en oberoende institution vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forskning och utredningsverksamhet. ÅSUB producerar aktuell statistik inom ett stort antal områden. Inom forskningen och utredningsverksamheten är det samhällsekonomiska området centralt men verksamheten omfattar även många andra relevanta samhällsfrågor.

All statistik, alla rapporter och annat kunskapsunderlag publiceras på ÅSUB:s webbplats www.asub.ax.

Tel. +358 18 25490
info@asub.ax | www.asub.ax
PB 1187 | AX-22 111 Mariehamn